NAJER FOLKSBLAT
Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 20 גראשען

12 זייטען

נייער פאלקסבלאט

№ 159 | Łódź, Niedziela, 12 lipca 1936 | אדרעס: לאדז, פעטריקאווער 21 טעל. 224-71 Adres Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. Skrz. poczt. 1.06 | לאדז, זונטאג פ' מטו"מ כ"ב תמוז תרצ"ו | 14-טער יאהרגאנג

די רעגירונג געהט אויף דער ליניע פון
גערעכטיגקייט פאר אלע בירגער
ערקלערט פרעמיער סקלאדקאווסקי פאר א דעלעגאציע פון יודישען סוחרטום

וו א ר ש א, 11 (יט"א טעלעפאניש) — פרעמיער סקלאדקאווסקי האט היינט אויפגענומען א דעלעגאציע פון ארגאניזאציען יודישען סוחרטום. די דעלעגאציע איז באשטאנען פון פרעזעס מיזעל, פרעזעס געפנער, פרעזעס לעווענשטיין, פרעזעס קאוועגסקי און אינזשינער זיידעמאן. די דעלעגאציע האט אנגעוויזען אויף די לעצטע געשעהענישען אויף די לײדען פון יודישען סוחרטום, צוליב דער אנטי-יודישער אגיטאציע פון די אולטרא נאציאנאליסטישע פויליש עלעמענטען. ווייטער האט די דעלעגאציע אנגעוויזען אויף דעם שאדען, וואס עס ברענגט די באיקאט-אקציע, בעזונדערס אין דער איצטיגער צייט, ווען דאס גאנצע לאנד דארף זיין געאייניגט ארום דער אידעע פון לאנד - פערטיידיגונג און דארף ווידמען זיין אויפמערקזאמקייט דער דאזיגער וויכטיגער אויפגאבע.

דער פרעמיער סלאווא-סקלאדקאווסקי האט אויפמערקזאם אויסגעהערט די דעלעגאציע און האט דאן מיט דער גרעסטער קאטעגארישקייט ערקלערט, אז די רעגירונג וועט אפהיטען די רוה, און ארדנונג פון לאנד. און אז זי געהט אויף דער ליניע פון גלייכהייט און גערעכטיגקייט לגבי אלע בירגער פון לאנד. זי וועט נישט דערלאזען, אז עס זאל וועמען עס איז געטון ווערען א אומזיסטע און נישט בערעכטיגטע עוולה. יעדער בירגער אין לאנד, אהן אונטערשיד פון רעליגיע און נאציאנאליטעט, זאל רוהיג טון זיין ארבייט אויף זיין געביט. די רעגירונג וועט גאראנטירען די זיכערקייט פון אלע ארבייטס - ווארשטאטען.

פארן אוועקגעהן האט די דעלעגאציע מיטגעטיילט דעם פרעמיער וועגען אנטייל פון יודישען סוחרטום און שאפען דעם פאנד פון נאציאנאלער פערטיידיגונג.

די דעלעגאציע האט פערלאזען דעם פרעמיער מיט דער זיכערקייט, אז ביים שפיץ פון דער רעגירונג איז שטארק דער ווילען צו דערהאלטען די רוה און ארדנונג פאר אלע בירגער פון פוילען.

טאג - טעגליך

אידענס פאליטישע קראנקהייט

דער ענגלישער אויסערן-מיניסטער אידען, איז פלוצלינג קראנק געווארען און איז אוועקגעפאהרען אויף א קורצען אורלויב. מען מוז מודה זיין, אז אזא אורלויב האט ער „כשר פערדינט", אויב מ'שמועסט אין אכט, אז אין דער צייט, וואס ער איז געשטאנען אין דער שפיץ פון בריטישען אויסערן-מיניסטעריום, האט ענגלאנד נישט געהאט צו פערצייכענען קיין גרויסע ערפאלגען אין דער אינטער-נאציאנאלער פאליטיק שמועסט מען, טאקי, אז אידען ליידט איצט אויף א פאליטישע קרענק, וואס איז ענטשטאנען צוליב די פסח'דיגע מפלות, וואס ענגלאנד האט געליטען אין דעם קאנפליקט מיט איטאליען.

צוליב אביסיניען האט זיך ענגלאנד צוקלאפט מיט איטאליען. זי האט מאביליזירט איהר פלאט אויפ'ן מיטלענדישען ים און מען האט א געוויסע צייט גערעכנט ערנסט מיט א מעגליכקייט פון א צוזאמענשטויס צווישען די ביידע מלוכות. ענגלאנד איז אויך געווען די איניציאטארקע פון די אנטי-איטאליענישע סאנקציעס. איצט ציהט זי זיך צוריק אויפ'ן גאנצען פראנט. זי האט אפגעשאפט די סאנקציעס און האט שוין צוריקגעצויגען דעם גרעסטען טייל פון איהר פליט אויפ'ן מיטלענדישען ים, דאס צו וואס זי האט געשטרעבט — די פערמיידונג פון דער איטאליענישער קאנקורענץ — האט זי נישט דערגרייכט. איטאליען איז אויסגעוואקסען צו א מאכט וואס בעדראהט ערנסט די ענגלישע הערשאפט אין מזרח-אפריקא און אויפ'ן מיטלענדישען ים.

פערלויפען אויף די דאזיגע געביטען שטרעבט איצט ענגלאנד צוריק געווינען די איטאליענישע מיטארבייט אין אייראפא. דא וואקסט פון טאג צו טאג אלס דראהענדער די דייטשע סכנה. מיט אפשאפען די סאנקציעס און צוריקציהען דעם פלאט פון מיטלענדישען ים האט ענגלאנד געוואלט מעגליך מאכען פאר איטאליען צוריקצוקעהרען צו דער פאליטיק פון דער פעלקער-ליגע. מוסאליני איילט זיך אבער איצט נישט. ער איז איצט זעלבסטזיכער און בעוואוסט פון זיין כח. ווי מען שמועסט, זאל איטאליען ארויסשטעלען א בעדינג פון בעטייליגען זיך אין דער קאנפערענץ פון די לאקארנא-מלוכות, וואס דארף פארקומען אין בריסעל, אז אויך דייטשלאנד זאל צו דער דאזיגער קאנפערענץ איינגעלאדענט ווערען. ווי עס זעהט אויס, איז אין משך פון דער צייט, וואס עס האט געדויערט די איטאליענישע אביסינישע מלחמה, געקומען צו א געוויסע דערנעהענטערונג צווישען דייטשלאנד און איטאליען. ענגלאנד וועט אפציען איטאליען פון דייטשלאנד און אויב דאס וועט נישט געלונגען איז זי גרייט צו ענדערן איהר בעציהונג צו דייטשלאנד, אננעהמען א מילדערן קורס.

און דאס דארף זיין די סיבה פון אידענ'ס קראנקהייט.

ש.

שוידערליכער מארד אויף א יודישען הויז-ווירט אין לעגיאנאווא

וו א ר ש א, 11 (טעלעפאניש)

אין לעגיאנאווא היגטער ווארשא, איז היינט אויסגעפיהרט געווארען א שוידערליכער מארד איבער דעם יודישען הויז-בעזיצער שלמה מילער, 40 יאהר אלט.

מיט א יאהר צוריק האט מילער געקויפט ביי א געוויסען וואיטשעך נאוואקאווסקי א הויז און האט דערפאר בעצאהלט 12 טויזענט זל. מילער האט געוואלט אדורכפיהרען א רעמאנט אין הויז, ער האט אבער בעקומען צינגעשיקט פון דער סטאראסטווע א בעשלוס, אז ער קען נישט אדורכפיהרען דעם רעמאנט, ווייל די קווער-אפיצינע מוז פולשטענדיג איבערגעבויט ווערען. מילער האט דאן ערקלערט זיינע לאקאטארען, אז זיי מוזען זיך ארויסציהען און ער האט בעשלאסען יעדען לאקאטאר צו געבען 50 זל. אויף צו דינגען א נייע וואוינונג. איינער פון די לאקאטארען איז אויך געווען דער שמאליגער ווירט פון הויז נאוואקאווסקי, ער האט צוזאמענגערופען זיינע בעקאנטע מישטשאק און פיעקארסקי און זיי האבען בעשלאסען צו דערהרגענען מילערן און זיין גאנצע פאמיליע, אנ'ארבייטער, א געוויסער דוב, וואס האט זיך אקעגענגעשטעלט דעם דאזיגען פלאן איז פון זיי שטארק צושלאגען געווארען מיט א רעוואלווער.

היינט האלב 3 בייטאג איז נאוואקאווסקי אוועק אין דער וואוינונג צו מילערן אויף דער ווארשאווסקא 26 און האט דארט אויסגעשאסען אויף מילערן. ער האט בעוואלט אנטלויפען, אבער מילער האט איהם נאך נאכגעיאגט, דאן האט נאוואקאווסקי אויסגעשאסען נאך דריי מאל און איהם דערהרגעט אויפן ארט. נאוואקאווסקי האט נאך געוואלט אויסשיסען אויף מילערס פרוי און אויף זיין 12 יעהריגע טאכטער רבקה, אבער דער רעוואלווער האט זיך פערהאקט. נאוואקאווסקי איז דאן אנטלאפען אין די וועלדער און מען האט איהם נישט געכאפט.

דאגעגען האט די פאליציי ארעסטירט מישטשאק און פיעקארסקי.

צווייטער פראצעס פון אדוו. האפמאקל-אסטראווסקי פאר בעליידיגען די רעגירונג

וו א ר ש א, 11 (טעלעפאניש)

היינט האט זיך אין ווארשאווער שטעטישען געריכט אנגעהויבען דער פראצעס געגען דעם אדוו. זיגמונט האפמאקל אסטראווסקי, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין בעליידיגען די רעגירונג, פערטיידיגט האבען איהם זוהן און ברודער.

האפמאקל אסטראווסקי איז היינט אנגעקלאגט געווארען, אז ארויסטרעטענדיג אין פראצעס פון רעדאקטאר פון „פראסטא ז'מאסטו" פיאסעצקי, וועלכער איז אנגעקלאגט געווארען פון פרעזעס פון דער לימעראטור-אקאדעמיע סענאטאר שעראשעווסקי, וועלכער איז אין „פראסטא ז'מאסטו" פארגעשטעלט געווארען אין א פאטא מאנטאזש אין א רוסישען מונדיר.

אדוו. האפמאקל-אסטראווסקי האט פערטיידיגט פיאסעצקין אין א געוויסען מאמענט האט ער געזאגט:

— צו וואס דארף מען זיך דא בערופען אויף די מיינונג פון פערשטארבענעם מארשאל פילסודסקי? צו האט מארשאל פילסודסקי געוואוסט עפעס וועגען קארטוז-בערעזע.

אדוו. וואסערבערגער, וועלכער איז ארויס געטרעטען מצד שעראשעווסקי'ן האט געבעטען צו פראטאקולירען די דאזיגע ווערטער און דערפון האט זיך גענומען דער היינטיגער פראצעס.

אדוו. האפמאקל-אסטראווסקי געפינט זיך צוליב די דאזיגע ווערטער, זייט דעם 26 יוני אין ארעסט.

אין דעם היינטיגען פראצעס איז ארויסגעטרעטען דער פראקוראר זשעלענסקי. עס איז צווישען דעם אנגעקלאגטען, זיינע פערטיידיגער זוהן און ברודער און דעם פראקוראר זשעלענסקי געקומען צו שארפע אינצידענטען.

דער פראקוראר האט געפאדערט, אז עס זאלען צום פראצעס צוגעלעגט ווערען אלע אקטען פון די פראצעסען, וואס זענען געפיהרט געווארען געגען אדוו. האפמאקל-אסטראווסקי. די פערטיידיגער ווידער האבען געפאדערט, אז מען זאל איהם ארויסלאזען פון תפיסה.

דאס געריכט האט בעשלאסען ארויסציפאדערן די אקטען פון זיינע פראצעסען. דער פארשלאג ארויסצולאזען איהם פון תפיסה איז אפגעווארפען געווארען.

די פארזעצונג פון פראצעס וועט פארקומען מאנטאג.

דעמאנסטראציעס פון ארבייטס-לאזע אין גניעזנא

פ ו י ז ע ן, 11. (ספ. טעל.)

אין גניעזנא איז נעכטען געקומען צו א דעמאנסטראציע פון ארבייטסלאזע פאר'ן מאגיסטראט. די דעמאנסטראנטען האבען געפאדערט צו בעשעפטיגען א גרעסערע צאהל ארבייטסלאזע, נישט פארקלענערען דעם אפצאהל פאר'ן ארבייטסשטאנד אפהאלטען די עקסמיסיעס פון די ארבייטסלאזע.

א דעלעגאציע פון די פראמעסיאנעלע קלאסען-פעראיינען האט אנגענומען א רעזאלוציע, וואס פאדערט אפצושאפען דעם לאגער אין קארטוז-בערעזא.

אונזער ווארט

עמפערענדע קלאנגען

אלס עפטערס בעוויזען זיך אין דער פרעסע ידיעות וועגען דער מעגליכקייט פון אפשטעלען די עליה קיין ארץ ישראל אויף א געוויסער צייט. זיי בעווייזען זיך און — ווערען תיכף אפגעלייקענט. אבער שוין דער בלויזער פאקט, וואס עס קאן אין דער איצטיגער צייט ענטשטעהן אזעלכע קלאנגען איז זעהר כאראקטעריסטיש און מוז ארויסרופען אונזער גרעסטער עמפערונג.

מיר קאנען נישט און טארען נישט צולאזען דעם געדאנק, אז די עליה — צי מיט א קעניגליכער קאמיסיע אדער אהן א קעניגליכע קאמיסיע — זאל אפילו אויף איין טאג אפגעשטעלט ווערען. אויב דער יודישער ישוב אין ארץ ישראל, ברענגט שוין אזא לאנגע צייט די גרעסטע קרבנות און לעבען און פערמעגען מיט אזא בעוואונדערונגסווערטע רוהיגקייט, אזא אייזערנער דיסציפלין און אויסדויער, איז עס נאר צוליב דעם געדאנק, אז די עליה — די איינציגע האפנונג פון צעהנדליגער טויזענדער יודען אין גלות — וועט אויף קיין איין מינוט נישט אפגעשטעלט ווערען. פאר'ן דאזיגען ציל ברענגט דער ישוב, און איז גרייט ווייטער צו ברענגען די גרעסטע קרבנות.

דעריבער דארפען די פל-ערליי קלאנגען וועגען אפשטעלען די עליה, קלאנגען, וועלכע זענען זיכער פרוב-באלאנען מצד געוויסע פאקטארען ארויסגערופען די גרעסטע וואכזאמקייט פון די העכסטע ציוניסטישע אינסטאנצען. עס דארף שוין בעצייטענס בעטאנט ווערען אז נישט אריינגעהענדיג אין קיין שום אפשאצונג פון די פאליטישע אינטענציען אדער ציל פון דער מאנדאטאר-מאכט, וואלטען מיר א עווענטועלע אפשטעלען די עליה אפילו אויף דער קורצעסטער צייט, בעטראכט אלס דעם גרעסטען געשיכטליכען פעהראט לגבי דעם יודישען פאלק, אלס א ברוטאלען און אכזריות'דיגען אטענטאט אויף די האפנונגען און שטרעבונגען פון די יודישע מאסען אין דער גאנצער וועלט.

חאטש אפשטעלען די יודישע עליה אפילו אויף א קורצער צייט, וואלט פאר אונז געווען א בעוויז, אז געזיגט האבען נישט קולטורעלע און ציוויליזאטארישע ארבייט, נישט דאס אויסטרויקנען בלאטעס, קאמף מיט קראנקהייטען, בויען שאסען, וועלדער שטעט. פערוואנדלען מדבריות אין בליהענדיגע גערטנער, נישט דאס ברענגען וואוילשטאנד פאר דער בעפעלקערונג, נאר באמבעס און מעסערס אונטערצינדונגען און פערניכטונגען. דאס וואלט פאר אונז געווען א בעוויז, אז פאר דער מאנדאטאר-מאכט איז פערשטענדליך די שפראך פון מארד און טעראר, איידער פון פרידליכע שעפערישע ארבייט. מיר וואלטען עס בעטראכט אלס א בעלוינונג פאר מערדער און באנדיטען פאר זייער צושטערונגס ארבייט. און דעריבער נעמען מיר אויף יעדען קלאנג וועגען אפשטעלען די עליה מיט'ן געפיהל פון דער גרעסטער עמפערונג און אויפרעגונג.

ק.

די לעצטע מאדעלען
זומער=שיך
ווי אויך א גרויסער אויסוואהל פון
פלעטשאנקעס
בעקומט מען נאר ביי
A. Ogórek
Łódź, Zawadzka 11
tel. 202-86
בעמ.: א ספעציעלער אויסוואהל פון
מענער-פלעטשאנקעס!

אכטונג, הויז=בעזיצער!
ווען איהר רעמאנטירט אייערע הייזער אדער וואוינונגען, געדענקט, אז דאס אלטע
פארבען- און כעמיקאליען-געשעפט א.פ.
„ל. ה. בערגער"
לאדז, דרעוונאווסקא 5, טעל. 133-39
איז ווידער געעפענט און וועט די קונדשאפט צופרידען שטעלען.
בעמערקונג: צעמענט אויף לאגער.

אכטונג, קאנקורענץ=פרייזן!
הערען=שניידער=מייסטער
א. ח. קושינסקי,
13 נארוטאוויטשא 13
קווער אפיצינע, 1-טער שטאק. טעל. 247=90
מאכט בעקאנט, אז צום פריהלינג און זומער=סעזאן ווערען אנגענומען אלערליי בעשטעלונגען פון אייגענע און אנפערטרויטע סחורות
מיט די נייעסטע מאדעלען.
ערשטקלאסיגע ארבייט! מעסיגע פרייזען!
בעמ.: געלעגענהייטליך צו פערקויפען אלפאגענע רעשטלעך אויף יוביצעס און מארינארקעס.
קומט און איבערצייגט אייך!

Spółdzielczy Bank Kredytowy
Właścicieli Nieruchomości
Sp. z o. o
w Łodzi, Piotrkowska 39
Telefony: Dyrekcja 140=00
Ogólny 187=81
ערלעדיגט אלע ארט באנק=אפעראציעס:
דיסקאנטא, אינקאסא, אוואנסען, נעמט אן ווקלאדען א.ד.גל.
ביליג! / שנעל! / רעעל! / פינקטליך!
שבת נעשלאסען.
די ליטונג פון דער באנק בעשטעהט:
פע־פערוואלטונג: פרעזידיום פון ראט:
פרעזעס: ראטמאן פישל ליבערטאן, א. י. גראסלייט,
מויריצי ראזענבלאט, מויריצי שמולעוויטש, י. מ. טייטעלבוים.

דערמיט האב איך דעם כבוד מיטצוטיילען דער ג' קונדשאפט, אז די שוין גוט=בעקאנטע
„MLECZARNIA WOLFA"
איז געווארען איבערטראגען אויף
זאוואדזקא 4 טעל. 209-49
איז איך גיב ווייטער ארויס פריהשטיקען, לארסקע מיטאגן אייך קאלאציעס
און איך פערהאף, אז מיינע קונדען וועלען מיך ווייטער בעזוכען.
מיט אכטונג
ראובן וואלה.

נעדענקט, שטשענשליווי
ביי
א גרויסער אויסוואהל פון
אריגינעלע ביליגער און טאמאשאווער סחורות
אויף אנציגער און פאלטענס
פון די בעסטע קוואליטעטען ווי אויך פערשידענע רעשטען
מיט 30% ביליגער
קומט און איבערצייגט אייך!
R. Szczęśliwy
לאדז, 5 נאוואמיעסקא 5
טעל. 156=09.
גערעכט פראנט II שטאק.

ציוניסטישע קאארדינאציע=קאמיטעט אין לאדז.

אין צוזאמענהאנג מיט דער א"י-וואך קומען פאר פאלגענדע פערזאמלונגען:

דיינר. זונטאג, דעם 12. ד. מ.

6 אוו.	אין לאקאל פון 2-טן יגר. קלייננה.-פערב. זגירסקא 38, רעדנער: ה. ריינגארט און ח. ווידאווסקי
6	„ „ „ „ „בני-ציון", זשנאווסקא 7, רעדנער: אדוו. בערקאוויטש און מגר. קראן
8	„ „ „ „ פריהיום", פיעטריקאווער 83, רעדנער: מ. הורוויטש און א. בערענזאן
9	„ „ „ „ יודענשטאאט-פארטיי פאמארסקא 18, רעדנער: אדוו. שאיעוויטש, אינז. קורין
9	„ „ „ „ קבוץ „מותילבר" פאמארסקא 25, רעדנער: ד. מארעק און א. בוים
9	„ „ „ „ „החלוץ", זאכאדניא 66, רעדנער: רובין
9	„ „ „ „ „מזרחי" ביים דתים, זאכאדניא 63, רעדנער: י. דעמבינסקי און ד. מארעק
6	„ „ „ „ כב"ץ „ברוך", קילינסקעגא 99, רעדנער: מגר. קראן און ש. ליבעל.

מארגען, מאנטאג, דעם 13. ד. מ.

8 אוו.	אין לאקאל פון כב"ץ „בילו", וואלטשאנסקא 27, רעדנער: רער. אנגע", ס. טעמפע האף
9	„ „ „ „ „התחיה", זאכאדניא 66, רעדנער: מ. ליכאן און אדוו. טרקאוויטש.
8	„ „ „ „ „הנוער הציוני א", פארלעשנע 4 רעדנער: מגר. קראן און טוב לוזאן.
8	„ „ „ „ „וורוניה", זשעראמסקיעגא 31, רעדנער: ד"ר א. מארטאקאווער, ג. ליכטענשטיין
9	„ „ „ „ „החלוץ המזרחי", אנדזשעווא 12, רעדנער: רובין און מ. בערגער.

FABRYKA NAPOI GAZOWYCH
R. Frydwald
Piłsudskiego 69, tel. 190-48
עמפפעהלט
סאדעוואסער=לעמאנאד
וואס ווערט אפגעשיקט פינקטליך אהיים
בעשטעלונגען ווערען אנגענומען א גאנצען טאג.

אין פיר טעג ארום...

דעם דאנערשטאג הויבט זיך אן די ציהונג פון דער 2.טער קלאס פון 36-טער מלוכה-לאטעריע. עס איז שוין אלזא פערבליבען ווייניג צייט צו בענייען דעם לאס און נאך דורכן בעזיצען דעם לאס איז מען בעפולמעכטיגט צום נעמען אנטייל אין דער ציהונג.

די ציהונג וועט דויערן 4 טעג, נישט רעכנענדיג דעם איבעררייס אין זונטאגדיגען טאג און; זי וועט דעצידירען ווען עס וועט גפהערען צעהן טויזענט געווינסען אין דער ווערט פון א מיליאן זיבענהונדערט צוועלף טויזענט 750 זל. צווישען זיי איז פערהאן געווינסען: צוויי צו 100.000 זל. און אזויפיל צו 50 000 זל. און 20 000 זל. 4 טעגליכע געווינסען צו 25.000 זל. יעדע, 10 צו 10.000 זל., פופצען צו 5 000 זל. א.א.וו.

די מעגליכקייטען זענען אלזא גרויסע, אבער, נאטירליך, נאר פאר די בעזיצער פון צעטלען; דער, וואס וועט פערגעסען וועגען בענייען דעם לאס. וועט זיך אליין מוזען צושרייבען די שולד, וואס דאס גליק האט איהם אויסגעמיטען, הגם עס איז געוועזען אזוי נאהענט.

לאמיר זיך אלזא תיכף איילען אין קאלעקטור און ערלעדיגען דעם ענין, און אפשר וועט די פארטונע א שמייכעל טון צו אונז.

Dr. med.
N. JELENKIEWICZ
23 ZAWADZKA 23
tel. 146-75
powrócił.

Dr. med.
GUSTAW KOHN
געוועזענער אסיסטענט פון דעם גינעקאלאגישען קליניק אין פאריז.
ספעצ. פאר פרויען - קראנקהייטען און שוואנגערשאפט).
ספעצ. פון היילען אונפרוכטבארקייט.
נעהמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 51, טעל. 170-03
נעהמט אן פון 8—10 און פון 4—8 אוועגט

Dr.
Szymon Grynberg
ווישניאווא גורא
(Willa Cyka) טעל. 26
נעמט אן אין לאדז
פילסודסקיעגא 55, טעל. 168-58
און פון 1—2 און פון 5—6 נאכמ.

ד"ר העללער
ספעצ. פאר הויט און ווענערישע קראנקהייטען און מענער - שוואכע
8 טראוגוטא 8, טעל. 179-89
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אוונט.
זונטאג פון 10—2 מיטאג.
פאר פרויען — א ספעציעלער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזען

Mgr. Praw
LUDWIK Goldkorn
Tłumacz Przysięgły
dla języków:
niemieckiego
hebrajskiego
i żydowskiego
Al. I Maja 9, tel. 114-50
przyjmuje od 11—2 pp. i od 4—7 w.

גינעקאלאגישער
אמבולאטאריום
ביים
„לינת הצדק"
צעגעלניאנא 17.
טעל. 115-11
איז טעטיג יעדען טאג פון 9—10 פריה און פון 3—4 נאכמ.
אונטער דער ליטונג פון די בעסטע ערצטליכע ספעציאליסטען.

Dr. med.
J. PIK
נערוועז און אינערליכע קראנקהייטען ווי אויך סעקסועל נערוועזן ליידענדע
נעהמט איצט אן
24 זגערזשער 24
פון 4 ביז 6 נאכמ
פריוואט וואוינונג: אל. קאשטשושקי 27
טעל. 175-50.

DR.
S. Kantor
ספעצ. פאר הויט און וועגערישע קראנקהייטען (מענער-שוואכע)
90 פיעטריקאווער 90
טעל. 129=45
נעמט אן פון 8—2 נאכמ. און פון 6—9 אוו.

Dr. J. LUBICZ
כירורג און ארטאפעד
צוריקגעקעהרט.
9 פאלודניאווא 9
ארדינירט אויך אין ווישניאווא = גורא
ווילע אגינסקי.

אוירען, נאז און האלז און לונגען-קליניק
מיט בעטען פון Dr.
Z. Rakowski
פיעטריקאווער 67. טעל. 127-81
נעהמט אן שטענדיגע קראנקע (צוועס אפעראציע א. אז. וו. ווי אויך אמבולאטארישעס פון 9-2 און פון 4-8 אוונט
ביי דער קליניק איז טעטיג
א רענטגען= גאבינעט
פאר דורכליכטונגען און אלערליי פאטאגראפיעס.

Dr. med
J. Nadel
ספעציאליסט פון אקושעריע- און פרויען-קראנקהייטען
אנדזשעיא 4, טעל. 228-92
נעמט אן פון 10—12 און פון 5—7 אוו.

Dr. med.
A. STILLER
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
נעהמט אן פון 4—8
פילסודסקיעגא 15,
טעל. 206-75. פראנט, 2. שטאק

Dr.
Wajnberg
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט פאר לונגען, הארץ און סקלעראז קראנקהייטען
פיעטריקאווער 145
טעל. 126-02.
נעמט אן פון 9-10 פר"ת, 3-5, 8-9 אוו.

DR MED.
B. Mrówka
CHOROBY WEWNĘTRZNE
11 LISTOPADA 32
tel. 183-09 i 227-23
powrócił
przyjmuje od 3–4 popoł.
(prócz niedziel i świąt)

Doktór
M. Kalisz
אוניווערזיטעט אין ראסטאק
צאהן-ארצט
סטאמאטאלאגישע כירורגיע
פיעטראצקיעגא 7 (עוואנגעליצקא)
טעל. 108-26
נעמט אן פון 3—7 נאכמ.

Dr. med.
M. JAKOBSON
כירורג
ביינער-כירורג=ספעציאליסט
D-ra Sterlinga 22
(Nowa-Targowa) tel. 174-42.

Dr. B. Hurwicz
Choroby skórne i weneryczne
Piotrkowska 10
נעמט אן פון 8-11 און פון 5—9 אוו.
זונטאג און יום-טוב - פון 8—1 בייטאג.

PrywatnePogotowie
„SZYBKA POMOC LEKARSKA"
tel. 15-111
BAŁUCKI RYNEK
(Zgierska 56)
Czynne przez całą dobę
bez przerwy.

Dr. med.
M. TAUBENHAUS
צוריקגעקעהרט
ספעציאליסט
פאר אקושעריע און פרויען קראנקהייטען
פערהיטונג געגען שוואנגערשאפט
זגערזשער 11, טעלעפאן 246-09
נעמט אן פון 8—9 פריה און פון 4—8 אוו

Lekarz Dentysta
Jakób Botwinik
נעמט אן טעגליך פון 10 ביז 3 נאכמ. אין דער לעטשניצע „פאמאץ" רוג זגערזשער און לימאנאווסקיעגא 1, טעל. 101-29 און פון 4—10 אוונד אויף נארוטאוויטשא 13. —::— צוגענגליכע פרייזען פאר ארבייטסלאזע — הנחה.

עלטסטער פעלדשער
ש. דערעש
לומאמירסקא 4, טעל. 184-78
נעמט אן פון 8—10 פרי, פון 1—4 30 נ"מ און פון 6-7 אוונד.

Dr. med.
A. Banasz
כירורג - אוראלאג
האט זיך איבערגעצויגען אויף
Piotrkowska 121, tel. 139-88.
נעהמט אן פון 4—6 נאכמיטאג.

Starszy Felczer
B. JOSKOWICZ
פולנאצנא 4, טעל. 141-86
נעמט אן טעגליך פון 8—11 און 4—6 נ"מ
טעגליך פאקען-שטעלען
מיט פרישע קראוויאנקע.

Dr. med.
Z. DATYNER
אוראלאג
ספעצ. פאר נירען בלאז און אורין-קראנק.
ZACHODNIA 59a, tel. 148-95
נעמט אן פון 9-11 און פון 6-8 אוונט

ווידער א מערדערליכער אנפאל

אויף א יודישע אויטא-קאראוואַן אין ארץ-ישראל

1 יוד דערהרגעט, 5 יודען און 2 ענגלישע זעלנער פערוואונדעט. — אין קאמף מיט די איבערפאלער זענען 4 אראבער דערהרגעט געווארען

ירושלים 10 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער אראבישער טעראָר אין ארץ-ישראל האָט היינט (פרייטאָג) געבראַכט א נייעם יודישען קרבן. א אראבישע באַנדע האָט בעשאָסען א קאָלומנע פאַסאַזשיר און לאַסט-אויטאָס, וועלכע האָט זיך אונטער א מיליטערישען קאָנוואָי געפינען אויפ'ן וועג פון חיפה קיין תל-אביב. דער אנפאַל איז אויסגעפיהרט געוואָרען אויפ'ן שאָסע צווישען דעם אראבישען דערפעל דיר-על-שאַכט און נור-על-שמש. דאָס דאָזיגע געביט איז שוין מעהרערע מאַל געוועזען דאָס אָרט פון געוואַלדיגע צוזאַמענשטויסען צווישען די טעראָריסטען און מיליטער. די איבער-פאַל קאָלומנע איז בעשטאַנען פון צוויי פאַסאַזשיר-אויטאָס און א סך לאַסט-אויטאָס, דערונטער צוויי מיליטערישע. פון די ערשטע שאָסען איז געטראָ-פען געוואָרען דער שאָפער פון ערשטען אויטאָ, וועלכער האָט פערלוירען דעם קאָנטראָל איבער דעם אויטאָ, וואָס איז אומגעפאַלען און זיך אראָפ-געגליטשט פון באַרג. דער מיליטערישער פאַטרול, וואָס האָט קאָנוואָירט די קאָלומנע האָט דורך ראַדיאָ ארויסגערופען מיליטערישע הילף פון נאָהענטסטען מיליטערישען לאַגער, וואָס איז אויך תיכף אָנגעקו-מען אויפ'ן אָרט פון געשעהעניש.

עס האָט זיך ענטוויקעלט א פערביטערטער קאַמף צווישען מיליטער און טעראָריסטען. ארום 7 א זייגער קומט נאָך דער קאַמף פאָר. א חוץ דעם דער'הרג'עטען יוד, וואָס זיין נאָמען איז דערוויל נישט פעסטגעשטעלט געוואָרען זענען פערוואונדעט געוואָרען 5 יודישע פאַסאַזשירען און צוויי ענגלישע זעלנער. די וואונדען זענען לייכטע.

ירושלים, 11. (יט"א טעלעג.)

דער יוד, וואָס איז נעכטען דער'הרג'עט גע-וואָרען בעת דעם אראבישען איבערפאַל אויף דער אויטא-קאראוואַן ביי נור-על-שמש שטאַמט פון רוס-לאַנד און הייסט הערש בער וועלדיגער. פון די 5 יודען, וואָס זענען אויך פערוואונדעט געוואָרען בעת דער איבערפאַל איז איינער און נעמליך מאַקס נאָרמאַן, 30 יאָהר אַלט, פון רוסלאַנד, שווער פער-וואונדעט געוואָרען. די איבריגע ווי אויך די צוויי ענגלישע זעלנער זענען לייכט פערוואונדעט געוואָ-רען.

אין דעם קאַמף מיט'ן מיליטער, וואָס האָט זיך שפעטער ענטוויקעלט זענען 4 אראבער דער'הרג'עט געוואָרען. עס זענען אויך פאַראַן מעהרערע שווער פערוואונדעטע.

אפגעשלאגען צום 7-טען מאל א אנפאל אויף נוה-יעקב

אונטערגעצינדען א וואלד פון „פיקא"—אפגעשלאגען א אנגריף אויף עקרון

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

די פערגאַנגענע נאַכט האָבען אראַבישע באַנדעס צום 7-טען מאָל זייט אייניגע טעג אַטאַקירט דעם יודישען ישוב נעבען ירושלים נוה-יעקב. די טעראָ-ריסטען האָבען אָנגעהויבען צו בעשיסען דעם ישוב נאָך האַלבער נאַכט. די שיסעריי האָט געדויערט 90 מינוט. זיי געהויבען האָט זי זיך אין יי מענט, ווען א מיליטערישער פאַטרול האָט פערלאָזען די קאָ-לאָניע. די אראַבער האָבען געשאָסען פון דריי זייטען. די יודישע הילפס-פאָליציי האָט געענטפערט מיט א שיסעריי און האָט בעוויזען אויפצוהאַלטען די אנפאַלער אויף א געוויסען מרחק, ביז עס איז אָנ-געקומען אַלאַרמירט אַנ'אַפּטיילונג מיליטער פון ראַ-מאַלאַ. אויף דער יודישער זייט זענען קיין קרבנות נישט געווען.

היינט אין די פריהמאָרגען-שעה'ן זענען פער-ברענט געוואָרען 4 דונאַם וואַלד פון „פיקא" אין דער אומגעגענד פון קיקאָט-באַטיאַ. די טעראָריסטען האָבען נאָך נעכטען פרובירט אונטערצוצינדען דעם וואַלד אין וועלכען זיי האָבען אריינגעוואָרפען פון א פערביי-פאָהרענדען צוג ברענענדע שמאַטעס מיט בענזין.

די טעראָריסטען האָבען היינט אַטאַקירט פון צוויי זייטען עקרון, וואו זיי האָבען אָנגעמאַכט פערוויסטונגען אין די פלאַנטאַציעס. אויסשניידענדיג א סך בוימער. די יודישע הילפס-פאָליציי, וועלכע איז אָנגעקומען פון רחובות, האָט אָפּגעשטויסען דעם אַטאַק. אויף דער יודישער זייט איז נישט גע-ווען קיין קרבנות.

נייע טעראָר-אקטען אין ארץ-ישראל

בעפאַרטנע פאַטראַלען.—שיסערייען אויף יודישע ישובים

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

א בעוואָפנטע באַנדע אַראַבער האָט היינט (פרייטאָג) געפרובט אונטערלייגען א יפ'ייס-שטאָפען אויף דער באַהנליניע צווישען מגדל און לוד. די בעוועגונגען פון דער באַנדע זענען רעכטצייטיג בעמערקט געוואָרען. און די באַנדע איז דורך מיליטער פערטריבען געוואָרען. איין בריטישער זעלנער איז דערביי פערוואונדעט געוואָרען.

אין משך פון היינטיגען טאָג זענען אין פער-שידענע פונקטען פון שטאָט בעשאָסען געוואָרען מעהרערע מיליטערישע פאַטראָלען.

א מיליטערישער פאַטראָל איז דורך טעראָריסטען אָנגעגריפען געוואָרען צווישען דזשענין און דעם דאָרף מילעא-על-דאר. דער פאַטראָל האָט געענטפערט מיט פייער. קיינער איז נישט פערוואונדעט געוואָרען.

אויפ'ן הר-כנען נעבען צפת איז א מיליטער פאַטראָל בעשאָסען געוואָרען, ווען עס איז צוגע-טרעטען צו בעזייטיגען שטערונגען אויפ'ן שאָסעי, וואָס זענען געלעגט געוואָרען דורך אַראַבישע טעראָריסטען.

נעבען אַראַבישען דאָרף מוזעיר אין דער געגענד פון קלקיליה איז דורך טעראָריסטען בעשאָסען גע-וואָרען א פאַטראָל. איין בריטישער סערזשאַנט איז לייכט פערוואונדעט געוואָרען.

אין משך פון דער נאַכט פון דאָנערשטאָג אויף פרייטאָג האָבען אַראַבישע טעראָריסטען געשאָסען צו די יודישע ישובים אַרום ירושלים.

עס זענען אויך נאָטירט געוואָרען שיסערייען נעבען לוד, אין צפת, אַרום הר-כנען, אויף כפר-אלמניא, גן-שלמה און אַ תימנים-ישוב היג-טער ירושלים.

אין אַלע פאַלען האָט מיליטער און די ספע-ציעלע יודישע פאָליציי געענטפערט מיט פייער. קיין פערוואונדעטע אויף דער זייט פון יודען, פאַ-ליציי און מיליטער זענען נישט געווען.

געווער, אמוניציע און דינאמיט

ווערען קאָנפיסקירט אין אראבישע דערפער

פערוואונדעט א יודישען שומר אין זכרון-יעקב

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער אָפיציעלער קאָמוניקאַט פון שבת אָוונט מעלדעט: אין שכם זענען פאָרגעקומען שיסערייען אין דריי ערטער, קיינעם האָט נישט געשאַדט. עס איז אויך פאָרגעקומען א שיסעריי צווישן מיליטער און אראבישע טעראָריסטען אין חברון.

אין דאָרף קודעא זענען אויסגעריסען גע-וואָרען 1300 בוימער אין א אראבישען פרדס. אין שייכות דערמיט זענען ארעסטירט געוואָרען 9 אראבער. ווי מען איז זיך משער, איז דאָס געווען א נקמה-אַקט לגבי דעם אראבער, וואָס האָט זיך נישט געוואָלט אונטערוואַרפען דעם שטרייק-קאָמיטעט.

אין דאָרף אנאהאנא איז אדורכגעפיהרט געוואָרען א רעוויזיע. עס איז געפינען געוואָרען א סך געווער און אמוניציע. 4 אראבער זענען ארעסטירט געוואָרען: די רעוויזיע אין דעם דאָרף איז פאָרגעקומען צוליב דעם, וואָס אין דעם דאָרף האָט מען בעשאָסען עקרון. דריי אראבער זענען ארעסטירט אין דאָרף אל-ליפי, וואו מען האָט גע-פינען דינאַמיט.

אין יפו און טבריה זענען שבת געוואָרפען געוואָרען 4 באָמבעס, קיינער האָט נישט געליטען, אנ'אראבער האָט שבת פערוואונדעט א יודישען שומר, וואָס איז געשטאַנען אויף דער וואַך אין א פרדס אין זכרון יעקב.

ערב דער נאמינאציע פון דער קעניגליכער קאמיסיע

אראבער האבען בעקומען צוזאגען פון לאנדאן?

סענסאציאנעלע מעלדונג פון „דיילי העראלד"

לאָנדאָן, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

דער היינטיגער „דיילי העראלד" מעלדעט פון ירושלים, אַז די אַראַבישע פיהרער האָבען בעקומען קאָנקרעטע הבטחות פון לאָנדאָן וועגען זייערע פאָ-דערונגען געגען דער יודישער עליה קיין א"י.

לויט דער דאָזיגער מעלדונג זאָל די בריטישע רעגירונג האָבען איינגעשטימט אָפצושטעלען די גאַנצע יודישע אימיגראַציע קיין א"י ביז עס וועט פערעפענטליכט ווערען דער בעריכט פון דער קע-ניגליכער קאָמיסיע, וואָס דאַרף אויספאָרשען די געשעהענישען אין א"י, זייערע סיבות און די טענות פון אַראַבער און יודען.

די יודישע עליה זאָל אָפגעשטעלט ווערען מיט דעם מאָמענט, וואָס עס וועט פאָרעפ בגליכ וו‑רען דער צוזאַמענשטעל פון דער קעניגליכער קאָמיסיע.

די אָפיציעלע נאָמינאַציע פון דער קאָמיסיע — גיט ווייטער איבער דער ירושלימ'ער קאָרעספאָנדענט פון „דיילי העראלד" — זאָל פערעפענטליכט ווערען שוין אין די נעכסטע טעג.

די אַראַבישע לידערס אין א"י — פערענדיגט דער קאָרעספאָנדענט פון „דיילי העראלד" — וואַר-טען נאָר אַף די נאָמינאַציע און מיטגליד-דער-צוזאַ מענשטעל פון דער קעניגליכער קאָמיסיע.

***

די מיטטיילונג פון „דיילי העראלד" איז פאלש!

ווארשא, 11 (יט"א טעלעפאָניש)

דער צענטראַלער א"י-אַמט אינפאָרמירט די יט"א: פרייטאָג בייטאָג האָט דער צענטראַלער א"י-אַמט געהאַט א טעלעפאָנישען געשפרעך מיט דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע אין לאָנדאָן און בע-קומען די אָפיציעלע מעלדונג, אַז די פרייטאָגדיגע מיטטיילונג פון לאָנדאָנער „דיילי העראלד" (וועגען דעם, אַז די יודישע עליה זאָל אָפגעשטעלט ווערען גלייכצייטיג מיט דער נאָמינאַציע פון דער קעניגליכער קאָמיסיע) שטימט נישט מיט דער ווירקליכקייט.

קאראניאל-אפים שמעלט פעסט, אז די ידיעה פון „דיילי העראלד" איז גרונדלאז

לאָנדאָן, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין צוזאַמענהאַנג מיט דער פרייטאָגדיגער מעל-דונג פון „דיילי העראלד" וועגען אַ כלומרשט פאָר-שטעהענדער אָפשטעלונג פון דער יודישער עליה קיין ארץ-ישראל, האָט די יודישע טעלעגראַפען-אַגענטור בעקומען פון דער צומייסטען אויטאָריטאַ-טיווער קוועלע אין קאָלאָניען-אַמט די אינפאָר-מאַציע, אַז מעלדונג פון דער דערמאָהנטער לאָנ-דאָנער צייטונג איז פולשטענדיג גרונדלאָז.

די רעגירונג — איז די יט"א אינפאָרמירט גע-וואָרען — האָט קיין שום בעשלוס אין דעם זין נישט אָנגענומען

ארעסטירט 6 אראבער אין צו-זאמענהאנג מיט מארד פון יוסף כ"ץ

ירושלים, 11 (יט"א טעלעגראַפיש)

אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן איבערפאַל אויף די יודישע אַרבייטער אין דער שטיינהאַקעריי צווישען מוצה און ארזה הינטער ירושלים, בעת וועלכער עס איז דערהרגעט געוואָרען דער 16-יאָהריגער יוסף כ"ץ, און עטליכע יודישע אַרבייטער זענען פער-וואונדעט געוואָרען, האָט די פאָליציי און מיליטער דורכגעפיהרט אַשטרענגע אָבלאַווע אויף די אַרו-מיגע אַראַבישע ישובים. זעקס אראבער, וואָס ווע-רען בעשולדיגט אין דעם בלוטיגען אָנפאַל, זענען אַרעסטירט געוואָרען.

דאָנערשטאָג פאַרנאַכט האָט עקספלאָדירט אַ באָמבע נעבען אַ געוועהר-סקלאַד אין צענטער פון ירושלים. קיין שאָדען איז נישט פעראורזאַכט געוואָרען.

אַ צווייטע באָמבע האָט עקספלאָדירט נעבען דער קוואַרטיר פון קרימינאַל-אויספאָרשונגס-אַמט אין ירושלים. אויך די באָמבע האָט נישט גורם געווען קיין היזקות.

אַראַבישע טעראָריסטען האָבען געשאָסען צו די יודישע פאָרשטעט פון ירושלים סנהדריה און ארזה. קיין קרבנות זענען נישט געווען.

אראבישע פראטעסט רעזאלוציעס

זיי פראטעסטירען געגען דער יודישער הילפס-פאליציי

ירושלים, 11 (יט"א טעל.)

די היינטיגע אראבישע פרעסע, האָט פער-עפענטליכט פראָטעסט רעזאָלוציעס, וואָס זענען אָנגענומען געוואָרען אויף די לעצטע זיצונג פון אראבישען אויבער-ראַט, געגען די מיליטערישע אָפעראַציעס אין ארץ-ישראל, געגען די רעוויזיעס אין די אראבישע ישובים, ווי אויך געגען בעוואָפ-נען יודען אין דער פאָרם פון שאַפען א ספעציעלע יודישע הילפס-פאָליציי.

אין א אנדערער רעזאָלוציע דריקט דער אראבישער אויבער-ראַט אויס א דאַנק יענע מיט-גלידער פון פאַרלאַמענט, וואָס האָבען אין זייערע ארויסטרעטונגען אין פאַרלאַמענט זיך געשטעלט אויף דער זייט פון די אראבער.

זיך פערקלענערט די רעגירונגס הכנסות אין ארץ-ישראל

לאָנדאָן, 11 (יט"א טעל.)

די ענגלישע פרעסע מעלדעט פון ירושלים, אז אין שייכות מיט די פערקלענערטע רעגירונגס-הכנסות צוליב די געשעהענישען האָט די רעגירונג בדעה צו פערקלענערן די הוצאות אויף שול-ווע-זען, געזונדהייטס-וועזען און אויף עפענטליכע אר-בייטען.

400 פערגיפטונגען צוליב נישט פרישע מאכלים אין ירושלים

לאָנדאָן, 11 (יט"א טעל.)

„דיילי מייל" מעלדעט פון ירושלים, אז די צאָהל פון די עפידעמיש-פערגיפטעטע יודען אין ירושלים דערגרייכט 400. לויט ווי עס טיילט מיט דער הויפט סאַניטאַר-דאָקטאָר פון ירושלים זענען די פערגיפטונגען א רעזולטאַט פון שטרייק, די בע-פעלקערונג האָט קיין פרישע שפייזען און מוז זיך דערנעהרען פון נישט פרישע מאכלים.

דאָס ענגלישע מיליטער בעקומט פרישע פראָ-דוקטען דירעקט פון עגיפטען.

Dr. REICHER

פאָלודניאָווא 28, טעל. 120-93

ספעציאליסט

פאַר מענער - שוועכע - בעהאַנדלונג

פעקסועלע בעראַטונגען פון פסיכאָ - אנאַליזען

נעמט אָן פון 8—11 פון 5—8 אָוונט.

זונטאָג און הגאות פון 1—9

Doktór Z.

HENRYKOWSKI

ספעציעל-אַרצט פאַר מענער - שוועכע, ווענערישע און הויט-קראַנקהייטען

טראַוגוטאַ 9. טעל. 262-98

נעמט אָן פון 8—1 און פון 5—9 אָוונט

זונטאָג פון 9 פריה ביז 12.30 מיטאָג

פאַר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

הסכם צווישען דייטשלאנד און עסטרייך

פאריז זעהט דערין א דערנעהנטערונג צווישען דייטשלאנד און איטאליען

בערלין, 11 (ספ. טעל.)

דאס דייטשע אינפארמאציע־ביורא מעלדעט: מיניסטער געבעלס האט ארום 9 א זייגער אוונט פארגעלייענט דורכ'ן ראדיא פאלגענדע אפי־ציעלע ערקלערונג: לויט דער פארארדענונג פון דער דייטשער רעגירונג טייל איך מיט דער עפנטליכ־קייט וועגען דער פארשטענדיגונג, וואס איז געשלא־סען געווארען צווישען דער דייטשער רעגירונג און דער עסטרייכישער רעגירונג. דאס איז א ווייט־טערדיגער רעאלער שריט אויפ'ן וועג צו א פריד־ליכער ענטשפאנונג און אויפקלערונג פון דער לא־גע אין אייראפא.

דער קאמוניקאט האט פאלגענדען אינהאלט: איבערצייגט, אז מיר וועלען בעדייטענד מיט־ווירקען צו דער ענטוויקלונג פון אייראפא, אויפ־צוהאלטען דעם שלום, און אז מיר דינען דורך דעם ווי אמבעסטען די פילזייטיגע און געגענזייטיגע אינטערעסען פוןביידע דייטשע מלוכות, האבען די דייטשע און עסטרייכישע רעגירונג בעשלאסען צו־ריק צו בילדען זייערע געגענזייטיגע בעציהונגען אויף א נארמאלען און פרידליכען אופן. צוליב דעם ווערט ערקלערט:

1) אין הסכם מיט דער ערקלערונג פון קאנצלער היטלער פון 21 מאי 1935, אנערקענט די דייטשע רעגירונג די פולשטענדיגע סובערעניטעט פון דער עסטרייכישער מלוכה.

2) ביידע מלוכות אנערקענען די עקזיסטירענדע אינערליך־פאליטישע בעדינגונגען, דערונטער אויך דאס נאציאנאל־סאציאליסטישע פראבלעם אין עסט־רייך פאר אן אינערליכען ענין פון יעדען פון די דאזיגע מלוכות, אויף וועלכע זיי וועלען נישט משפיע זיין נישט דירעקט און נישט אונדירעקט.

3) די עסטרייכישע רעגירונג פיהרט איהר אלגעמיינע פאליטיק, בעזונדערס לגבי דייטשלאנד אויף די פרינציפען, וואס בעשפרעכען דעם פאקט, אז עסטרייך בעטראכט זיך פאר א דייטשער מלוכה.

די רוימישע פראטאקאלען פון 1934 און זייער דערגענצונג פון 1936 און אויך די שטעלונג פון עסטרייך לגבי איטאליען און אונגארן אלס פארט־נערען פון די דאזיגע פראטאקאלען, וועלען אין גארנישט געענדערט ווערען.

אין דער איבערצייגונג, אז די געוואונשענע ענטשפאנונג פון ביידע צדדים, וועט נאר דאן פע־ווירקליכט ווערען, ווען ביידע מלוכות וועלען ער־פילען געוויסע פארבעדינגונגען — וועלען די דייטשע און עסטרייכישע רעגירונגען אדורכפיהרען א גאנצע רייהע פארארדנונגען, וואס זענען נויטיג צו דערגרייכען דעם דאזיגען ציל.

וויען, 11 (ספ. טעל.)

ארום 9 א זייגער אוונט איז פארגעקומען די אנגעקינדיגטע רעדע פון פרעמיער שושניג דורכ'ן ראדיא וועגען דער פארשטענדיגונג צווישען עסט־רייך און דייטשלאנד. פאר דער רעדע פון קאנצלער איז פארגעלייענט געווארען א קאמוניקאט אידענטיש מיט דעם, וואס איז פארגעלייענט געווארען אין בער־לין.

אין זיין רעדע האט קאנצלער שושניג צווישען אנדערן בעטאנט, אז דער נייער אפמאך שטעהט נישט אין קיין סתירה צו די רוימישע פראטאקאלען. ער האט אויסגעדריקט די האפנונג, אז אויב דער אפמאך וועט פערווירקליכען די האפנונג, וואס מען לעגט אויהם פאר, וועט ער זיין א פונדאמענט פון שלום אין איירופא און פון דער וועלט.

פאריז, 11 (ספ. טעל.)

די פעראינטערעסירונג פון די פאליטישע קרייזען קאנצענטרירט זיך ארום דעם פראבלעם, וואס איז אנגעזאגט געווארען אויף דעם נאהענטסטער צייט וועגען דער נארמאליזירונג פון די עסטרייכיש־דייטשע בעציהונגען. די דאזיגע פראגע רופט ארויס א בעדייטענדע בעאונרוהיגונג אין די פאליטישע קרייזען, וואס זעהען דערין א בעוויז פון א דייטש־איטאליענישע דערנעהנטערונג און שטעלען זיך די פראגע, וואס פאר א נוצען האט בעקומען דייטש־לאנד, אנשטאט די הנחות, וואס זי האט געמאכט לטובת עסטרייך.

סענסאציאנעלע ערקלערונג פון היטלער'ן איז דער עסטרייכישע פראגע

איז דערוואורט געווארען אין די דיפלאמאטישע קרייזען

וויען, 11 (ספ. טעל)

א גרויסע סענסאציע האט ארויסגערופען אין די היגע פאליטישע קרייזען די ידיעה פון פראנצויזישע קרייזען, לויט וועלכע היטלער וועט אפגעבען א סענסאציאנעלע דעקלאראציע וועגען א פרינציפיעלער ווענדונג פון דייטשער פאליטיק לגבי עסטרייך.

היטלער וועט אנערקענען אין זיין דעקלא־ראציע די אונאפהענגיקייט פון עסטרייך, פראקלא־מירענד אויסער דעם, אז דייטשלאנד וועט זיך נישט איינמישען אין די אינערליכע ענינים פון עסטרייך.

ווי מען שמועסט זאל היטלער אויך נעהמען א ווארט אין דער האבסבורגער פראגע. די דאזיגע ווענדונג אין דער דייטשער איינשטעלונג לגבי עסטרייך זאל זיין א רעזולטאט, לויט ווי מען געהמט אן, פון די געשפרעכען, וואס זענען פארגע־קומען צווישען דעם דייטשען פארשטעהער פאן פאפען מיטן קאנצלער שושניג. דערביי זאל אין דעם האבען געשפילט א וויכטיגע ראלע מוסא־ליניס פערמיטלונג

ביי'ם אריינגעהען אין ביורא פון דער פוילישער באהן־דירעקציע אין דאנציג מוז מ'זיך לעגיטימירן

דאנציג, 11 (ספ.)

דער דעלעגאט פאר באהן־ענינים אין דאנציג, וואס האט אמטירט אין ביורא פון די פוילישע מלוכה־באהנען אין דאנציג, עקסנער איז אפגערופען געווארען און איבער געשיקט געווארען קיין דייטש־לאנד. זיין ארט האט פארנומען דער ראט ביטנער.

דאס ביורא פון די פוילישע מלוכה באהנען אין דאנציג, האט איינגעפיהרט א נייעם אינערלי־כען ארדנונגס רעגולאמין. אין שייכות ז'ערמיט פא דערט מען פון די אינטערעסאנטען, וואס בעזוכען דאס באהן־ביורא אין בנין פון דער באהן־דירעקציע, אז זיי זאלען זיך ביים אריינגעהן לעגיטימירען, אדער ווייזען זייערע פעסער. אהן דעם ווערן קיין שום פריוואט־פערזאנען נישט אריינגעלאזט

אריינגעטראגען די אפעלאציע־אנקלאגע פון די לאדזער ענדעקישע באמבען־אטענטעטער

ווארשא, 11 (טעלעפאניש)

אין ווארשאווער אפעלאציע־געריכט איז אריינ געלאסען דער ענין וועגען די באמבען־אטענטא־טען אין לאדז, וואס זענען אויסגעפיהרט געווארען דורך די ענדעקעס. די אפעלאציע האבען אריינ־געטראגען די פערטיידיגער אין נאמען פון 14 פערמשפטע מיט'ן אפליקאנט אדוו. סעמיאשקא אין דער שפיץ.

דער פראצעס וועט פארקומען אין סעפטעמבער

דעלעגאציע פון לינקע גרופירונגען

מסכים צו דער טאקטיק פון בלומס רעגירונג

פאריז, 11 (ספ. טעל.)

די אזוי גערופענע דעלעגאציע פון די לינקע גרופען, האט פערעפענטליכט א לענגערע דעקלא־ראציע אין שייכות מיט דער ערקלערונג פון אויסערן מיניסטער סאלענגרא. וועגען נישט דער לאזען אין דער צוקונפט צו אקאפאציע־שטרייקען. די דעקלאראציע פון די לינקע גרופען אפראבירט די שטעלונג פון דער רעגירונג און פאדערט אויף די ארבייטער אפצוהיטען די אינערליכע דיסציפלין און נישט געשווערען די טעטיגקייט פון דער רע־גירונג פון פאלקס־פראנט. היינט וועט פארקומען אינטערן פארזיץ פון אינער.־מיניסטער א בעראטונג צווישען די ארבייטס־געבער און ארבייטער פון די פאבריקען, אין וועלכע עס בעמערקט זיך א שטרייק בעוועגונג.

יעהרליכע קאנפערענץ פון די קאמוניסטען אין פראנקרייך

בעשליסט ווייטער צו שטיצען די רע־גירונג פון פאלקס־פראנט

פאריז. 11 (ספ. טעל.) אויף דער היינ־טיגער זיצונג פון דער יעהרליכער קאנפערענץ פון די קאמוניסטישע פארטיי איז אנגענומען געווארע א רעזאלוציע מיט אויסדרוק פון סימפאטיע פאר די ראדיקאלען, און סאציאליסטען, סאציאליסטישע אוניע, סאציאל־רעפובליקאנער און פאר דער אל־געמיינער ארבייטער־קאנפעדעראציע. די קאנפע־רענץ האט אנגענומען א רעזאלוציע, וואס פערזי־כערט דעם פרעמיער בלום, אז די קאמוניסטען וועלען אויך ווייטער אונטערשטיצען די רעגירונג אין רעאליזירען פון פראגראם פון פאלקס פראנט.

אמבאסאדאר לוקאשעוויטש ביים פרעמיער בלום

פאריז, 11 (ספ. טעל.)

פוילישער אמבאסאדאר לוקאשעוויטש האט היינט איבערגעגעבען דעם פרעזידענט לעברען די בעגלויבונגס־בריף.

אמבאסאדאר לוקאשעוויטש האט אויך היינט בעזוכט דעם פרעמיער בלום.

פרעמיער סקלאדקאווסקי

פאר די קליינהענדלער אין קאליש

ווארשא, 11 (יט"א טעלעגראפיש)

די קליינהענדלער־פערבאנדען פון קאליש האבען זיך געווענדעט צום פרעמיער סלאוואי־סקלאדקאווסקי מיט א בריף וועגען זייער שווערער לאגע. פרעמיער סקלאדקאווסקי, וועלכער איז גע־וועהלט געווארען אין סיים פון קאליש, האט איי־בערגעשיקט 2000 זל., וועלכע זאל פערטיילט ווע־רען צו 1000 זל. צווישען דעם יודישען און קריסטליכען קליינהענדלער פעראיין אין קאליש.

דאס געלד וועט דינען אלס אנהויב פון א אקציע לטובת די קליינהענדלער אין קאליש.

אנטי־יודישע געשעהענישען אין מילאנאוו ביי גאדווארנע

לעמבערג, 11. (טעל.)

אין מילאנוב, ביי נאדווארנע איז בעת דעם יעהרליכען יאהרמארק געקומען צו שטורמישע אנטי־יודישע געשעהענישען. די פערזאמעלטע פויערען האבען צעווארפען די סטראגאנעס, פערניכטענדיג די סחורות.

לעצטע דעפעשען

וויען, 11 (יט"א טעלעגראפיש)

דא האט זיך געעפענט די קאנפערענץ פון די פיהרער פון דער יודען־שטאטס־פארטיי. עס זענען בעטראכט געווארען די אקטועלע ארץ־ישראל־פראבלעמען.

ווארשא. 11. (טעל.)

אין היינטיגען „דזענניק אוסטאווו" איז פער־עפענטליכט די פעראָרדנונג פון קריגס־מיניסטער וועגען אויספיהרען דעם דעקרעט פון מלוכה־פרע־זידענט וועגען שאפען דעם פאנד פון נאציאנאלער פערטיידיגונג.

וואשינגטאן, 11. (ספ.)

היינט זענען אויסגעפיהרט אין 9 שטאטען 13 טויט־אורטיילען. ביי די עקזעקוציעס זענען אנגעווענדעט געווארען פערשידענע מיטלען: עלעק־טרישע שטוהל, גאז, תליה און דערשיסען.

Dr. med. Trepman

ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט־קראנקהייטען.

בעהאנדלונג פון מענער־שוואכע.

זאוואדזקא 6, טעל. 12־234

נעמט אן פון 8–11 נאכמ. און פון 6–8 אוונד,

---

8 יורן אין דער לוסטראציע־קאמיסיע

פון די בזשעזשינער האנדווערקער

דאנערשטאג איז אין לאקאל פון בזשעזשינער שטאט־ראט פארגעקומען א פערזאמלונגס־זיצונג פון קריסטליכען האנדווערקער־צעך און פון סאמער עס פון אלע אנדערע צעכען, וועלכע רעפרעזענטירן קריסטליכע און יודישע צעכען.

פון דער לאדזער האנדווערקער־קאמער זענען געווען פערטרעטען: פרעזעס קאפטשינסקי און רע־פערענט מגר. יאווארסקי.

נאכ'ן בעקענען די פערזאמלטע מיט'ן פראיעקט וועגען לוסטרירען די האנדווערקער ווארשטאטען און דעם קאמף מיט דער אומלעגאלער מלאכה, האט מגר. יאווארסקי רעפערירט דעם אויספיהרונגס־פראיעקט פון דער לוסטראציע־קאמיסיע און אויך וועגען דער פונאנדערטיילונג פון דער שטאט אויף ראיאנען.

איבער'ן רעפעראט האט זיך ענטוויקעלט א שארפע דיסקוסיע און עס זענען ארויסגערוקט גע־ווארען א סך פראגען אין שייכות מיט דער דורכ־פיהרונג פון דער לוסטראציע. אויך איז אבגעוויזען גע'ווארען, אז אויב עס וועט אויסגעפיהרט ווערען מט דער גאנצער הומרה דאס געזעץ פון האנ־דעלס־מיניסטער, וועלען שטארק בע'עוולה'ט ווערען די שניידער־כאלופניקעס

נאך דער דיסקוסיע איז בעשלאסען געווארען איינצוטיילען די שטאט אין 4 ראיאנען.

פון יעדען זענען אריינגעטראגען געווארען 8 קאנדידאטען אין דער לוסטראציע־קאמיסיע.

פונ'ם פאליטעכנישען אינסטיטוט (הטכניון העברי) אין חיפה

דאס אויפנעמען פון נייע סטודענטען אינם אינ־זשעניער־אינסטיטוט פונם תכניון צום לערן־יאהר תרצ"ז (1936־37) איז פערענדיגט, אויף וויפיל דאס איז נוגע קאנדידאטען פון חוץ־לארץ, וואס האבען געענדיגט א מיטעל־שול אין די לעצטע־יאהרען, א געוויסע צאהל פלעצער איז געבליבען רעזערווירט פאר קאנדידאטען פון חוץ־לארץ, וואס פערענדיגען די שול היי־יאהר (זומער, 1936), ווי פאר אביטור־יענטען פון ארץ ישראל נופא, בקשות פון קאנדי־דאטען פון דער לעצטער קאטעגאריע ווערען אנ־גענומען ביז סוף יולי. עס איז אבער ראטזאם, בפרט פאר קאנדידאטען פון חוץ־לארץ, צוצושיקען זייערע פאפירען וואס גיכער.

הגם אין פערגלייך מיט'ן פאריגען יאהר איז די צאהל בקשות דאס יאהר געווען עטוואס קלענער, איז דאך דער תכניון געצוואונגען געווען, צוליב פעהלען פון פלאץ, אבצוזאגען הונדערטער בקשות. עס זענען אנגענומען געווארען נאר קאנדידאטען, וואס האבען פערענדיגט די מיטעל־שול אין די לעצ־טע 3 יאהר, און וואס האבען א גוטע נאטע, לכל הפחות, אין איינעם פון די צוויי פעכער — מאטע־מאטיק און פיזיק. קאנדידאטען, וואס האבען פערענדיגט א מיטעל־שול פון א רעאליסטישער ריכ־טונג איז געגעבען געווארען פריאריטעט:

די אויפנאהמס־בעדינגונגען פאר קאנדידאטען פון חוץ־לארץ דוכטען זיך, אויפ'ן ערשטען בליק, צו זיין דעם יאהר הארבער ווי פאראיאהרען. אבער דאס איז א טעות. אמת, דער סכום, וואס וועט היי־יאהר פערלאנגט ווערען אין פאראויס איז 32 א"י פונט (לגבי 28 פונט פאראיאהרען), אבער פאקטיש איז היי־יאהר איינגעפיהרט געווארען א פערלייכ־טערונג אין שכר־לימוד, פאראיאהרען האט יעדער נייער סטודענט געמוזט בעצאהלען 24 פונט שכר־לימוד און 4 פונט געפיידער און לאבאראטאריע־שטייער פון דעם יאהר אן מעג דער סטודענט אויס־צאהלען די 4 פונט לאבאראטאריע־שטייער אין משך פון 4 יאהר. אזוי ארום איז דער שכר־לימוד פערקלענערט געווארען פון 28 אויף 25 פונט. מיט אנדערע ווערטער, היי־יאהר מוז דער סטודענט מאכען א גרעסערע אנשטרענגונג פאר'ן אנהויב פון זיינע לימודים און איינצאהלען אין פאראויס עפעס מעהר. דערפאר וועט ער אבער אין משך פון יאהר דארפען בעצאהלען נישט מעהר ווי נאך 9 פונט (לגבי 16 פונט פאראיאהרען). בסך־הכל זענען די פאדערונגען פון תכניון דעם יאהר פער־קלענערט געווארען מיט 10% בערך.

ביז איצט זענען אנגענומען געווארען צום קו־מענדיגען לערן־יאהר (1936־37) ארום 175 סטו־דענטען פון חוץ־לארץ. ווער עס וועט נישט זארגען דערפאר, אז אלע פערלאנגטע דאקומענטען, רעק־לאראציעס און איינצאהלונגען זאלען זיך געפינען אין רשות פונם תכניון ביז 31 יולי, וועט פערלירען זיין רעכט און וועט אויסגעמעקט ווערען פון דער רשימה פון די אנגענומענע סטודענטען.

פאר די סטודענטען פון פוילען האט דער תכניון אונטערגענומען ספעציעלע שריט, כדי צו בעקומען אנ'ערלויבניש פאר זיי אויף ארויסצופיהרען די נויטיגע סכומים געלד, וואס זיי דארפען איינלעגען ביים אינסטיטוט.

ביי דער געלעגענהייט מאכען מיר אויפמערקזאם די פעראינטערעסירטע פערזאנען, אז אלע בקשות און די נאנצע קארעספאנדענץ דארף געשיקט ווע־רען דירעקט אויפ'ן אדרעס פון תכניון (התכניון העברי חיפה Palestine) אי נישט דורך פערמיט־לערס און פערשידענע געזעלשאפטען.

חיפה, תמוז תרצ"ז יוני, 1936.

אפטייקען.

היינטיגע נאכט - דיזשורען

(א) היינט פיינאכט דיזשורירען: ה. דזשבע־וויטש (זגערזשער 57), י. הארטמאן (מלינארסקא 1), חישפאנסקי (פריוויטס־פלאץ 2), א. פערעלמאן (ציגעל גאס 32), י. צימער (וואלטשאנסקא 37), וו. דאנילעצקי (פעטריקאווער 137), פ. וואיטשעצקי (נאפיורקאווסקיעגא 27).

ראדיא - פראגראם

זונטאג, דעם 12־טען יולי

8 צייט־סיגנאל, 8.18 מוזיק (פליטען), 8.45 ידיעות, 10 מוזיק (פליטען), 10.30 „קאנצערט זשוטשען", 11.57 צייט־סיגנאל, 12.03 מוזיק. פריהמארגען פון ווילנע, 3.30 אודיציע פאר דערפער, 3 הומאר און פרעהליכע נייעס, 3.15 רעקלאמע - קאנצערט, 3.30 ראטגעבער פאר פויערים, 3.45 רעוויו־פעליעטאן, 4 פרעהליכע מוזיק, 4.30 רעפארטאזש, 5 סאליסטען - קאנצערט, 6 הערשפיל, 7 קאנצערט, 8.25 „וואס לייענט מען?" 8.40 פאליטי־שע ציצעריכא, 8.50 אוונט־ידיעות, 9 „אויף די לעמ־בערגער פרעהליכע כוואליעס", 9.30 קאנצערט, 10 ספארט ידיעות, 10.15 ספארט־ידיעות פון לאדז, 10.20 סאלאן־מוזיק.

דייטשלאנד וויל זיך פערשטענדיגן מיט עסטרייך

צוליב מורא פאר סאוויעטיש=איטאליענישען הסכם אין דער באלקאן-פראגע

אין די לעצטע טעג רעדט מען אלץ מעהר וועגן דעם, אז צווישען עסטרייך און דעם היטלער־דייטשלאנד זאל קומען צו א הסכם. ווי עס מעלדעט אפילו דער „אי. ק. צ.“ פון וויען זאל היטלער דעם 29 יולי אפגעבען אן ערקלערונג וועגן א פרינציפיעלער ענדערונג אין דער דייטשער פאליטיק לגבי עסטרייך. היטלער וועט אין זיין דעקלאראציע אנערקענען די אומאפהענגיגקייט פון עסטרייך, פראקלאמירענדיג א חוץ דעם דאס נישט אריינמישן זיך אין די אינערליכע עניינים פון עסטרייך.

וועגן דער דאזיגער איינשטעלונג פון היטלער־דייטשלאנד אין דער עסטרייכישער פראגע, וואס איז נאטירט געווארען אין דער לעצטער צייט, שרייבט אוגור צווישען אנדערע פאלגענדעס:

דאס לאזען אין בעוועגונג עפעס א פאליטישע אקציע ליגט אפט אין דער מענשליכער מעגליכקייט; ווען זי הויבט אבער שוין אן צו ווירקען, ווייזט זיך ארויס, אז עס איז זעהר שווער צו האבען א השפעה אויף דעם גאנג פון די געשעהענישען. זיי וואקסען אפט אריבער די מענשען און זיי ווארפען אליין אן אויף זייערע האנדלונגען א געוויסע ריכטונג. אזוי איז אויך איצט די דייטשע רעגירונג געצווינגען דורך די געבאטען, וואס פליסען ארויס פון דער פאליטיק, וואס זי האט אויסגעוועהלט. און וואס בעשטעהט די דאזיגע פאליטיק? מען קען זי בכלל דעפינירען מיט אזעלכע ווערטער: אויסנוצען אלע מעגליכע וועגן פאר דעם עקספאנציע־פלאן אין אייראפא, אפהאלטענדיג זיך גלייכצייטיג פון וועלכע עס איז דעצידירטע אגרעסיווע אקטען. דייטשלאנד הגם זי איז בעוואפענט פון קאפ ביז צו די פיס, פערשטעהט גוט, אז זי וועט האבען צו טון מיט א נישט־ארגאניזירטען און שוואכען ווידערשטאנד אזוי לאנג ווי עס וועט נישט פאלען פון איר זייט דער ערשטער פאטאלער שאס. גלייכצייטיג גיט זיך דייטשלאנד אפ א חשבון, אז דער דאזיגער פאטאלער שאס וועט תיכף פעראייניגען געגען זיי דעם וועלט־פראנט. דעריבער זוכט טאקע די פאליטיק פון קאנצלער היטלער, ענטוועדער שוואכע פונקטען, אדער אזעלכע, אויף וועלכע מען קען פיהרען אן אפענסיווע אהן יענער ענדגילטיגער עווענטואליטעט, וועגען וועלכער מיר האבען אויבען גערעדט.

מיר האבען עס דייטליך געזעהען אין ביישפיל פון 7 מערץ, ווען דייטשלאנד האט פערנומען דעם איבער־ריין־געביט. די רייכסוועהר האט ערשט דאן אנגעהויבען צו מארשירען, ווען זי האט זיך איבערצייגט, אז פראנקרייך וועט נישט רעאגירען מיליטעריש געגען דער פערלעצונג פון ווערסיילער טראקטאט. און בערלין איז דאן געווען גרייט זיך צוריקצוציהען אויפ'ן ערשטען סיגנאל פון אקטיווען ווידערשטאנד מצד פראנקרייך און ענגלאנד. דער ציל צו וועלכען עס שטרעבט זעהר געשיקט און הארטנעקיג די דייטשע פאליטיק, בעשטעהט אין דעם נישט ערלויבען, אז עס זאל זיך קריסטאליזירען געגען איהר אזא פראנט, וואס זאל ווערען אן עפעקטיווע מניעה אויפ'ן וועג צו רעאליזירען די פלענער פון דער דייטשער עקספאנסיע אין אייראפא.

פאר וואס האט איצט בערלין אממייסטען מורא? עס האט מורא פאר א פערשטענדיגונג צווישען איטאליען און ראטען־פערבאנד אין דער פראגע פון א געמיינזאמער פערטיידיגונג: פון סטאטוס־קווא ביים דונאי, מיט אנדערע ווערטער, אז מאסקווע און רוים וועלען פעראייניגען זייערע אנשויאונגען און וועלען קענען שטעלען דער דייטשער עקספאנסיע אין דער ריכטונג פון באלקאן א געמיינזאמען ווידערשטאנדס־פראנט. בערלין מוז אויסשליסען פון דער קאמבינאציע איינעם פון די פארטנער'ען. ווי אזוי קען זי דאס מאכען. די בעציהונג פון בערלין צו מאסקווע איז א צו פיינדליכע, אז אזא מאנעווער זאל געלונגען לגבי דעם רוסישען פארטנער. מען דארף דעריבער אלץ מאכען, כדי צופרידענצושטעלען איטאליען. דאס וואלט זיך אבער געלאזט דערגרייכען נאר דורך א צוזאג, אז די אומאפהענגיגקייט און סווערעניטעט פון עסטרייך וועט נישט אנגערירט ווערען.

פון דעם, וואס איז אויבען געזאגט געווארען ווערט קלאר, אז היטלער'ן בלייבט איבער נאר איין וועג: זעהר מילד צו האנדלען לגבי וויען. די דייטשע פאליטיק איז דעריבער געצוואונגען זעהר איידעל אפצוגעהן מיט'ן קאנצלער שושניג, עס איז איצט נישט דער פאסיגער מאמענט ארויסצורוקען די פאדערונגען, אז די עסטרייכישע רעגירונג זאל אנערקענען דאס פאליטישע געוויכט פון די נאציאנאל־סאציאליסטען אין וויען. מען דארף דעריבער בסדר אונטערשטרייכען, אז דער עסטרייכישער אומאפהענגיגקייט דראהט גארנישט. די דייטשע דיפלאמאטיע מוז לגבי עסטרייך מאכען אזא זשעסט, וועלכען איטאליען זאל אנערקענען אלס בעווייז, אז מצד בערלין, דראהט נישט קיין שום סכנה פאר וויען. דער דאזיגער זשעסט איז אונפערמיידליך און ער וועט געמאכט ווערען נישט קוקענדיג, וואס עס שרייבען די צייטונגען וועגן די שוועריגקייטען, וואס זענען ענטשטאנען אין די דייטש־עסטרייכישע אונטערהאנדלונגען.

ווען קאנצלער שושניג איז מיט א צייט צוריק געפאהרען קיין וויען בכדי זיך צו זעהן מיט מוסאליני'ן, האט ער פון איהם געהערט, אז עס איז וויען'ס פליכט זיך אקעגענצושטעלען מיט אלע מעגליכקייטען די דייטשע פאדערונגען די פונקטען, וואס קענען בעדראהען דער עסטרייכישער אומאפהענגיקייט. מוסאליני האט פון זיין זייט צוגעזאגט דעם עסטרייכישען קאנצלער זיין הילף ביז דעם „אויסערסטען“.

דער גאנג פון די געשעהענישען איז אזא פון פריהער אויס געווען בעשטימט. דייטשלאנד וויסנדיג, וואס עס איז דער איטאליענישער פרייז פאר ענדערען די בידאיצטיגע נישט זעהר גינסטיגע בעציהונגען פון איטאליען לגבי דייטשלאנד, מוז אויף אלעם מסכים זיין נאר כדי נישט צו דערלאזען צו א סאוויעטיש־איטאליענישע פערשטענדיגונג, וואס איז פאר איהר זעהר געפעהרליך.

וויען ווערט אלזא דער צענטער פון וועלכען מען דארף ערווארטען זעהר אינטערעסאנטע געשעהנישען. די דייטשע אפערטע, וואס איז רעדאגירט אין גייסט פון א בלומרשטער פערשטענדיגונג איז שוין אין וויען. מיר פערזיכערן, אז עס איז אזוי, הגם מיר האבען זי נאך נישט געזעהן. דאס פאראנדערט אייגענטליך די גאנצע סיטואציע. א אנדערע פראגע, צי די אפערטע פון קאנצלער היטלער וועט אנערקענט ווערען פאר א גענוגענדע אין וויען, וועלכע האנדעלט אין הסכם מיט רוים.

מוסאליני וועט אהן שום ספק פאדערן רעאלע גאראנטיעס און קען זי פון דייטשלאנד בעקומען. אבער צי קען די דייטשע אפערטע פאקטיש זיין א מניעה צו א איטאליעניש־סאוויעטישע דערנעהנטערונג? צו פיל עלעמענטען פון געביט פון דער אינטערנאציאנאלער פאליטיק איז לטובת אזא דערנעהנטערונג, אז זי זאל נישט צושטאנדע קומען. עס איז אבער זיכער, אז א ענטשפאנונג אין וויען וועט גורם זיין צו א פערלאנגזאמונג פון טעמפא פון דער רעאליזאציע פון דער דאזיגער דערנעהנטערונג, וואס איהר ראלע — דאס דארף מיט נאכדרוק בעטאנט ווערען — איז פון ערשטקלאסיגער וויכטיגקייט אין די ווייטערדיגע ענטוויקלונג פון די פאליטישע בעציהונגען אין אייראפא.

בעת מיר שרייבען דעם דאזיגען ארטיקעל קען שוין אנקומען א בעשטעטיגונג פון דער ידיעה פון וויען וועגן עפעס א פערשטענדיגונגס־דעמארש מצד דייטשלאנד. ווען עס זאל אבער אזא ידיעה נישט אנקומען, זענען מיר זיכער, אז די געשעהענישען וועלען זיך אפשפילען אין דער ריכטונג ווי מיר האבען אויבען אנגעצייכנט“.

—*X*—

צי קען מען היינט טראכטען וועגען טעריטאריאליזם?

ס'איז ארויס א בראשור א.ג. „ציוניזם, טעריטאריאליזם און סאציאליזם“. פונם בעקאנטען שריפטשטעלער און כלל־טוער, אמאליגער ס. ס., בן־אדיר (א. ראזין), וועלכער געהערט איצט צו דער סאציאליסטישער גרופע פון דער פריילאנד־בעוועגונג.

די בראשור איז אנ'ערנסטע, פובליציסטישע ארבייט, וואס דערמאהנט מיט איהר אויסגעהאמערטען לאגישען סטיל, מיט דער קרעפטיגקייט פון איהרע בעווייזען, די ארטיקלען פון אחד־העם. ס'איז דעריבער זעהר וויכטיג צו בעקענען זיך מיט זיינע אינטערעסאנטע ארגומענטען, הגם די אויספיהרען, וואס ברענגען דווקא צום סאציאליסטישען טעריטאריאליזם, ווי דעם איינציגען פתרון פון דער יודישער פראבלעם קענען זיין נישט שטארק איבערצייגענדיג.

בן־אדיר שטעלט קודם כל די פראגע: צי מעג מען איצט ווידער אויפוועקען דעם טעריטאריאליזם, וואס האט שוין איינמאל בעהערשט די יודישע מחשבות, מיט דרייסיג יאהר צוריק, און איז דורכגעפאלען?

דערויף ענטפערט ער, אז דורכגעפאלען איז בלויז דער טעריטאריאליסטישער פלאן, אבער די טעריטאריאליסטישע אידעע האט גאר אפגעהאלטען א גרויסען נצחון, אין דער פאלעסטינער קאלאניזאציע, ווי אויך אין בירא בידזשאן.

וואס זשע איז די סיבה פונם דאזיגען נצחון?

קודם איז פערשוואונדען דער היפנאז פון דער עמאנציפאציע - אסימילאציע - אידעאלאגיע. ס'איז קלאר געווארען, אז אנ'אמת'ע אסימילאציע, א צרשמעלצונג אין די שכנישע טעם, איז מעגליך נאר פאר יחידים, אדער פאר קליינע גרופעס. אבער נישט פאר גרעסערע יודישע קיבוצים. ס'ווייזט זיך ארויס אז אויך די אסימילירטע יודען בלייבען, א בעזונדער נאציאנאלע מינדערהייט אין די נעדערים פון פרעמדע נאציאנאלע ארגאניזמען בלויז מיט שוואכע ווידערשטאנדס־פעהיגקייטען. א שארפען מוסר מער דערפון האט איצט געגעבען דייטשלאנד.

אפילו אזא טיף - דעמאקראטישע לאנד ווי אמעריקע, וואס האט נישט קיין טראדיציע פון יודען־שנאה און רדיפות האט אויך נישט פערווירקליכט די פולע אינווייניגסטע יודישע גלייכבערעכטיגונג און ס'גייט א סיסטעמאטישער באיקאט לגבי יודישע אנגעשטעלטע אין פערשידענע אונטערנעהמונגען, אויך לגבי יודישע סטודענטען אין פערשידענע אוניווערזיטעטען.

גלייכצייטיג איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דער יודישער קיבוץ אין אמעריקא ווערט ענטוויקעלט קריפעלדיג, האט מעהר, ווי אנדערע נאציעס, אנגעשטעלטע, סטודענטען און בעשעפטיגטע אין פרייע פראפעסיעס; אפילו די יודישע ארבייטערס ווילען זייערע קינדער נישט לאזען ביי דער ארבייט, נאר מאכען זיי פאר אינטעליגענטען, פיהרען זיי אריין אין לייכטערע פריוויליגירטע פראפעסיעס. די דאזיגע ערשיינונג מוז זיין א באזע פארן אויפקומען אנטיסעמיטיזם.

מיט מוסר קען מען דא גארנישט העלפען נאר מ'מוז ראדיקאל ענדערען די אביעקטיווע תנאים פונם יודישען לעבען.

און די דאזיגע אלע נעגאטיווע דערשיינונגען זענען נישט דווקא א פראדוקט פון דער בורזשואזער ארדענונג.

אויב מ'זאל לאזען אן א זייט דעם פאנטאסטישען חלום פון „באחרית הימים“ און בעטראכטען די סאציאליסטישע געזעלשאפט לויט די היינטיגע בעגריפען און פארשטעלונגען, איז פאר אונז קלאר אז אויך דא וועלען מוזען זיין וועטקאמפען צווישען מענש און מענש, און די יודען וועלען מסתם, לויט זייערע פעהיגקייטען זיך רייסען מיט האסט און אימפעט פאראויס, און דער רעזולטאט דערפון וועט מוזען זיין — דעמאראליזירענדיגע פראצעסען כלפי פנים און סכנות כלפי־חוץ.

צוליב אט די אלע מאמענטען האט זיך ביי אונז פערשפרייט די טעריטאריאליסטישע אידעאלאגיע.

פארוואסזשע פארם האט די פראקטישע בעוועגונג פונם טעריטאריאליזם גענומען אזא שלעכטען מזל?

דערויף גיט דער מחבר א קלארען און פשוטען ענטפער:

אין קאמף געגען דער קאנקרעטער טעריטאריע פונם אלטען פאטערלאנד, וואס איז אזוי טיף איינגעבאקט אין הארצען און איינגעווארצעלט אין בעוואוסטזיין פונם פאלק, האט דער אבסטראקטער טעריטאריאליזם נישט געקענט בעשטיין און בעמוזט פלאצן. די בענקשאפט צו א"י איז אין משך פון די 2 טויזענד יאהר פון דער [illegible] געשיכטע נישט געווען קיין ראמאנטישע אימפאטעראביליען, נאר א פרישצאפעלדיגער לעבען־אינהאלט פון אזא געוואלדיגען כוח, וואס האט איהם איינגענטליך געגעבען די אויסערגעוועהנליכע ווידערשטאנד־פעהיגקייט אויפן לאנגען מארטירער־וועג.

וואלט דער טעריטאריאליזם געקומען מיט רעאלע מעשים, מיט קאלאניזאציע פרובען אויף נאציאנאל־אויטאנאמע יסודות ערגעץ וואו אין א פרייער לאנד, וואס זאל עפענען גרויסע נאציאנאלע פערספעקטיווען און דערמיט ארויסרופען די געהעריגע בעגייסטערונג וואלט מען עס געקענט אוועקשטעלען דעם מעכטיגען פאקטאר ארץ־ישראל, אבער דערצו האבען געפעהלט די נויטיגע אומגעהויערע פינאנציעלע און ארגאניזאטארישע מיטלען. דאס האט געקענט זיין נאר אנ'אויפגאבע פון א מלוכה, און אויך מצד דער מלוכה וואלט עס געפאדערט נאר א גרויסע קאנצענטרירונג פון איהרע מיטלען און כוחות.

דערפאר זענען א טייל טעריטאריאליסטען, וואס האבען געקוקט מיט אפענע אויגען אויף דער ריזיגער אויפגאבע, געקומען צו דער אידעע פונם סיימיזם, עס הייסט, אז יודען זאלען לעבען אין א מין מלוכה'שער ארגאניזאציע נאך אין גלות, און אט די ארגאניזאציע וועט שפעטער נעהמען אין די הענד די ריין מלוכה'שע אויפגאבע פון דער טעריטאריאליסטישער קאלאניזאציע.

דאס האט אבער געהייסען אפלייגען די פערווירקליכונג פונם טעריטאריאליזם אויפן ווייטען עתיד.

ס'וואלט אמת, געווען אנ'אויסוועג, צו ראטעווען די קאנקרעטע טעריטאריאליסטישע בעוועגונג דורך קליין־קאלאניזאציע אין א גאנץ בעשיידענעם מאסשטאב. אבער אזא קאלאניזאציע אין א ניי לאנד וואו ס'פעהלען די עלעמענטארע בעדינגונגען פאר א מאדערנעם קולטור־לעבען, פאדערט פון די יודען, וואס זענען דאך א שטאטישער עלעמענט, אומגעהויערע קרבנות, וועלכע קענען נישט ארויסגעבראכט ווערען דורך דער בעגייסטערונג פאר א ווייטען אידעאל. דאס האט געקענט מעגליך זיין נאר אין ארץ ישראל, דורך דער חלוציאנישער בעוועגונג, דערהויפט ביי איהר אויפקום, און אין די יודישע פעריאדען פון איהר ענטוויקלונג, דאס האט געקענט ארויסרופען נאר דער נאציאנאל ראמאנטישער כישוף, וואס שוועבט איבער פאלעסטינע, וואו מ'האט מקבל באהבה געווען די שווערסטע ביטערסטע נויטען און יסורים.

דער טעריטאריאליזם האט עס נישט געקענט בעווייזען און איז אונטערגעגאנגען.

איצט איז אבער די צייט אנ'אנדערע און די אומשטענדען אנדערע.

ב. צ—ן.

ווי אזוי פרעזידענט רוזוועלט נעמט אויף זשורנאליסטען

איינמאל אין דער וואך בעהמט פרעזידענט רוזוועלט אויף זשורנאליסטען, דער מיטארבייטער פון „פארי סואר“, זשאן פרוווא האט געהאט די מעגליכקייט נישט נאר זיך צו בעטייליגען אין דער וועכענטליכער אויפנאהמע פון דער פרעסע, נאר אויך צו בלייבען מיט רוזוועלטען נאך דער אויפנאהמע. א מאן אין ברייטען אמעריקאנישען הוט, אין ווייסע טעניס־שיך און אין א לייכטען ספארט־קאסטיום האט אריינגעפיהרט דעם פראנצויזישען זשורנאליסט אין „ווייסען הויז“, וועלכעס, לויט פרוואס ערקלערונג ענטשפרעכט דעם דאזיגען נאמען. א ריזיגער בנין איינגאנצען ווייס געמאלט. אין דער זייט פון בולווארד געפינט זיך, א קליינער איינשטאקיגער בנין, וואו עס געפינט זיך דעם פרעזידענטס ארבייטס־קאבינעט.

דער פראנצויזישער זשורנאליסט איז געקומען אין ווייסען הויז נישט אויף א אינטערוויו, וועלכען ווי ער האט געוואוסט רוזוועלט גיט קיינמאל נישט. ער האט נאר געוואלט בעקומען א פערזענליכען איינדרוק פון ווייסען הויז און זיינע איינוואוינער און דער זשורנאליסט איז אין זיינע איינדרוקען נישט ענטוישט געווארען.

דעם זשורנאליסט האט קודם כל איבערראשט דאס וואס עס איז אין ווייסען הויז נישט פארהאן קיין שום צערעמאניאל און אויך נישט דעם אזוי גערופענע „פראטאקאל“. דער פראנצויזישער זשורנאליסט איז גלייך פון דער גאס אריינגעגאנגען אין גרויסען זאל, וואו עס האבען זיך געפינען אנ'ערך 50 זיינע קאלעגען, אנגעטון ווי איינער האט נאר געוואלט.

עס האט זיך געעפענט א טיר און די זשורנאליסטען האבען זיך אלע א לאזט געטון אין קאבינעט פון פרעזידענט, אדורכגעהענדיג פריהער צווישען צוויי רייהען דעטעקטיוון און סעקרעטארען, וועלכע האבען מיט שנעלע, אויפמערקזאמע בליקען בעטראכט די „נייע“, וואס זענען צום ערשטען מאל געקומען צום פרעזידענט.

רוזוועלט זיצט א גאנצען טאג ביי זיין ארבייטס־טיש, וואו אהין מען פיהרט איהם צו אויף א שטוהל; ווי בעוואוסט איז רוזוועלט פאראליזירט אויף די פיס.

נאך אינדערפריה פערבראכט ער איין שעה אין בעוועגונג. רוזוועלט איז אין דער יוגענד געווען א זעהר גוטער שווימער און דעם דאזיגען ספארט ווידמעט ער אויך איצט איין שעה אין טאג. מען פיהרט איהם צו צום באסיין, וואס געפינט זיך הארט הינטער זיין קאבינעט. מען לאזט דעם פרעזידענט אראפ אין וואסער און ער שווימט נאך מיט דער הילף פון די הענד.

אין דער דאזיגער איינציגער שעה, וואס דער פרעזידענט געפינט זיך אין וואסער בעוועגט ער זיך פריי נישט בענוצענדיג זיך מיט קיין שטעקען, אדער שטוהל אויף רעדלעך, און אויך נישט מיט דער הילף פון פרעמדע הענד וואס האלטען איהם אונטער.

הינטער דעם רוקען פון פרעזידענט געפינען זיך צוויי מענשען: רעכטס — דער נאטשעלניק פון די דעטעקטיוון, וואס בילדען דעם שוץ פון פרעזידענט אין דעם הויז, וואס איז צוגענגליך פאר אלע, פון דער אנדערער זייט — דער פראפאגאנדע שעף, טשארלי מיקעלסאן. דאס דאזיגע קליינע מענשעל אין גרויסע ברילען, האט אלס זשורנאליסט זעהר א סך צוגעהאלפען, אז הובערס פאפולאריטעט זאל פאלען. ער שיצט דעם פרעזידענט פון פערשידענע נישט בעשיידענע און נישט „בעקוועמע“ פראגען פון די זשורנאליסטען, איבעריגענס נויטיגט זיך נישט דער פרעזידענט אין אזא שוץ ווייל ער איז אליין אזוי קלוג און פול הומאר — צוויי אייגענשאפטען, וואס די אמעריקאנער שאצען זעהר.

איינמאל בעת אזא טעגליך געשפרעך, האט איינער פון די זשורנאליסטען איבערראשט דעם פרעזידענט מיט פאלגענדער פראגע:

— איז אמת ה' פרעזידענט, אז אין זאאלאגישען גארטען בויט מען א שטייג פאר א העלפאנט?

די אנוועזענדע האבען זיך צולאכט, אין די פעראייניגטע שטאטען האבען ביידע פאליטישע פארטייען — די דעמאקראטישע און רעפובליקאנישע — זייערע סימבאלישע חיות: די דעמאקראטען — א אייזעל, און די רעפובליקאנער - א העלפאנט.

— יא עס איז אמת, — האט שנעל געענטפערט דער פרעזידענט, איך אונטערשטיץ זעהר דעם דאזיגען פראיעקט. די העלפאנטען הויבען אן אויסצושטארבען און מען דארף זארגען אויפצוהאלטען דאס דאזיגע מין..

דאסמאל האט זיך רוזוועלט געווענדעט צו די זשורנאליסטען, וואס האבען ארויסגענומען זייערע בלאקנאטען און בלייפעדערס מיט דער פריינדליכער ערקלערונג:

— צום בעדויערען מיינע הערען, האב איך אייך גארנישט צו זאגען. אין אווענט פאהר איך אויף וואקאציע און וועל ערשט צוריקקומען מאנטאג אין אווענד.

דאן האט זיך ענטוויקעלט א פריילעך געשפרעך אין וועלכען עס האט זיך בעטייליגט אויך די סעקרעטארין פון פרעזידענט. איינער פון די זשורנאליסטען האט פארגעלעגט דעם פראפאגאנדע־שעף זיין פראדוקציע אין דער צייטונג, אויב ער וועט זיך נויטיגען אין א פאסטען אין א רעדאקציע.

— דזשאן וועט זיך נישט נויטיגען אין אזא פאסטען — האט זיך צולאכט דער פרעזידענט — ער וואלט אונז דאן זעהר געפעהלט.

א אלגעמיין געלעכטער, אמייסטען לאכט דער פרעזידענט.

נאך א פראגע און חברה זשורנאליסטען פערלאזט דעם פרעזידענטס קאבינעט, פונקט אזוי איינפאך ווי זיי זענען אריין.

דער מיטארבייטער פון דער פאריזער צייטונג איז געבליבען ביים פרעזידענט. רוזוועלט האט געזאגט עטליכע קאמפלימענטען אויפן אדרעס פון פראנקרייך, אויף פאליטישע טעמעס האט רוזוועלט נישט גערעדט. נאר וועגן עקאנאמישען צושטאנד פון די פעראייניגטע שטאטען, האט ער יא געזאגט איניגע ווערטער. די ארבייטסלאזיגקייט און די אויסגאבען אויף בעוואפענונגען שטערען די עקאנאמישע אויפלעבונג און עס זענען אלץ נאך פאראן 10 מיליאן ארבייטסלאזע. די פראדוקציע איז זייט 1932 געשטיגען אויף 26 פראצענט אבער די צאהל ארבייטער אין דער אינדוסטריע איז געשטיגען נאר אויף 16 פראצענט.

פון דן ביז באר שבע

(פון לעבען אין א"י אין שפיגעל פון דער דאָרטיגער ליטעראַטור)

פון נ. י. גאָטליב

... פון דן ביז באר שבע. אויפ׳ן דאָזיגען עניד שטח שפרייטען זיך די יועגען פון ארץ־ישראל. אויפ׳ן דאָזיגען ערד ווינקעל הויערען די ארץ־ישראל׳דיגע בערג רוהען די ארץ־ישראל׳דיגער אַלט נייע שטעט, ישובים און קאָלאָניעס און דער דאָזיגער עניד שטח איז נישט מי יודע ווי גרויס. וואָרום אַנמערקענדיג איהם אויף אַ גלאָבוס, איז ער אַ קליין ווינקעלע אויף אונזער היבש אַלטען ערד קוגל... און דאָך איז דאָס פיצע׳ לאַנד, וואָס שפרייט זיך צווישען דן און באר שבע, — דאָס הארץ פון דער וועלט... אַ לאַנד, וואו יעדער שטיין איז — געשיכטע, און נישט גלאַט געשיכטע, נאָר געשיכטע, וואָס לעבט און פערנעמט זיך ערשט צו לעבען אויף אַ גאָר נייעם אופן...

„אויף די וועגען פון ארץ ישראל" איז אַ גרויס בוך רייזע בעשרייבונגען, אַ בוך, וואָס דער מחבר זיינער — משה מאַרק — איז אַ גערער חסיד.. קיין ארץ ישראל איז ער געפאָהרען איבאייגעם מיט׳ן גערער רבי׳ן און וואָס ער האָט אין א"י געזעהען דורכגעמאַכט און איבערגעלעבט. דערצעהלט ער עס אונז אויף אַ גאָר נייעם אופן, בעזונדערס אינטערעסאַנט, אַנדערש ווי אַלע אַנדערע שרייבער און שילדערער פונ׳ם קליינעם לאַנד — צווישען דן און באר־שבע..

משה מאַרק, דער אגודה׳ניק, דער גערער חסיד, האָט זיך אין א"י געטראָפען מיט אַ מאַלער, וועלכער איז געשטאָרבען אין איינעם פון די א"י׳דיגע וואונדערפולע ווינקלען און געמאָלען אין א"י׳דיגען פייזאַזש. ווען משה מאַרק האָט דעם מאַלער אַ פרעג געטוהן: „שוין אפשר גענוג בילדער און בעשרייבונגען פון א"י? — האָט איהם דער מאַלער געענטפערט:

— יעדער קינסטלער קוקט מיט זיינע אייגענע אויגען און זעהט עפּעס אַנדערש.

דאָס זעלבע קען מען זאָגען וועגען מאַרקס א"י־בעשרייבונגען. וואָרום מאַרק קוקט אויף א"י נישט נאָר ווי אַ ציוניסט און דערצו — אַן אגודה׳ניק. מאַרק קוקט אויף א"י מיט אויגען פון אַ קינסטלער.. מאַרק, דער אגודה׳ניק, דער גערער חסיד — אפשר ווייסט ער עס גאָר אַליין נישט — קוקט אויף ארץ - ישראל, ווי עס קוקט אויף איהר אַ קינסטלער, און בעשרייבט זי, ווי אַן עכטער פּאָעט.. מאַרק׳ס בוך איז פול מיט טיף קינסטלערישע אָפּשאַצונגען און מיט עכט פּאָעטישע איבערלעבונגען.. אַ חוץ דעם, פערמאָגט מאַרק אַ חוש פאַר הומאָר און גרויסע פעהיגקייטען — אויף איבערצוגעבען קלאָהר און בילדעריש יעדע סיטואַציע, יעדעס בילד, יעדען ארץ־ישראל׳דיגען טיפּ, יעדע שטימונג אין לאַנד..

מאַרק׳ס בוך וועגען א"י איז נישט גלאַט אַ רייזע בעשרייבונג — ס׳איז אַ בוך, פול מיט אַלוויטיג וויכען, מיט העכסט־אינטערעסאַנטער אינפאָרמאַציע, מיט קינסטלערישע אָפּשאַצונגען און, הויפּטזעכליך, מיט פּאָעטישער פרייד, מיט עקסטאַטישער השתפכות הנפש, וואָס רייסט מיט, מוז מיטרייסען, אפילו דעם קאַלטסטען מתנגד, אָדער דעם אויפגעקלערטסטען אפּיקורס.. אין מאַרק׳ס בוך פיהלט מען די עכטע חלוצים־פרייד, די פרייד פון שאַפונג, — אויף אַ פרום־רעליגיעזען שטייגער, אויפ׳ן שטייגער פון חסידים...

מאַרק׳ן געפעלט מעהר דאָס אַלטע ירושלים ווי דאָס נייע.. ער איז געגען א"י׳דיגער מאָך דערניזאציע און ציוויליזאציע... נאָכ׳ן רייסען קריעה ביים כתל מערבי, ווי דער דין איז פון פרומע יודען — לאָזט ער זיך אַנ׳איבערגעבעטענער אַוועק אין די אַלטע, געדרייטע, חלומ׳דיגע און שמוציגע געסלעך פון אַלט ירושלים, וועלכע ער בעשרייבט קינסטלעריש און פּאָעטיש.. ער בעמערקט פליגק די קאָמישקייט פון אַ סך דערשיינונגען, דעם „שוק הבשמים", וואו עס שטינקט גראָד גאָר בעזונדערס... די צענדליגער שיך־פּוצער, וואָס פּוצען אייך די שיך אומזיסט — נישט אומזיסט פאַר זיי, זיי דאַרפט איהר בעצאָהלען — נאָר אומזיסט פאַר אייך, ווייל תיכף ווערען אייערע שיך ווידער שטויביג און שמוציג — פונ׳ם ירושלים׳דיגען שפּעטדיגען שטויב..

מאַרק בעשרייבט דאָס „אינטערנאַציאָנאַלע" ירושלים׳דעם געמיש פון אַלע פעלקער און אין דעם געמיש פון די יודישע בעזונדערע „פעלקער": ספרדים, תימנים. בוכאַרער יודען. גאַליציאַנער, פּוילישע גלאַט מקובלים.. אַט איז ער אין מאה שערים. ס׳איז ערב שבת, אַראַבער פערקויפען שבת׳דיגע פיש:

— יאַללא דגים, פיש לכבוד שבת, משהרבי׳ס פישעלעך!

דאָס איז אַ בעזונדער סאָרט פישעלעך, וואָס נאָר אין און אַרום א"י קען מען עס טרעפען פישלעך, זעהר דיגע׳ אייגן אויגיגע, וואָס זעהען אויך ווי צושפּאָלטען אויף צווייען... דערפון נעמט זיך אין ארץ ־ישראל די לעגענדע, אַז די דאָזיגע פישעלעך זענען האַלבירט געוואָרען בעת משה רבינו האָט געשפּאָלטען דעם ים־סוף...

פון תל־אביב איז מאַרק אַוועק צו זיבעטען הימעל. ער זינגט צו איהר אַ מאָדערנעם, פּאָעטישען הימן. ער רופט זי אָן „די ריוויערא פון אָריענט".

מאַרק, דער גערער חסיד. איז פערשטעהט זיך, נישט צופרידען מיט ביאַליקס „עונג שבת", אין וועלכען ער זעהט נאָר אַן ערזאַץ־פלאַן פון אמת׳ער אַלט־טראַדיציאָנעלער יודישקייט. אַזוי האָט ביאַליק ז"ל געפּלאַנט צו שאַפען אַן ארץ־ישראלדיגען נאַציאָנאַל אויפטריט. וואָס דער מאַזיעל זאָל פערמאָגען אין זיך דעם סימבאָלישען פון א — טלית און דער הוט פון — תפילין... מיט אַזעלכע „ערזאַץ פּלענער" מיינט מאַרק. וועט מען קיין עכטע יודישע טראַדיציע נישט אָפּהאַלטען.

דערפאַר אָבער וועט מאַרק דערפרייט. ווען ער פערפעלט זיך אַריבער צו דער חסידישער קאָלאָניע בני ברק... ער דערציילט העכסט־אינטערעסאַנט די געשיכטע פון די דאָזיגע חלוצים־חסידים, וועלכע זענען אַוועק קיין א"י שאַפען אַ ניי לעבען און אַ געהויבען מיט פייער דאָס א"יש זוימער פעלדער — ראש חודש־רעטעכלער. די דאָזיגע חסידים חלוצים. געוועזענע קרעמער און גלאַט מנחם מענדעלס, האָבען היבש געהאַט אויסצושטעהן, ביז זיי זענען געוואָרען שטיקלעך מענשען.. זיי האָבען געמאַכט אַ בשותפות׳דיגע מילכעריי (מחלבה), — זענען אויסגעשטאָרבען אַלע קיה. האָבען זיי זיך גענומען צו קעמלען (גמלים), — זענען געפּגר׳ט די קעמלען אָט אַזוי האָבען געוועזענע קרעמער געדאַרפט אויסצושטעהן צרות ביז ער איז צו עפּעס געקומען.

אָט וועגען אַזעלכע מנחם מענדעל־טיפּען דערציילט מאַרק זייער היבש און זעהר הומאָריסטיש אין זיין בוך. אָט איז אַ שילדערונג פון די ערשטען חרושת־פאַבריקאַנט אין ארץ־ישראל און אין דער גאַנצער וועלט.. מאַרק רופט אָן דעם דאָזיגען טשיקאַווען פאַבריקאַנט ביים אמת׳ן נאָמען: משה וואָלאָדאַרסקי. דער דאָזיגער משה וואָלאָדאַרסקי, דער אמת׳ער מנחם מענדעל, האָט לאַנג נישט געדאַווענט שחרית כדי צו קומען צו אַזאַ „גאָניאַלען" געדאַנק: אויפבויען אַ חרושת פאַבריק — בית חרושת של חרושת אין א"י. די ערשטע צייט איז מען איהם נאָכגעלאָפען אין די גאַסען: אָט געהט דער חרושת פאַבריקאַנט!.. אַצינד אָבער האָט מען זיך שוין צו דעם צוגעוואוינט.. וואָרום מיט וואָס איז ארץ־ישראל׳דיגע פאַבריצירטע חרושת ערגער, ווי אַנ׳אַנדערע מין תוצרת הארץ.

דערפאַר איז שוין מאַרק מעהר צופּ ידען מיט די ארץ ישראל׳דיגע פּאַמעראַנצען, וועלכע ער בעשרייבט זעהר שעהן און „ספּאָנטאַנמעסיג".. דאָ זעהט מאַרק ווי יודישע היסטעריע, אומרוהיגקייט און נערוועזיטעט — ווערט פערוואַנדעלט אין רוהע, געלאַסענקייט, פאַרזיכטיגקייט און טיפע מישובדיגקייט. וואָרום ביי פּאַמעראַנצען מוז מען זיין זעהר געלאַסען און — מיט קאָפּ.. ס׳איז אַ נודנע, לאַנגזאַמע און דעליקאַטע אַרבייט — פּרנסות. מען מוז דאָ זיין אַנ׳עכטער פויער, פערוואָרצעלט, ערדיש, געזעצט..

מאַרק׳ן ציהט אַלץ צו אַלט־א"י. איהם כשופ׳ן אַזעלכע שטעט, ווי צפת. טבריה, חברון.. אָבער זיין קינסטלער אויג און זיין הומאָר־חוש מאַכען די דאָזיגע ערטער פאַר אונז אַ נטערעסאַנט נישט נאָר פון זייער אַלטקייט און הייליגקייט־שטאַנד פּונקט, נאָר אויך פון זייער טשיקאַוועדיגקייט און קאָמישקייט..

מאַרק בלאַנקעט אַרום איבער די קבלה געסלעך פון צפת. צפת איז אַ שטיקעל ראשי תיבות: ציצית, פאות, תפילין. ס׳איז גאַלע קדושה.. ס׳איז אַ שטאָט אויף הויכע בערג, נאָהענט צום הימעל.. אָבער אַזאַ איז אויך טבריה, די שכנ׳טע פון צפת וואָס זיצט גראָד אין דערנידער. ביים ברעג פון ים כנרת.

— פאַר פייער און וואַסער.

פאַר טבריה און די צפת׳ער..

אָט אַזאַ ווערטעל געהט אום אין די דאָזיגע צוויי בעזונדערע הייליגע א"י־שטעט, וואוהין עס ציהען זיך טוריסטען פון דער גאַנצער וועלט.

מאַרק וואַרפט זיך אַריבער אין דער חלוציאַנישער קבוצה דגניה. דאָ איז ער שוין צווישען אפּיקורסים וואו ער קען אפילו נישט עסען, ווייל ס׳איז נישט כשר. מאַרק בעשרייבט מיט ליבשאַפט די ארץ־ישראל׳דיגע „פרייע חלוצים", הגם פיל זאַכען געפעלען איהם נישט. אָט, למשל, שטעהט ער אין קבוצה און דאַווענט אין טלית און תפילין. לויפען צו איהם צו קליינע יאַטלעך און טוען איהם פערוואונדערט אַ פרעג:

— מה זאת? מה זאת?

אָטאָ דאָס ווערט פונ׳ם נייעם דור בעקלאָגט זיך מאַרק — קינדער, יודישע קינדערלעך, זאָלען שוין נישט וויסען, וואָס אַ טלית און וואָס תפילין זענען!..

אין דגניה פיהרען די „פרייע חלוצים" דעם גערער חסיד איבער דער קבוצה. מען בעווייזט איהם דעם „משק" און די הונדערטער שניי ווייסע הענער און הינער.. און ווען מאַרק פרעגט ביי די חלוצים: נאָכוואָס זיי דאַרפען אַזוי פיל הענער? ענטפערען זיי: אויף שיקען קיין פוילען — צו די יודען אויף כפרות.. מאַרק אָבער האַלט דאָ: אַז די הענער זענען טריף, אפילו לעבעדיגע, — און טויגען נישט אויף כפרות..

אָט אַזאַ „אגודה קוק" פיהרט דורך מאַרק אין היבשע ערטער אין בוך. פאַרהאַן ערטער, וואו ער איז בעזונדערס פערביטערט אויף דער „הסתדרות". וועלכע איז רויט־געשטימט, וועלכע דערלויבט אין ירושלים שבת׳דיגע פוטבאָל מעטשען און וועלכע לאָזט נישט צו די אגודה־פיהרער „צום שיסעל".. אָבער אין אַלגעמיין בעציהט זיך מאַרק, מעהר ווייניגער, טאָלעראַנט אויך צום נייעם ישוב, צו די חלוצים און צו זייער וואונדערליכער אַרבייט... און אין איין אָרט אין בוך. אויף יודישע פעלדער, דערשפּירט ערשט מאַרק ווי גוט דאָ איז אַ זאָג צו טון „ויתן לך":

— ויתן לך מטל השמים, ומשמני הארץ ורוב דגן ותירוש. אָט דאָ ערשט דערפיהלט מען דעם אמת׳ן טעם פון אַזאַ שטיקעל חומש פּאָעזיע!..

מאַרק ענדיגט זיין בוך מיט גרויס אומגליק. אָט פאָהרט ער צוריק קיין אייראָפּע, צוריק אין גלות.. ער בעזוכט איטאַליע, קלעטערט אַרויף אויף דעם פייערשפּייענדיגען וועזוב, אויף וועלכען עס וואוינען מענשען, נישט קוקענדיג אויף דער שטענדיגער מוראדיגער סכנה... איז שטעהענדיג ביים וועזוב פון וועזוב פרעגט מאַרק:

— פון וואַנען דער דאָזיגער כח צו די מענשען — זיך בעזעצען ביים קראַטער פון וועזוב?

און ער ענטפערט:

— ס׳איז דער כח פון ערד. דער מאַגנעטישער כח פון ערד!..

דאָסזעלבע איז מיט א"י: ס׳איז נאָר אַ היבשער „וועזוב", אַ פייער־שפּייענדיגער באַרג, אַ לאַנד פול סכנה, בלוט און קריג.. אָבער דער כח פון ערד, דער מאַגנעטישער כח פון ערד ציהט צו דעם וואָגלדיגען, גלות׳דיגען יודען פון אַלע זיינע גלות־מקומות און בינדט איהם צו פלאַנצען איהר אין, — אינם קליינעם לאַנד — פון דן ביז באר שבע..

פערברעכער האָבן אויסגעבויט

די וואונדער פון סאָוויעטישע קאַנאַל צום ווייסע ים

פון ל. באַראַדולין

— 2 —

דער ערשטער פון אָט די פּראָיעקטען האָט געזאָלט זיין אַזאַ, וואָס זאָל עפענען אַ וואַסער־וועג פון לענינגראַד ביז דעם ווייסען ים דורך אייגענע וואַסערן. פון לענינגראַד ביז דעם ווייסען ים זענען שיפען פריהער אויך געגאַנגען, אָבער פריהער האָבען זיי געמוזט געהן דורך דעם באַלטישען ים, דורך דעם אַנטלאַנטישען אָקעאַן, דורך דעם אַרקטישען אָקעאַן און פערביי די ברעגען פון פינלאַנד, שוועדען, נאָרוועגיען, דייטשלאַנד און אַנדערע פרעמדע לענדער. און געדויערט האָט די רייזע פולע זיבעצעהן טעג. ווען מען זאָל דעם קאַנאַל דורכגראָבען, וועלען שיפען געהן פון לענינגראַד ביז דעם ווייסען ים דורך אייגענע וואַסערן און די רייזע וועט דויערן בלויז פיר טעג.

דער וועג פון לענינגראַד ביז דעם ווייסען ים איז זעהר אַ לאַנגער, אָבער אויפ׳ן וועג זענען פאַראַן עטליכע גרויסע אָזערעס, וואָס זענען נאָך פריהער געווען פערבונדען צווישען זיך מיט קאַנאַלען. אַלץ וואָס מען האָט איצטער געדאַרפט, איז בלויז דורכצוגראָבען אַ קאַנאַל פון דער לעצטער פון אָט די אָזערעס — פון דער אָזערע אָנעגאַ — ביז דעם ווייסען ים אויף אַ שטח פון 140 מייל.

כדי דורכצוגראָבען אָט דעם קאַנאַל האָט מען געדאַרפט: אינזשינערען, אַרבייטער, מאַשינעס און מאַטעריאַל, ווי האָלץ, צעמענט און שטאָל.

געווען איז דאָס אין יענער צייט, ווען דאָס גאַנצע לאַנד איז געווען אונטער דער געוואַלדיגער אָנשטרענגונג פון בויאונג. מען האָט געדאַרפט דאָס גאַנצע לאַנד אויפבויען און איבערבויען און אַרויפשטעלען אויף אייגענע, זעלבסשטענדיגע פיס. און געדאַרפט האָט מען עס טון אַזוי שנעל, ווי מעגליך, ווייל פון אַלע זייטען זענען אויפ׳ן לאַנד געווען אָנגעשטעלט ביקסען, פיטרליכע, זשעדנע בליקען און בלויז געוואַרט אַ געלעגענהייט זי צו בעפאַלען. און וואָס גיכער מען וועט זיך שטעלען אויף די אייגענע פיס און וואָס גיכער און שטאַרקער מען וועט זיך בעפעסטיגען, אַלץ אַ גרעסערן און מעכטיגערן ווידערשטאַנד וועט מען קאָנען אַרויסווייזען אין פאַל פון אַ פיינדליכער אַטאַקע. האָט מען קיין צייט נישט געטאָרט פערלירען און קיין כוחות נישט זשאַלעווען און מען בויען און אַרבייטען און בויען. און דאָ זענען נישטאָ קיין גענוג מענשען, נישט גענוג מאַשינען און נישט גענוג מאַטעריאַל. ווייל אַלץ איז פערנומען און מען ווייסט נישט וואָס פריהער צו טון, וועלכעס לאָך מען זאָל פריהער זעהן צו פערשטאָפען.

און דאַן האָבען די פיהרער פון דעם נייעם רעזשים אין לאַנד זיך מישב געווען:

מיר האָבען אין אונזערע טורמעס און קאָנצענטראַציע־לאַגערן הונדערטער טויזענדער פערברעכער פון פערשידענע מינים. יעדער פון זיי בעזונדער קאָסט אונז אָפּ אַמוויינגסטען 500 רובל אַ יאָהר אויסצוהאַלטען. פאַרוואָס זאָל מען זיי נישט איינשפּאַנען, אַז זיי זאָלען טאָן די אַרבייט, אין וועלכער דאָס לאַנד נויטיגט זיך אַזוי שטאַרק — און דורך אַרבייט אַ פערדינען זייער ברויט, אַ אויסקויפען זייערע זינד פאַרן לאַנד?

האָט מען אַזוי געטראַכט און אַזוי בעשלאָסען. און דאָס איז דער אופן, ווי עס איז דורכגעפיהרט געוואָרען.

— — —

ערגעץ אין מאָסקווע איז פאַרהאַן אַ נייע ריזיקע רעגירונגס־געביידע, אויף דעם אויבערשטען שטאָק פון אָט דער געביידע, איז אַ זאַל גרויס ווי אַ פעלד, האָט מען אוועקגעשטעלט 120 בעטלעך, מיט ווייכע מאַטראַצען, מיט קישענס און קאָלדרעס און מיט ווייסע ליילעכער. זיי האָבען פערנומען אַ העלפט פון דעם ריזיגען זאַל. אין דער צווייטער העלפט האָט מען אוועקגעשטעלט טישען מיט בענקלעך, און אין אָט דעם זאַל האָט מען געבראַכט 120 אינזשענירען, צוזאַמענגעקליבען פון פערשידענע טורמעס און קאָנצענטראַציע־לאַגערן פון לאַנד, זיי זענען געווען פון פערשידענע עלטער, פערשידענע ספּעציאַליטעטען און פערשיעדענע שטופען פון פעהיגקייט און דערפאַהרונג. האָט מען זיי אַלע געבראַכט אין אָט דעם זאַל און מען האָט זיי געזאָגט:

— מיר ווילען בויען אַ קאַנאַל פון דער אָזערע אָנעגאַ ביז צום ווייסען ים. פערלאַנגען מיר פון אייך, אַז איהר זאָלט דאָ זיצען און אַרבייטען און אויסאַרבייטען די פּלענער פון דעם גאַנצען פּראָיעקט מיט אַלע זיינע אייגצעלהייטען. צווינגען צו אַרבייטען וועט מען קיינעם נישט. ווער עס וויל אַרבייטען — דאַרף בלייבען דאָ, און ווער עס וויל נישט אַרבייטען — וועט מען איהם אָפּפיהרען צוריק אַהין, פון וואַנען מען האָט איהם אַהער געבראַכט.

פערשטעהט זיך, אַז אַלע האָבען בעסער געוואָלט בלייבען דאָ און אַרבייטען. און טעמים האָבען געווען פערשידענע. ערשטענס איז דאָ געווען רייכער, בעסער, בעקוועמער, ווי אין די לאַגערן. בעסערע געלעגערס און בעסערע שפּייז. און מען האָט זיך דאָ געפונען אין אַ קרייז פון אייגענע מענשען. איז דאָס אַליין געווען גענוג אַטראַקציע. אָבער נישט דאָס איז געווען דער עיקר. דער עיקר איז געווען, וואָס דאָ האָבען זיי געהאַט די געלעגענהייט צו אַרבייטען.

אינזשענירען בכלל, און די פריהערדיגע רוסישע אינזשענירען בפרט, זענען אַ פאָלק פון גאָר אַ בעזונדער מין. אין דעם צאַרישען רוסלאַנד זענען העכערע לעהר־אנשטאַלטען געווען זעהר ווייניג, און די קורסען זענען געווען לאַנגע און שווערע. האָט אַן אינזשענער געקאָנט ווערען בלויז איינער, וואָס האָט פערמאָגט ספּעציעלע פעהיגקייטען, נייגונגען און אַנ׳איבערגעגעבענע ליבע צו דער זאַך. און פאַר אַזאַ איינעם צו זיצען יאָהרענלאַנג מיט צוזאַמענגעלייגטע הענט און גאָרנישט טון, איז געווען אַ טעגליכע פּייניגונג. דער גרעסטער טייל פון זייער שטראָף איז געווען דאָס, וואָס זיי האָבען נישט געקאָנט טון זייער אַרבייט און דערביי, ווען מען האָט זיי פּאָרגעשלאָגען אויסצואַרבייטען דעם פּראָיעקט פאַר דעם קאַנאַל, האָבען זיי זיך אין דעם אַנגעכאַפּט מיט ביידע הענט: זאָל עס זיין אַ קאַנאַל, זאָל זיין דאַמבעס, שליוזען, וואָס איהר ווילט אַליין — אַבי אַרבייטען, אַבי צו זיצען ביי אַ טיש איבער אַ בויגען פּאַפּיר מיט אַ בליישטיפט אין האַנד און רעכענען, צייכענען, מעסטען און פערשרייבען.

אין דעם פּראָיעקט גופא האָבען די אינזשענירען נישט געגלויבט. די געגענד איז אַזאַ ווייטע, אַזאַ ווילדע און אומבעקאַנטע, נישט קיין אויסגעפאָרשטע. קיינער דאַרף עס נישט האָבען, און אויב עפּעס צי מין — זענען פאַרהאַן אַ סך ביליגערע זאַכען. האָבען די אינזשענירען אין דעם נישט געגלויבט. זיי האָבען געקוקט אויף דעם, ווי אויף אַ פאַנטאַזיע, ווי אויף אַ נייער פּאָלשעוויסטישער אויסטראַכטעניש, עפּעס וואָס זיי האָבען אויסגעטראַכט, כדי צו נאַרען זיך, נאַרען די וועלט און האַלטען די אינזשענירען בעשעפטיגט. האָבען זיי אין דער רעאַליזירונג פון דעם פּראָיעקט גופא נישט געגלויבט, אָבער נעאַרבייט האָבען זיי מיט חשק. זיי זענען אַזוי פאַרטיפט געוואָרען אין דער אַרבייט, אַז זיי זענען אויפגערעגט געוואָרען, ווען מען האָט זיי געשטערט.

פעקלאָגט זיך אַנ׳אַלטער אינזשענער, אַ געוועזענער פּראָפעסאָר:

— ווייסט עס דער רוח. מען לאָזט נישט אַרבייטען. איך זיץ אַזוי נעכטען ביינאַכט איבער מיינע חשבונות און פּלוצים קומט צו אַ וועכטער, פערלעשט די ליכט און הייסט מיר געהן שלאָפען. אמת, עס איז שוין געווען נאָך אַ האַלבער נאַכט, אָבער איז פערשלאָפען אין מיטען דער אַרבייט?..

נישט געגלויבט — און דאָך געוואָרען ברוגז הלמאַי מען האָט איהם געשטערט אַרבייטען נאָך אַ האַלבע נאַכט, ווען ער אַליין שטערט די אַנדערע צו שלאָפען. אָבער מען האָט נישט געלאָזען. עס איז דאָרטען פון פריהער געווען בעשטימט די צייט אויף אויפצושטעהן, אויף אַרבייטען, אויף מאָלצייטען, אויף אָפּרוהען, אויף שפּאַצירען אויפ׳ן דאַך, אויף לייענען און געהן שלאָפען, יעדע זאַך האָט געהאַט איהר צייט.

און ווען די ערשטע, די אויבערפלאַכע, די פּרעלימינאַרע פּלענער זענען אויסגעאַרבייט געוואָרען, האָט מען זיי געשיקט אויפ׳ן פּלאַץ גופא, וואו דער קאַנאַל דאַרף געגראָבען ווערען, און ערשט דאָרטען האָבען זיי זיך אָנגעשטויסען אויף די אמת׳ע שוועריגקייטען.

(ווייטער — מאָרגען).

450־טער יאָהרצייט פון אנוסים

וועלכע זענען פערברענט געוואָרען אויפ'ן שייטער - הויפען! אין קאָרדאָווע

ס'איז אויס דער יאָהרצייט פון 26 אנוסים (מאַ־ראַנען), וועלכע זענען פערברענט געוואָרען אין קאָר־דאָווע, שפּאַניען, אויף דער אויטאָ־דאַ־פע, דער שוי־דערליכער מזבח פון דעם ווילדען מיטעלאַלטערליכען מאַרטירער־משפט בעקאַנט אונטער דעם נאָמען די אינ־קוויזיציע, די שרעקליכע פאַסירונג איז פאָרגעקומען כ"ו שבט ה'רמ"א (1486), וואָס דאָס מיינט פונקט מיט 450 יאָהר צוריק.

דעם 17טען אָקטאָבער 1843 איז טהאָמאַס טאָרקוועמאַדאַ בעשטימט געוואָרען אַלס גענעראַל־אינ־קוויזיטאָר, דער דאָזיגער הויפט - אינקוויזיטאָר איז געווען א זעהר שוידערליכער מענש, בעסער געזאָגט א בעסטיע אין מענשען געשטאַלט אַלס ציל אויס־צוראָטען די יודען, בעזונדערס יענע יודען וועלכע האָבען אָנגענומען לפנים דאָס קריסטענטום און זע־נען געבליבען אין האַרצען יודען. עס זענען געווען זעהר פיל אַזעלכע. זיי האָבען געמיינט דאָס מיטען פערפאָלגונג זיך אונטער דער מאַסקע פון קריסטענטום וועלען זיי זיך רעטען פון פערניכטונג, פון טויט, אָט די חאָטיגע פערפאָלגטע יודען, וועלכע מען רופט אנוסים אָדער מאַראַנען, איז אויסגעקומען גאָר שוידערליך צו ליידען, אויב מען האָט אויסגעפינען דאָס זיי האָבען נאָך וועלכע ס'איז שייכות צום יודענטום.

די מאַרטירער געשיכטע פון די מאַראַנען איז זעהר א לאַנגע, מען קען גאָרנישט אויסשעפּען דעם ריזיגען וואַלד פון פאַקטען, איינע שוידערליכער ווי די אַנדערע, וואָס זענען געבליבען פערצייכענט; און עס זענען דאָך בעגאַנגען געוואָרען בעזונדערע און בעזונדערע רציחות אויף זיי, וואָס זענען גאָרנישט פערצייכענט געוואָרען, אפשר האָט מען אויסגעראָ־טען גאַנצע פאַמיליעס, אַחוץ גאַנצע קהילות פון מאַרא־נאָס, און ס'איז גאָר נישט געבליבען ווער ס'זאָל פערצייכענען, וואָס מיט זיי איז געשעהען.

אז מען שטודירט דורך ריכטיג די געשיכטע, זעהט מען, אז ס'איז געווען פיל בעסער יענע יודען, וועלכע זענען געווען אָפען יודען, און האָבען געקוקט מיט מוט דעם טויט אין די אויגען, וויענדיג גרייט צו יעדער מינוט צו שטאַרבען אויף קידוש השם. האָבען זיי זיך ווי עס איז געקענט רעטען אַלס יודען איז אודאי געווען גוט, אויב נישט זענען זיי, מאַנכעס אומגעקומען מיט א גאָר ריינעם געוויסען, און ס'איז אַמייסטענס פערצייכענט געוואָרען, וואָס ס'איז מיט די געשעהען, זיי זענען מאַנכעס נישט אָפּגעמעקט גע־וואָרען אָהן א זכר.

דער ערשטער מאַראַנאָ, וועלכער איז אומגע־בראַכט געוואָרען אין דער צייט פון טאָרקוועמאַ־דאָס הערשאַפט איז געווען פּעדראָ פערנאַנדעס דע אַלקאַודעטע, ער איז געווען אַזאַ אָנגעזעהענער „קרים", דאָס ער האָט פערנומען דעם אַמט אַלס קאַסירער פון א קירכע. דאַן האָט זיך שוין די צאָהל פון אַנטדעקטע פערבאָרגענע יודען זיך פערמעהרט, קוים איז געפאַלען אויף עמעצן אייגעם א חשד האָט מען איהם אַזוי געמאַטערט און געפייניגט, אז מען האָט ביי איהם אַרויס בעקומען נעמען פון אַנדערע מאַראַנען. מען פלעגט דאַן איהם פערברענען לעבע־דיגערהייט, און מען פלעגט זיך נעהמען צו די אַנדע־רע. די אינקוויזיציע האָט אויך געהאַט שפּיאָנען אויס־צוגעפינען די מאַראַנען.

ווי ס'פלעגען אריינפאַלען און פערניכטעט ווערען גאַנצע פאַמיליעס קען מען זעהען פון פאָלגענדען פאַל, וואָס איז פאָרגעקומען אין יענער צייט אין טאָלעדאָ. מען האָט האַרט געוואָרפען א חשד אויף דעם מאַראַן סאַנטשאָ דע טשודאַר. ער האָט זיך דערפון דערוואוסט, ער האָט דערפאַר געניטען זיין פרוי מאַריאַ דיאַז, זיין זוהן און זיין שנור, און נאָך צוויי פרייער פערבאָרגענע יודען, גאָנצאַלעס דע טעמעס און זיין פרוי, און זיי זענען אַנטלאָפען מיט דעם צוועק אַנצוקומען קיין וואַלענציאַ, וואו זיי האָבען געהאָפט זיך צו רעטען. אויפ'ן וועג איז אָבער ייער שיף פערכאַפּט געוואָרען פון א שטורעם, וואָס האָט איהר פערטראָגען צו אַן אַנדערען שפּאַנישען האַפען, דאָרט האָט מען זיי אַרעסטירט, און צוריק־געשיקט קיין טאָלעדאָ, וואו מען האָט זיי אַלע פער־ברענט אויף דעם שייטער־הויפען..

דעם 23טען פעברואַר 1486, האָט מען פערברענט 26 מאַראַנען, צווישען וועלכע עס געפינען זיך פאָל־גענדע נעמען: אַלוואַראָ דע בעלמאָנטע, פּעדראָ קאַר־צאַ, מאַעסטער פערנאַנדאָ און מאַריאַ גאָנצאַלעס לאַ פּאַמפּאַנאַ, דער מאַן פון דער לעצטער איז צוזאַמען מיט אַנדערע פערבאָרגענע יודען אַנטלאָפען. מ'האָט דערפאַר פערברענט זיין בילד צוזאַמען מיט די ביל־דער פון די אַנדערע אַנטלאָפענע, אויפ'ן צווייטען טאָג נאָך דעם וואָס מען האָט זיין פרוי טאַקע פערברענט א לעבעדיגע. אייניגע מאַראַנען זענען געשטאָרבען אונטער דער מאַטערונג. האָט מען אויך זייערע ביל־דער פערברענט, אבי ס'זאָל הייסען דאָס זיי זענען אומגעקומען אין פלאַמען. אָט דאָס פערברענען ביל־דער פון אַנטלאָפענע און טויטע צייגט ווי די אינקווי־זיטאָרען זענען נישט נאָר געווען גרויזאַם נאָר אויך לעכערליך, ווי עס זענען געווען געוועהנליך פסיכאָפּאַטען.

ווי עס איז אַרום יענער צייט געוואָרען די לאַגע פון די מאַראַנען קען מען אויך זעהען פון דעם, וואָס א רב פון יענער צייט, הרב יצחק בן משה ערמה, וועל־כער איז אַנטלאָפען פון שפּאַניען קיין נעאַפּאָל, האָט פערשריבען. עס לעזט זיך אַזוי: „אין אונזערע טעג פון זיילען פון רויך (שייטער־הויפענס), וועלכע הויי־בען זיך אויף צו די הימלען אין אַלע שפּאַנישע פּראָ־ווינצען און אינזלען, זענען א דריטעל פון די אנוסים אומגעקומען אין די פלאַמען; א דריטעל וואַנדערען אַרום דאָ און דאָרט און זוכען ערגעץ־וואו א מקום מקלט; און א דריטעל לעבט נאָך אין שפּאַניען פער־באָרגען טראָגענדיג אין האַרצען די טויט־שרעק, אז מען זאָל זיי נישט אויסגעפינען". היסטאָריקוס

א ייד מיט באַנקעס

א מאָנאָלאָג פון א יודען

— פון —
ב. קאָוונער

...איך בין זעהר צופרידען וואָס איך האָב פאַר וועמען אויסצוגיסען מיין ביטער האַרץ; נישט אַלע מענשען האָבען צייט מיך אויסצוהערען און נישט אַלע מענשען האָבען געדולד, איך וועל אייך לאַנג נישט באַלעמוטשען, איך האָב עס פיינד; איכ'ל עס מאַכען בקיצור.

מיין נאָמען איז שימען עליע, אַזוי הייס איך אין אַזוי וועל איך הייסען כל זמן איכ'ל לעבען, אוודאי זענען פאַראַן שעהנערע נעמען אויף דער וועלט, נאָר ווי זאָגט איהר, אַלץ בעסער ווי גאָרנישט קיין נאָ־מען... ווען איך זאָל גאָר נישט האָבען קיין נאָמען ווי וואָלט מען מיך דעמאָלט גערופען? און פון וואַ־נען וואָלט איך געוואוסט, אז מען רופט מיך? מילא זאָל שוין בלייבען שימען עליע... און ביינען בין איך ווי איהר זעהט, א שלאַף מענשעל; דער שלאַפסטער שימען עליע צווישען אַלע שימען עליעס. איך ווע־ג, בסך הכל הונדערט מיט דריי פונט, שוין אין די קליי־דער. און עס איז אייך מיר תמיד קאַלט, אפילו אין תמוז, אין די גרעסטע היצען ווען עס ברענט אין דרויסען ווי א קאַלך־אויווען אפילו דעמאָלט איז מיר קאַלט. און פערקעהרט, עס קען פּאַסירען אז ווינטער, אין די גרעסטע פרעסט, ווען אין דרויסען איז סכנות נפשות, דרייצעהן גראַד פראָסט, זאָל איך אָנהויבען צו שוויצען...

און ווייסט איהר, מיין ליבער פריינד, ווער עס איז שולדיג אין מיין שלאַפקייט? — מיין פרוי! מיין נעבע; נאָר זי איז שולדיג! ווען איך האָב חתו־נה געהאַט מיט איהר בין איך געווען א געזונטער מענטש. איך האָב געגעסען און געטרונקען און גע־וואויגען הונדערט מיט פיער און פערציג פונט, איך האָב געאַרבייט און פערדינט און בעלאַנגט צו א פער־איין און געגאַנגען אויף מיטינגען און געשטרייקט און געוואונען און ווידער געשטרייקט, האָט מיך מיין נשמה, די ווייב מיינע א נעם געטאָן אין דער אַרבייט אַריין:

„שימען עליע, איך וויל נישט דו זאָלסט שטריי־קען; ס'איז נישט פאַר דיינע כוחות, שימען עליע! זיץ אין הויז און וואַרט ביז די אַנדערע שטרייקערס וועלען געווינען דעם שטרייק וועסטו דאַן צוריקגעהן אַרבייטען".

„שימען עליע, איך וויל נישט אז דו זאָלסט רויי־כערען סיגאַרעטלעך! דאָס רויכערן איז נישט גע־זונד פאַר דיינע לונגען, און רויכערן קאָסט געלד; הער אויף צו רויכערען, שימען עליע, איך קען נישט פערטראָגען דעם רויך, שימען ליע; דאָס גאַנצע הויז איז פול מיט אַש און מיט שטיקלעך סיגאַרעטער־לעך און מיט אָפּגעברענטע זאַפּאַלקעס, שימען עליע".

„שימען עליע, איך וויל נישט אז דו זאָלסט שמעק־קען טאַבאַק! עס איז נישט שעהן פאַר א היינטיגען מענשען צו שמעקען; איך וויל נישט, אז דו זאָלסט שמעקען; דאָס פּאַסט פאַר אַלטע יודען, פאַר אַלטע מלמדים, פאַר שוחטים, פאַר רבנים, אָבער נישט פאַר אַן אַרבייטער; אויפהערען שמעקען, זאָג איך דיר, דו הערסט? אויפהערען שמעקען!"

פלעג איך אַמאָל אין א יובל, נעהמען א קאַ־פּעטשקע בראָנפען, אום זיך צו שטאַרקען דאָס האַרץ, האָט זי מיר אַרויסגעריסען דאָס גלעזעל פון האַנד און עס צושמעטערט אויף פּיצ־פּיצלעך: „אַזאַ צוקרע־כענע נשמה טאָר נישט טרינקען" — האָט זי גע־שריגען, „דאָס טרינקען פערדרעהט דיר דעם קאָפּ, קירצט אָפּ דיינע יאָהרען; איך וויל נישט אז דו זאָלסט טרינקען, שימען עליע, דו הערסט?"

און זי האָט אויסגעפיהרט.

איצט איז אַן אַנדער אומגליק, איהר מוזט עס הערען; איצט געהט ביי איהר א סדרה: באַנקעס... מען הערט נישט מעהר נאָר „באַנקעס און באַנקעס".

איהרער א פעטער, וואָס מען רופט איהם לייזער דוד, איז א באַנקעס־שטעלער, האָט ער איהר איינגע־שמועסט אז באַנקעס העלפען פערטרייבען אַלע חו־לאת'ן: „עס מאַכט נישט אויס אויף וואָס א מענש ליידעט" — זאָגט איהר פעטער לייזער דוד — „מוז ער זיך לאָזען שטעלען באַנקעס, אויב דער מענש וויל געזונד ווערען".

איז זי, מיין נעבע, געוואָרען א הייסע פּאַטריאָ־טקע פון באַנקעס...

ווערט מיר קאַלט קומט באַלד דער פעטער לייזער דוד צולויפען מיט די באַנקעס און איך מוז זיך שוין אויסלייגען אין בעט און דער פעטער נעהמט זיך פּאָרען אַרום מיר... ער זשאַלעוועט נישט, דער פעט־טער; עס איז רעכט מיך צו בעליידען מיט דרייסיג און מיט פערציג, און אַמאָל מיט פופציג באַנקעס, די באַנקעס ציהען אַזוי צונויף מיין הויט, אז עס בלייבט פון מיר כמעט גאָרנישט...

ווערט מיר הייס, הייסט עס ביי מיין נעבע, אז איך האָב פיבער, און צו פערטרייבען דעם פיבער איז נאָר דאָ איין רפואה: באַנקעס!

און עס נעהמט נישט לאַנג און דער פעטער לייזער דוד איז דאָ מיט זיין קעסטעלע באַנקעס, מיט זיין ליכט און מיט זיין פּראָבען־שפּריט...

און ווידער ליג איך אין בעט בעזעצט מיט באַנ־קעס, און מיין נעבע קוקט און שעפּט נחת. די באַנ־קעס, זאָגט זי, וועלען מיך שטעלען אויף די פיס; וועט מיך מאַכען פאַר א לייט.

קריג איך א קאָפּ־ווייטאָג — שטעלט מען מיר באַנקעס; האָב איך א צאָהן־ווייטאָג, שטעלט מען מיר באַנקעס; בין איך הייזעריג — באַנקעס; פּייפט מיר אין אַן אויער — באַנקעס! ציהען מיך די הינטער אויגען — באַנקעס!

וואָס טויג אייך מעהר: אָט האָב איך זיך אויס־געפּליטשט איבער א באַנאַנען־שאָלעכץ, האָט מען מיך אויפגעהויבען, מיך אַריינגעטראָגען, מיך אַריינ־געלעגט אין בעט און מיין נעבע האָט באַלד געשיקט נאָכ'ן פעטער מיט די באַנקעס... שוין דאָס דריטע יאָהר ווי זי מוטשעט מיך אַזוי מיט די באַנקעס, מיין לייב איז פול מיט רויטע צייכענס. מיט רעדלעך, ווי איך וואָלט בעקומען מעדאַלען פאַר מיין העלדיש־קייט..

גיט אַן עצה, מיין ליבער פריינד, וואָס טוט מען? אַנטלויפען פון איהר האָב איך קיין כוח נישט, און בלייבען אין הויז, מיינט עס: באַנקעס...

דער ייד איז אַוועק אַהיים און מיר געלאָזען זיין אַדרעס.

אויף מאָרגען האָב איך געזעהען זיך מיט זיין פרוי און איהר געפרעגט:

„וואו איז אייער מאַן?"

„איהר מיינט מיין שימען עליען?"

„יאָ, אייער שימען עליען".

„וואו זאָל ער זיין? אין בעט איז ער; מען האָט איהם ערשט געשטעלט באַנקעס"..

אויפ'ן טויטען־בעט

האט זי איהם אויסגעזאגט א סוד, אז ער איז נישט איהר זוהן!

שטוינענדע געהיימנישפולע פאַסירונג פון אמת'ן לעבען

פון ה. אַקערמאַן

— 2 —

משה בלייבט א יתום.

דער יאַרשאָווער רב האָט זיך איבערגעשריבען מיט משה'ס עלטערן, און ער האָט זיך ביי זיי אַלע מאָל אָנגעפרעגט אויף משה'ס געזונד. און פיל מאָל פלעגט משה'ס פאָטער מיטנעמען משה'ן קיין יאַרשאָוו און מיט איהם זיין אַ גאַסט ביים רב און קוקענדיג אויף משה'ן האָט דער רב אָנגעקוואָלען, וואָס משה איז אַריינגעפאַלען אין אַזעלכע גוטע הענד.

אַזוי זענען די יאָהרען געגאַנגען און משה איז שוין אויסגעוואַקסען אַ גרויסער בחור און ער איז שוין געשטאַנען אין שידוכים. זיין אמת'ע מוטער האָט זיך ביז דאַן נישט אומגעקעהרט צום רב געוואויר ווערען וואָס איהר זוהן טוט, און דעם אמת האָט משה נישט געוואוסט. איצט, אַז משה איז שוין געווען אַריבער אַכצען יאָהר, און ער האָט שוין געהאַלטען ביי אַ חתן ווערען, האָט שוין גע־האַלטען דערביי, אַז זיינע „עלטערן" זאָלען איהם אויסזאָגען דעם אמת. מאַכט זיך אָבער, אַז משה'ס „פאָטער" איז געשטאָרבען און דאָס ווייב זיינס איז איבערגעבליבען עלענד ווי אַ שטיין, האָט זי געבעטען דעם רב, אַז ער זאָל איהר מוחל זיין דעם צוזאָג און זי זאָל משה'ן נישט אויסזאָגען — אַזוי — האָט די פרוי געוויינט פאַר'ן רב; — האָב איך כאָטש אַ זוהן, וועט מיין עלענדקייט נישט זיין אַזוי גרויס; אַז ער משה, אָבער, וועט זיך דערוויסען, אַז איך בין נישט זיין אמת'ע מוטער איז יוער ווייסט ווי אַזוי וועט דאָס אויף איהם ווירקען און ער זאָל זיך פון מיר אָפּקעהרען. — איז עס געבליבען, אַז כל־זמן די אמת'ע מוטער וועט נישט צוריקקומען, זאָל משה נישט וויסען דעם אמת.

נאָך איהר מאַנ'ס טויט האָט זיך די עקרה אַרויסגעצויגען מיט משה'ן פון דאָרף אין שטאָט אַריין און דאָרט האָט משה חתונה געהאַט. אַ פער־מעגליכער ייד האָט איהם גענומען פאַר אַן איידעם און צו ניינצעהן יאָהר איז שוין משה געווען פערהייראַט.

און איצט ליבע לעזער, זאָלען מיר איבערגעבען משה'ס ווייטערדיגע געשיכטע אין זיינע אייגענע רייד, אַזוי ווי ער דערצעהלט זי:

— נאָך מיין חתונה האָב איך געוואוינט ביי מיינע שווער און שוויגער אין הויז אויף קעסט און מיין מוטער האָט געוואוינט נישט ווייט פון מיר אין שכנות.

ווען איך בין אַלט געוואָרען 21 יאָהר האָב איך בּאַדאַרפט שטעהען צום פּריזיוו און ס'איז גע־ווען אַ זיכערע זאַך, ווי איך וועל אַריינגעהן אין דער „[illegible]" אַזוי וועט מען מיך אָפּגעבען פאַר אַ סאָלדאַט.

איך בין געווען אַ געזונדער בחור, מיט ברייטע פּלייצעס און מיין שווער האָט מיר אָנגעהויבען איינצורעדען, איך זאָל אַוועק קיין אַמעריקע, און מיין ווייב מיט מיין קינד וועלען מיר נאָכקומען: יוויל אַנדערש, האָט ער געוואוסט, וועל איך נישט פאָהרען.

אַזוי בין איך אָנגעקומען סוף יאָהר 1911 קיין אַמעריקע. מיין שווער האָט מיר מיטגעגעבען אַ פּאָר הונדערט דאָלאַר, איך זאָל האָבען פון וואָס צו לעבען, איידער איך וועל זיך צו עפּעס דערשלאָגען. קיין מלאכה האָב איך נישט געהאַט, האָב איך זיך גענומען צו פּעדלעריי. עס איז אַוועק געגאַנגען אַ פּאָר יאָהר, האָב איך שוין געהאַט מיט מיר אין אַמעריקאַ מיין פרוי מיט מיין מוטער.

אַ סך מאָל פלעג איך מיין מאַמען הערען זאָגען, אַז זי וואָלט נאָך געוואָלט דערלעבען צו זיין אין יאַרשאָוו נאָכאַמאָל. די מלחמה האָט זיך געענדיגט, האָב איך אַוועקגעשיקט מיין ווייב מיט מיין מוטער קיין יאַרשאָוו אויף אַ לוסט - רייזע. זיי האָבען זיך דאָרט אָפּגעזוימט אַרום דריי חדשים צייט און זיי האָבען זיך אומגעקעהרט.

פון זינט אָבער מיין מוטער איז צוריקגעקומען האָב איך זי נישט דערקענט. אַזוי דערשלאָגען איז זי געווען, אַזוי טרויעריג. כ'האָב זי געהאַלטען אין איין פרעגען וואָס ס'איז דער מער מיט איהר, פאַרוואָס זי איז אַהיימגעקומען אַן אַנדער מענש, אָבער אַלע איהרע תירוצים האָבען מיך נישט בעפרידיגט.

איך האָב געוואוסט, אַז עפּעס איז מיט איהר געשעהן, אַז עפּעס דריקט איהר האַרץ. אָבער וואָס דאָס איז, האָב איך ביי איהר נישט געקאָנט דערגעהן.

אַזוי איז דערווייל אַוועק אַ מאַסע יאָהרען, מיין ווייב האָט שוין דורך די צייט געהאַט צוויי קינדער און די קינדער זענען שוין אויך נישט געווען קיין קליינטשיקע. מיטאַמאָל איז מיין מאַ־מע קראַנק געוואָרען. אַ דאָקטאָר האָט מיר גע־זאָגט, אַז דאָס איז אַ האַרץ־קראַנקהייט. זי האָט אָנגעהויבען צו קריגען שטאַרקע האַרץ־אַטאַקעס און זי פלעגט דאַן ווערען אַ חולה מסוכן.

ביי דער לעצטער אַטאַקע האָט מיך מיין מוטער צוגערופען צו איהר בעט און זיך אָנגע־רופען צו מיר:

— זוהן מיינער, אַ מענש, ווייסטו דאָך, האַלט זיך נישט אין די הענד, און ווער ווייסט, צי איך וועל זיך נאָך מיין איצטיגער האַרץ־אַטאַקע אויפשטעלען אויף מיינע פיס. דערפאַר וויל איך מיט דיר עפּעס רעדען. — ביי די רייד האָט אַ געלע פאַרב בעשלאָגען איהר פּנים, און פון איהרע אויגען האָבען זיך גענומען קייקלען טרערען. זי האָט זיך אָפּגערוהט פון איין וואָרט צום אַנדערן יוויל זי האָט נישט געהאַט קיין כוח צו רעדען לאַנג.

— משה'לע מיין טייערער, איך מוז דיר אויסזאָגען דעם אמת: איך בין נישט דיין מאַמע... און מיין מאַן איז נישט געווען דיין פאָטער...

מיר האָט זיך געדאַכט, אַז איך בין אַראָפּ פון זינען, און עס דאַכט זיך מיר אויס, אַז איך הער די רייד...

איך האָב זי אַרומגענומען און האָב זי צוגע־דריקט צו מיין ברוסט און האָב זי געקושט און האָב געוויינט...

— מאַמע — האָב איך געשריגען — יאָ, ביסט מיין מאַמע. וואָס רעדסטו עס פאַר אַ רייד?...

אָבער זי האָט איבער'געחזרט איהרע רייד מיט אַ קול וואָס איך האָב קוים געהערט:

— ניין, מיין זוהן... דער רב פון יאַרשאָוו וועט דיר אַלעס דערצעהלען. שרייב איהם אַ בריף און ווען איך וועל שטאַרבען, זאָג נאָך מיר קדיש...

און ביי אָט די ווערטער איז זי געשטאָרבען.

דער ענטפּלעקטער סוד בלייבט אַלץ אַ געהיימניש

נאָך מיין מאַמעס טויט (כרוך זי נאָך אַלץ מאַמע) האָב איך נישט געקענט איינזיצען רוהיג אויף אַן אָרט. איך האָב באַלד אַוועקגעשריבען אַ בריוו צום רב קיין יאַרשאָוו און האָב פאַר איהם דערצעהלט מיין מאַמע'ס לעצטע רייד, און האָב געהאָפט, אַז פון איהם וועל איך געוואויר ווערען וואָס, ווער און ווען. אָבער מיינע האָפנונגען זע־נען געווען אומזיסט, ווייל מיין בריף איז אין עטליכע וואָכען אַרום צוריקגעקומען פון יאַרשאָוו מיט אַן אויפשריפט אויפ'ן קאָנווערט, אַז דאָרט וואוינט נישט אַזאַ מענש. בעסער געזאָגט — ער האָט יאָ געוואוינט, נאָר ער וואוינט שוין נישט מעהר. איך האָב שוין אָבער נישט געקענט לעבען רוהיג און בין אַרומגעגאַנגען אַ צעטומעלטער. מיין ווייב האָב איך אויסגעזאָגט דעם אמת. האָט זי מיר געראַטען, אַז איך זאָל אַוועקפאָהרען קיין יאַרשאָוו.

איך האָב מיין ווייב געפאָלגט און בין גע־פאָהרען, אָבער צוריקגעקומען פון דאָרט בין איך אַלץ אַן אומגעוויסער. ווער מיינע עלטערן זענען געווען, און וואָס ס'האָט מיין מאַמע געטריבען מיך אַוועקצוגעבען צום רב — דאָס בלייבט אַלץ אַ געהיימניש, און איין גאָט ווייסט, צי איך וועל מיך אַמאָל דעם אמת דערוויסען.

אַ געהיימניש איז אויך פאַר מיר דאָס, וואָס מיין מאַמע האָט זיך דאַן אומגעקעהרט פון שטע־טעל אַזוי דערשלאָגען. ווער ווייסט, וואָס זי האָט זיך דאָרט ביים רב דערוואוסט? אפשר איז מיין אמת'ע מאַמע געקומען צום רב און האָט געוואָלט דערגעהן וואו איך בין; צי אפשר האָט זי איהם געשריבען אַ בריף וועגען מיר און האָט זיך אויסגעגעבען ווער זי איז און פאַרוואָס זי האָט מיך אַוועקגעוואָרפען? ווער ווייסט? אָבער איך וועל שוין קיין רוהיגער אין קבר נישט געהן...

—*X*—

רעכט און לעבען

יורידישע ביילאַגע פון „נייעם פאָלקסבלאַט“

נאָטיצען

אפשר וועט דאס מאָל העלפען די התראה.

שויפיל מאָל האָבען מיר שוין געוואָרענט פאר די שווערע פאָלגען פון נישט שטעלען זיך צו דער ערשטער געריכטס פערהאנדלונג אין אַן עקסמיסיע-פראָצעס, ס'העלפט אָבער נישט קיין שום התראה. די איינגעקלאָגטע לאָקאַטאָרען הערען זיך דאָך צו די געהעריגע עצות פון אונפעראנטווארטליכע און אונבעהאווענטע מענשען, אז כדי צו פערשלעפען דעם פראָצעס איז גלייכער צו דער ערשטער פערהאנדלונג זיך נישט צו שטעלען.

מיר שטעלען אזוי שארף דאָס באַגאַטעליזירען דעם רוף אויף דער ערשטער געריכטס - פערהאנדלונג אלס טאַקטיק צו פערשלעפען דעם פראָצעס, מאַקע דערפאַר וואָס די דאָזיגע טאַקטיק איז נישט קיין צוועקמעסיגע. דאָס אויסמיידען די ערשטע געריכטס - פערהאנדלונג אין אַן עקסמיסיע - פראָצעס איז נישט קיין מיטעל אפצושלעפען נאָר דווקא פערגעכטס צו פערשנעלערען דעם גאַנג פון פראָצעס, ווייל די געריכטען טראָגען ארויס אין אלע אזעלכע פאלען טענען די אפוועזענדע לאָקאַטאָרען עקסמיסיע אורטיילען, פערזעהן מיט אזוי גערופענע ריגאָרען, און דאן איז שוין גאָר שווער דערוויל אויפצוהאַלטען דעם אויספיהר פון דער עקזעקוציע ביז דער פסק דין ווערט ניטש אויפ'ן וועג פון אַן אַפּאָזיציע אָדער אַפּעלאַציע ענדגילטיג געענדערט ווערען.

בעזונדערס שעדליך איז אָבער די טאַקטיק צו איגנאָרירען די ערשטע געריכטס פערהאנדלונג אין אַן עקסמיסיע פראָצעס פאר ארבייטסלאָזע און פערהאַרימטע, וועלכע זענען איינגעקלאָגט געוואָרען צוליב צאָהלונגס - אונטערשטעליגקייט.

ווען די זעלבע איינגעקלאָגטע וואָלטען זיך פערזענליך געשטעלט צו דער געריכטס-פערהאנדלונג און ערקלערט, אז די איינציגע סיבה פון זייער צאָהלונגס אפהאַלט איז ארבייטסלאָזיגקייט אָדער אויסערגעוועהנליכע אַרימקייט, וואָלט זיכער פיל פון זיי דער אויספיהר פון דער עקסמיסיע באַלד אויפן אָרט אפגעלייגט געוואָרען אָחער נגנעבען א גרונד פאר אזא אפלייג שפעטער נאָכן פערענדיגען דעם פראָצעס, אין סטאַדיום פון דער עקזעקוציע פראָצעדור.

איגנאָרירענדיג די פערהאנדלונג, לאָזען זיי אדורך אויך אָט די דאָזיגע געלעגענהייט.

אפשר וועלען די אויפקלערונגען דאָס מאָל ווירקען אויף די איינגעקלאָגטע לאָקאַטאָרען און זיי וועלען זיך שוין פינקטליך שטעלען צו די בעשטימטע געריכטס-פערהאנדלונגען.

י. א.

קורצע אויפקלערונגען פון אקטועלע ענינים

עקזעקוציעס.

דער כלל, אז אויף ארבייטס-לוין ביז 100 גילדען א חודש קאָן נישט געלייגט ווערען קיין ארעסט, האָט נישט קיין שייכות צו א חוב פאר אלימענטען.

פאר אלימענטען קאָן מען לייגען א ארעסט, אום אָפּהענגיג פון דער הויך פון בעקומענעם ארבייטס-לוין.

נאָך אין א פרט אונטערשיידעט זיך א חוב פאר אלימענטען פון אנדערע חובות און גלייך. פאר אַן אלימענטען-חוב מעג מען לייגען אַן ארעסט בלויז אין דער הויך פון א פינפטעל פון אויסגעצאָהלטען ארבייטס-לוין.

אויפלעזען ארבייטס - אָפּמאַכען.

אַן ארבייטס-אָפּמאַך מיט א גייסטיגען ארבייטער ווערט אויטאָמאַטיש אויפגעלעזט אויב ער איז קראַנק לענגער ווי 3 חדשים און שטעלט זיך נישט צו דער ארבייט.

אפילו אויב מעג ער זיך אפילו שטעלען צו דער ארבייט, קוים איז ער אָבער אין שייכות מיט דער דערמאָהנטער קראַנקהייט, נאָך נישט פעהיג צו דער ארבייט, איז איהם אויך דער איינגעטימער נישט מחויב צו דער ארבייט צוצולאָזען און ער דארף איהם אויך נישט קינדיגען.

בלויז דעמאָלט איז אַן איינגעטימער מחויב צו קינדיגען א גייסטיגען ארבייטער, וועלכער האָט צוליב א קראַנקהייט אָדער אומגליקספאל איבערגעריסען אין משך פון 3 חדשים די ארבייט, אויב ער שטעלט זיך פונקט נאָך דער 3-חדשימדיגער הפסקה צו דער ארבייט און איז פעהיג שוין צו דער ארבייט.

לאָקאַל-שטייער.

די פליכט צו צאָהלען לאָקאַל שטייער בעלאַסטעט נישט בלויז די פערזאָן וואָס וואוינט אָדער פיהרט אויס א בערוף, נאָר אויך די פערזאָן וועלכע האָט דעם לאָקאַל געדונגען אָדער דיספאָנירט מיט איהם אפילו ווען זי בענוצט דעמזעלבען לאָקאַל פאקטיש נישט.

וואָס שייך דער פליכט פון צאָהלען לאָקאַל-שטייער אין פאַל ווען א לאָקאַטאָר ענדערט דעם לאָקאַל, איז דער טערמין ביים אימזיגען דעקרעט א ביסעל קאָמפּליצירט.

לויטן איצט טערפענטליכטען דעקרעט וועגען לאָקאַל-שטייער ווערט לאָקאַל-שטייער אויסגעמאָסטען פאר 2 יאָהר מיט אמאָל און צאָלבאר איז דער אויסגעמאָסטענער שטייער אין האלב-יעהרליכע אָפּשניטען.

וואָסערע התחייבותן האָט דאן א לאָקאַטאָר וועלכער ציהט זיך אין מיטען ארויס פון דער דירה?

קודם כל מוז דער לאָקאַטאָר וועלכער פערלאָזט די דירה גלייך מעלדען וועגען דעם דעם בעטרעפענדען פינאַנץ אמט.

דער לאָקאַטאָר וועלכער פערלאָזט די דירה מוז בעצאָהלען לאָקאַל שטייער ביזן סוף פון חודש ווען ער האָט זיך ארויסגעצויגען. דער נייער לאָקאַטאָר איז מחויב צו צאָהלען לאָקאַל-שטייער ערשט פון אנהויב פון נעכסטען חודש.

דער נייער לאָקאַטאָר בעקומט אגב א צאָהל-בעפעהל פאַרן איבערגעבליבענעם 2-יעהריגען צייט-אָפּשניט.

פרויען-ארבייט.

דאָס געזעץ וועגען ארבייט פון פרויען זעהט פאָר א בעשטימונג אז א שוואַנגערע פרוי מוז 6 וואָכען פאַרן ענטבינדען בעפרייט ווערען פון דער ארבייט, אויב זי שטעלט צו דעם אונטערנעהמער אַן עטער שפרעכענדע בעשטעטיגונג פון א דאָקטאָר.

אויך איז דער אונטערנעהמער פערפליכטעט צו בעפרייען אזא ארבייטערין אין משך פון 6 וואָכען נאָכן ענטבינדען.

דעסגלייכען דארף אַן אונטערנעהמער בעפרייען פון דער ארבייט אַן ארבייטערין 6 טאָג אין משך פון א חודש בעת דער שוואַנגערשאַפט.

אין משך פון אָט די אַנגעוויזענע הפסקות טאָר מען נישט אזא ארבייטערין קינדיגען דעם ארבייטס-אָפּמאַך.

שטייער פון אומבעוועגליכע גיטער.

דער אומשטאַנד אז א טייל דירות שטייען ליידיג גיט נישט קיין גרונד צו געניסען פון הנחות ביים אויסמעסטען שטייער פון אונבעוועגליכע גיטער.

אנדערש איז אָבער ווען דאָס גאַנצע הויז איז גע-שטאַנען ליידיג און נישט צוליב מאַנגעל אין לאָקאַטאָרען נאָר צוליב נישט טויגבאַרקייט צו בעוואוינען. דאַן גילטען יאָ הנחות.

דעסגלייכען זעהט דאָס געזעץ אויך נישט פאָר קיין שום הנחות ביים אויסמעסטען שטייער פון אומ-בעוועגליכע גיטער צוליב פערפאַלען געוואָרענע דירה-געלד-חובות.

ערשט פאַרן יאָהר 1936 קאָן צוליב פערפאַלען-געוואָרענעם דירה-געלד ענטשפּרעכענד רעדוציהרט ווערען דער דערמאָנטער שטייער. דאָס געזעץ מאַכט אָבער די הנחה אָפּהענגיג פון 2 פאָלגענדע בעדינ-גונגען:

דער פערלוסט מוז בעטרעפען מעהר ווי 10 פראָ-צענט און ס'מוז דערלאַנגט ווערען א בקשה אין פינאַנץ אמט.

נייע געזעצען

פעראָרדנונג וועגען פאָהרען אויף ראָ-ווערען איבער די גאַסען און שאָסעען.

די פעראָרדנונג פון אינערן מיניסטער פון 22-טען מאי 1936 רעגולירט די פראַגע וועגען פאָהרען אויף ראָווערען איבער גאַסען און עפענטליכע וועגען. פאר ראָווערען ווערען אין דער פאַל אַנערקענט ווע-גלעך מיט 2 אָדער 3 רעדער וועלכע ווערען געטרי-בען מיט דער הילף פון פיס אָדער מאָטאָרען (מאָר מאָציקלען).

אזעלכע ראָווערען אָחער וועגעלעך קאָנען גע-פיהרט ווערען איבער עפענטליכע וועגען ערשט נאָכ-דעם ווי זיי ווערען רעגיסטרירט. די רעגיסטראַציע בעשטייט אין אויסקויפען פאַר ראָווער אָדער וועגע-לע א נומער.

דער נומער ווערט אויסגעקויפט אין דער טער-מיינדע פערוואַלטונג וואו דער בעזיצער וואוינט.

פערזאָנען יונגער פון 12 יאָהר ווערט קיין ראָ-ווער-נומער נישט פערקויפט און ממילא האָבען זיי אויך נישט קיין רעכט אויף קיין ראָווערען צו פאָה-רען.

די נומערען ווערען ארויסגעגעבען מיט דער גיל-טיגקייט אויף 2 יאָהר. צום ערשטען מאָל אויף די יאָהרען 1937, 1936, די נומערען מוזען העגגען אונטערן געזעס אזוי, אז מ'זאָל זיי בעמערקען און קאָנען דורכלעזען.

פאר די נומערען ווערט גענומען אין יאָהר 1936 א אָפּצאָהל אין דער הויך פון 4 גילדען, און פאַרן יאָהר 1937 — אין דער הויך פון 3 גילדען.

פאר פאָהרען אָהן א נומער דראָהט א שטראָף.

די פעראָרדנונג טרעט אריין אין קראַפט פון 1 יולי 1936, די ראָווערען-קאַרטען וועלכע זענען ארויס געגעבען אויף די יאָהרען 1935 ביז 1936 זענען גיל-טיג ביזן 1 נאָוועמבער 1936.

די אויסגעקויפטע ראָווער-קאַרטען אויפן יאָהר 1936 בערעכטיגען צו בעקומען אַן'אומזיסטען נו-מער אויפן ערשטען רעגיסטראַציע-אָפּשניט.

די פערזאָנען וועלכע בעזיצען נישט קיין ראָווער קאַרטען אויפן יאָהר 1935 אָדער 1936 און וועלען רעגיסטרירען זייערע ראָווערען אויפן סמך פון דער איצטיגער פעראָרדנונג ביזן 15טען סעפּטעמבער 1936 וועלען בעקומען אומזיסט נומערן צייטווייליגע בעשטעטיגונגען וועלכע וועלען גילטיג זיין ביזן 1 נאָוועמבער 1936.

די דאָזיגע רעגיסטראַציע בעשטעטיגונגען וועט מען קאָנען אויסטוישען אומזיסט ביזן 1 נאָוועמ-בער 1936.

וויכטיגע ענטשיידונגען פון העכסטען געריכט

פעראַנטוואָרטליכקייט פון א מאַן פאַר די חובות פון א פרוי.

פון א מאַן קען מען אויסמאָהנען די חובות פון א פרוי וועלכע זי איז שולדיג געבליבען בעת איהר מיידעלשאַפט, דאַגעגען איז נישט פעראַנטוואָרטליך א מאַן פאַר די חובות פון אפרוי בעת איהר אלמנה-שאַפט.

לאַנדווירטשאַפטליכער מאַראַטאַריום.

ס'איז נישט קיין מניעה צו געניסען פון מאַראַ-טאַריום פאר לאַנדווירטשאַפטליכע חובות דער אומ-שטאַנד וואָס דער בעל-חוב איז נישט בלויז קיין לאַנד בעזיצער דאָך גלייכצייטיג האָט ער אויך אַן'אַנדערן בערוף אָדער בעשעפטיגונג.

ראַדיאָ - פערברעכענס.

פאַר קויפען ראַדיאָ-איינריכטונג בעפאַר די דער-לויבעניש איז ערטיילט געוואָרען דראָהט א שטראָף אפילו ווען די אינסטאַלאַציע איז געמאַכט געוואָרען ערשט נאָכדעם ווי די ערלויבניש איז ערטיילט גע-וואָרען.

גרונד דירה-געלד.

דער צאָהל-בעפעהל פון לאָקאַל-שטייער קאָן נישט גילטען אלס בעווייז בנוגע דער הויך פון גרונד-דירה געלד.

רעדוקציע פון דירה-געלד.

אויב אויפן אַלטען לאָקאַטאָר איז געווען חל די רעדוקציע פון דירה-געלד איז זי אויך חל אויפן ניי-עם לאָקאַטאָר פון דערזעלבער דירה.

אורלויב.

נישט פאַראַן קיין רעכט צו נאָהנען פאַר די פער-לענגטע יאָהרען פערגיטיגונג פאַר די נישט אויסגע-נוצטע אורלויבען. אויב מ'האָט אין זייער צייט אזא ענטשעדיגונג נישט געמאָהנט.

ארבייטסלאָזע רענטע.

דער אומשטאַנד אז דער מאַן פערדינט, איז נישט קיין מניעה צו ערטיילען א פרוי ארבייטסלאָזע - רענטע.

הילף בעת א סכנה.

ס'דראָהט א האַרבע שטראָף לויטן אַרטיקעל 247 פון שטראָף-קאָדעקס פאַר נישט ראַטעווען א טרינ-קענדען. ס'מוז אָבער דערוויזען ווערען אז דער אַנגע-קלאָגטער האָט געקאָנט שווימען און זיין געזונד-צושטאַנד האָט איהם דערמאָלט ערלויבט אריינצוגיין אין וואַסער.

דאַגעגען איז נישט וויכטיג צי דער בעשולדיג-טער האָט זיך אין קריטישען מאָמענט אליין געפינען אויפן אָרט פון דער סכנה, צי ס'האָבען זיך געפינען נאָך אנדערע מענשען אויך.

היפּאָטעק-צינזען.

פון היפּאָטעק-חובות ווערט גענומען פאַר דער צייט פון 1 אַפּריל 1933 ביזן 30 נאָוועמבער 1935 6 פּראָצענט און פאַר דער צייט פון 1 דעצעמבער 1935 — 5 פּראָצענט.

ר. איזראַעל

אויסגעליטערטע נשמות!

סענסאַציאָנעל שפּאַנענדער ראָמאַן פון יודישען לעבען

73

— וואָס הייסט? דו ווייסט וואו ער איז? דו ווייסט וואָס מיט איהם איז געוואָרען?

— פאַרוואָס זאָל איך נישט וויסען? ער איז אויסגעוואַקסען אַ מענש, איך האָב די גאַנצע צייט נאָכגעקוקט ווי ער וואַקסט און ענטוויקעלט זיך, דאָס איז געווען אַ קינד, מיט וועלכען מ'האָט זיך בעגרויסט און געריהמט. מ'האָט איהם געהאָלפען פון אַלע זייטען ביז ער איז אויסגעוואַקסען אין אַ מענש.

— דו ווייסט וואו ער געפינט זיך איצט.

— ער איז אין לאָדז, ער וואוינט דאָ, ער איז אַן'אַדוואָקאַט.

— אַן'אַדוואָקאַט? האָט ער שוין חתונה געהאַט?

— ניין. ער האָט נישט חתונה געהאַט, ס'געהט איהם גאַנץ נישקשהדיג, מיר זענען ער אויך אַ סך געהאָלפען. איך פערלאַנג פון איהם גאָרנישט, אָבער ער אינטערעסירט זיך שטאַרק מיט מיר, ער ווייס אַז איך האָב אַ שטיקעל צייט צוליב איהם געליטען.

— מאירל, האָט דוד געזאָגט צו זיין ברודער מיט טרעהרען אין די אויגען, דו וועסט איצט ווערען אַ גביר, איך וועל דיר געבען אַלץ וואָס דו וועסט פערלאַנגען. איך וועל דיר בעצאָהלען פאַר דיינע ביז איצטיגע ליידען, אָבער זאָג מיר דעם גאַנצען אמת וועגען איהם וועגען דעם קינד, וועלכער איך האָב איבערגעלאָזען, האָט ער דיך אַמאָל געפרעגט ווער ער איז און פון וואַנען דו קומסט צו איהם?

— ער איז אַ זעהר קלוגער, ער האָט קיינמאָל נישט געפרובט מיט מיר וועגען דעם דירעקט צו רעדען און האָט געוואַרט ביז איך וועל איהם דאָס זאָגען. איך האָב אָבער געשוויגען, גאָר נישט דער-צעהלט, מאַנכעסמאָל האָט ער געפּרובט פון מיר דאָס אַרויסצובעקומען דורך פערשידענע זייטיגע פראַ-גען, איך האָב אָבער געשוויגען און גאָרנישט דער-צעהלט, איינמאָל האָט ער מיך צוגעדריקט צו דער וואַנד און דירעקט מיך געפרעגט פון וואַנען קומט ער צו מיר, פון וואַנען איך האָב איהם גענומען, ווייל סוף-כל-סוף האָט ער געזאָגט מוז ער דאָך וויסען ווער ער איז?

— איך האָב, האָט מאירל ווייטער געזאָגט, נישט געוואָלט זאָגען, איך האָב זיך פשוט געשעהמט צו זאָגען, אז דאָס האָט מיין ברודער איבערגעלאָזט דאָס קינד, ער וואָלט דאָך מיך געפרעגט וואו דער ברודער איז, ווער ער איז און איך וואָלט נישט געוואוסט וואָס צו ענטפערען, איך האָב זיך אויך געשעהמט, כ'האָב מורא געהאַט, אַז די גאַנצע זאַך זאָל נישט קומען אין דער עפענטליכקייט און דעמאָלס וואָלט איך מיר בשום אופן דערמיט נישט געקענט קיין עצה געבען, דעריבער האָב איך גע-שוויגען און ער ווייסט נאָך ביז איצט נישט ווער ער איז, איך האָב זיך די לעצטע צייט בעמיהט וואָס ווייניגער מיט איהם צו זעהען, כדי נישט געדאַרפט אויסגעשטעלט צו זיין אויף די פיי-ען יוען ער האָט מיך אָנגעהויבען אויסצופרעגען.

— איז ער געבליבען אַ יוד? האַלט ער זיך ביים יודישקייט?

— וואָס פרעגסט דו ערשט? ער איז איינער פון די אַנגעזעהענסטע נאַציאָנאַלע טוער ביי אונז אין שטאָט.

— גאָט צו דאַנקען, האָט דוד אויסגערופען, דו וועסט מיך פיהרען צו איהם, איך וועל מיט איהם רעדען.

די דאַמע, וועלכע איז געווען בעת דעם גאַנ-צען געשפרעך האָט נישט פערשטאַנען קיין איין וואָרט פון איהם, דאָס האָט מען געזאָגט דערפון וואָס זי האָט נישט אַרויסגעוויזען קיין שום פער-אינטערעסירונג צו דעם געשפרעך, וואָס איז דאָ געפיהרט געוואָרען.

מאירל האָט געמיינט, אז דער ברודער מאַכט איהם פאַרוואָרפען צוליב דעם וואָס ער האָט נישט אויסגעזאָגט, אז דאָס קינד איז איבערגעלאָזען גע-וואָרען דורך איהם און האָט זיך דעריבער געפּרוּווט צו פערענטפערען.

— וואָס האָב איך איהם, איבריגענס, געוואָלט דערצעהלען, אז איך אליין האָב וועגען אַלץ אזוי ווייניג געוואוסט, געדענקסט דאָך, אז איך דעם טאָג ווען דו ביזט אוועקגעפאָהרען, האָסט דו מיך גע-בראַכט דאָס קינד צו אונז אין שטוב אַריין, איך בין געזען איינער אַליין אַ בחור אָהן אַ מוטער און אָהן פאָטער, האָסט אַוועקגעלעגט דאָס קליינע קינד אויפ'ן בעט און האָסט געזאָגט

— זאָלסט אָפּהיטען דאָס קינד, דו וועסט קיין חרטה נישט האָבען.

און נאָך איידער איך האָב בעוויזען מיך נאָכ-צופרעגען וואָס דאָס זאָל בעדייטען, ווער און וואָס דאָס איז, ביזטו פערשוואונדען געוואָרען און איך בין געבליבען הילפלאָז מיט דעם קינד, אַזוי פיל האָב איך וועגען דעם געוואוסט, מעהר נישט יוען איך וואָלט נאָר דאָס דערצעהלט וואָלט מען מיך געהאַלטען פאַר אַ שווינדלער, פאַר אַ ליגנער, מ'וואָלט מיר נישט געוואָלט גלויבען, דער-ריבער האָב איך געהאַלטען, אז דאָס בעסטע איז שווייגען ביז דער ענין וועט זיך אַליין אויפקלערען, איך האָב נאָר געזאָגט, אז איך האָב דאָס קינד געפינען און איך ווייס נישט ווער און וואָס דאָס האָט מען מיר געגלויבט און מ'האָט עס נאָך לאַנגע מיה אַריינגענומען אין אַ יתומים-הויז, דאָרט האָט מען דעם קינד אַ נאָמען געגעבען אברהם ראַזוסקי.

אברהם ראַזוסקי, האָט דוד איבערגעחזרט, אבר-רהם ראַזוסקי, אַזוי הייסט ער איצט און איז אַנ-אַדוואָקאַט זאָגסט דו?

— יאָ, ער איז אַן'אַדוואָקאַט, ער וואוינט אין צענטער פון דער שטאָט.

דוד ראַכוועגער האָט עפּעס אויף ענגליש געזאָגט צו דער דאַמע און דאַן האָט ער זיך ווי-דער געווענדעט צו זיין ברודער:

— דו וועסט מיט אונז מיטפאָהרען, מיר וועלען איצט פאָהרען צו אברהם ראַזוסקי.

(המשך קומט)

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבן

נייער פאלקסבלאט

אדוו. קאוואלסקי און נאך 40 ענדעקעס פאר׳ן געריכט

ווערען בעשולדיגט אין אנ׳אונלעגאלער געלד-זאמלונג

ווי בעוואוסט איז דעם 1. מאי, בעת דער צוג פון פ. פ. ס. האט אדורכגעצויגען פאר׳ן טויער, אויף פיעטריקאווער 91, ווי עס געפינט זיך דער לאקאל פון „ארענדאוויק" געקומען צו בלוטיגע צוזאמענשטויסען אין רעזולטאט פון וועלכען עס זענען ארעסטירט געווארען עטליכע צענדליג פערזאן, מיטגלידער פון דער ענדעקישער ארגאניזאציע.

די ענדעקעס האבען דאמאלס איינגעארדענט א געלד-זאמלונג, לטובת זייערע ארעסטירטע מיטגלידער.

אין א געוויסער צייט ארום, האט די מאכט פעסטגעשטעלט, אז די דאזיגע זאמעל-אקציע איז נישט קיין לעגאלע, מחמת די מאכט האט דערויף נישט ארויסגעגעבען קיין ערלויבניש.

ס׳איז אדורכגעפיהרט געווארען אנ׳אויספארשונג אין רעזולטאט פון וועלכען עס זענען אדורכגעפיהרט געווארען רעוויזיעס: אין לאקאל פון „ארענדאוויק", אין דער וואוינונג פון לאדזער „פיהרער"—אדוו. קאוואלסקי אין לאקאל פון דער ענדעקישער פארטיי. אויך אין דער וואוינונג פון אנדערע ענדעקישע גדולים.

אין רעזולטאט פון די רעוויזיעס האט די אויספארשונגס-מאכט צונויפגעזאמעלט א סך קאמפראמיטירענד-מאטעריאל און עטליכע 40 ענדעקעס צווישען זיי דער „גדול" אדוו. קאוואלסקי אליין זענען צוגעצויגען געווארען צו געריכטליכע פעראנטווארטליכקייט.

דער דאזיגער פראצעס האט געזאלט פארקומען פאר׳ן סטאראסטע-געריכט נאך אין פ. חורש, נאר היות דער „גדול" — קאוואלסקי איז געווען „פערגומען" אויפ׳ן פשיטיקער פראצעס, איז דער פראצעס געווארען אפגעלעגט, און ער קומט פאר מארגען, מאנטאג.

צוליב די גרויסע צאהל אנגעקלאגטע, וועט דער פראצעס דויערן צוויי טעג.

ביז 7 פריה מעג מען אויסקעהרן די גאסען

עטליכע סאניטארע פארשריפטען אנגענומען אויף דער זיצונג פון שטאטישען ביי-ראט

ווי מיר האבען שוין פרייטאג מיטגעטיילט איז אויף דער זיצונג פון שטאטישען בייראט אנגענומען געווארען א גאנצע רייה געזעצען, וועגען סאניטארען-צושטאנד אין אונזער שטאט.

לויט די פארשריפטען וועט מען מעגען אויסקעהרען די גאסען נאר ביז 7 פריה. אין די הייסע טעג מוזען די גאסען ווערען בעגאסען מיט וואסער. די רינשטאקען מוזען ווערען געקאלכט כאטש איין מאל אין חודש.

אין יעדען הויז מוזען זיך געפונען הערמעטיש פערמאכטע מעטאלענע מיסט-קאסטענס ספעציעלע איינריכטונגען אויף אויסצוקלאפען און אויסצולופטערן מלבושים און בעטגעוואנד.

אין יעדען קאנאליזירטען הויז מוזען ווערען אוועקגעשטעלט מעטאלענע מיסט-קאסטענס. אין די נאך נישט קאנאליזירטע הייזער מוזען ווערען אויסגעבויט בעטאנענע מיסט-קאסטענס צוגעדעקט מיט מעטאלענע הערמעטיש-פערמאכטע צודעקען. די דאזיגע מיסט-קאסטענס וועט מען מעגען אויסרייניגען ביז 6 פריה. אויף ספעציעלע פיהרען, וואס וועלען האבען אויף זיך שילדען „מיסט-וואגען".

אויסלופטערן און קלאפען מלבושים, אויף באלקאנען, פענסטער, הויז-טרעפען איז שטרענג פערבאטען, דאס קען מען מאכען ביז 7 פריה, נאר אויף ספעציעלע דערצו ערטער.

פאר דער ריינקייט זענען פעראנטווארטליך די בעל-בתים, עווענטועל די אדמיניסטראטארען. פאר עובר זיין דראהט א שטראף ביז 3 חדשים ארעסט און 3 טויזענד זל. שטראף.

„מוהמע" מאריא׳ס „געשעפטעל"

שאנטאזשירט יונגע ווייבלעך און צווינגט זיי צו פראסטיטוציע

(א) דער אויספארשונגס-אמט האט פערמאכט דאס צוזאמענקונפט-הייזעל אויף נארוטאוויטשא 32 וואס געהערט צו דער „מוהמע", מרת מארטא דייקאיסקא—יעזשעווסקא.

ווי ס׳ווייזט זיך איצט ארויס, איז די „מוהמע" מאריא אנאנדערע ווי אלע מוהמעס, און איהר „געשעפט" איז אויך אריגינעלער ווי אלע אנדערע „געשעפטען" פון דעם מין.

די „מוהמע" מאריא האט זיך נעמליך נישט בעגנוגענט מיט האבען אין איהר „געשעפט" בלויז „עופות טמאים" — פראסטיטוטקעס בלע״ז — וואס גיבען וועניג „פרנסה", נאר זי איז געפאלען אויף אנ׳אריגינעלער המצאה, זי האט נעמליך געלאזט וויסען איהרע געסט-זכרים, אז אויב זיי האבען עפיס ביי דער זייט א קאכאנקע, ס׳קאן זיין א ווייבעל אויך, — און פערשטעהט זיך, וואס שעהנער און בעסער — קענען זיי קומען צו איהר — מאכען א „לעבען"...

כך־הוה, ס׳האבען זיך אנגעהויבען צו שטעלן פארלעך יאך מאך. די „מוהמע" מאריא פון איהר זייט האט די פארלעך זעהר גוט אויפגענומען, הויפטזעכליך די ווייבלעך, און געוועזען אזוי לאקריך־זיס צו זיי, אז זי האט אזש געבעטען, זיי זאלען איהר, אלס צייכען פון גוט-פריינדשאפט, איבערלאזען א פאטאגראפיע.

די ווייבלעך האבען טאקע איהר געגעבען די פאטאגראפיעס. ווייל — פארוואס דען נישט — אז די „מוהמע" מאריא האט קיין געלד פאר אפּ־געבען די שטוב נישט געוואלט נעמען כאטש — גיב איהר א גוטע קרענק.

און דער סוף איז געווען — אוי דער סוף — אז די „מוהמע" האט שפעטער גענומען די ווייבלעך שאנטאזשירען אויף גאר א מיאוסן אופן און בעם ליך: אויב ס׳איז געקומען א גאסט, און ס׳איז איהם נישט געפעלען די „מוהמע" מאריאס „סחורה" האט זי איהם געוויזען די פאטאגראפיעס, און וועמ׳ס איז איהם געפאלען אין אויג אריין, האט שוין די מוהמע געזעהן, אז יענע זאל „טון" דאס, וואס די „מוהמע" האט געוואלט, אז נישט האט זי, די „מוהמע", געדראהט מיט אויסזאגען פאר׳ן מאן דעם סוד.

א סך ווייבלעך האבען זיך טאקע געלאזט פיהרען פאר דער נאז, און ווער ווייסט ווי לאנג עס וואלט אזוי אנגעגאנגען דאס „געשעפט", ווען נישט דאס, וואס די „מוהמע" האט א געטראפען אויף א ווייבעל א קאזאק, וועלכע האט נישט באר קיין מורא געהאט צו זאגען: „לא מיט אנ׳אלף", נאר געמאלדען אויך. ווי מ׳דארף און דער סוף איז געווען —

אז די „מוהמע" זיצט איצט אין יושב-בסתר, און וועט זיך אפרוהען פון איהרע „שווערע געשעפטען".

קינד פאלט אראפ פון א „הוזשדאווקע"

און בעקומט א מח ערשיטערונג

(א) אויף גלובנא 22, האט זיך „געהוושדעט" צוזאמען מיט נאך קינדער, דער 8-יעהריגער זביגניעוו ניעווינסקי. אין מיטען בעסטען האט זיך די שטריק פון דער הוזשדאווקע איבערגעריסען און אראפגעשליידערט ניעווינסקי׳ן אויף די שטיינער פון וואס ער האט בעקומען א מח ערשיטערונג.

אין א זעהר שווערען צושטאנד איז ער אפגעפיהרט געווארען אין שפיטאל.

א „פערוויילונג", וואס האט זיך געענדיגט אין שפיטאל

(א) אויף שאפענא 31 איז פארגעקומען „פערוויילונג", וואס האט זיך געענדיגט... אויף העק מיט מעסער׳ס און דער סוף איז געווען, אז די גיכע הילף האט געמוזט דעם 23-יעהריגען יאן רוטשינסקי און 28-יעהריגען פיאטר רוטשינסקי אפפיהרען אין שפיטאל.

Dr. med. L. Berman
צעגעלניאנא 15, טעל. 149-07
ספעציעל־ארצט פאר מענער - שוועכע-בע האנדלונג און טעקסועלע בעראטונג
נעמט אן פון 8—11 און פון 4—8 אווענט.
זונטאג פון 9—1 פארמיטאג
פאר אונבעמיטעלטע — לעטשניצע-פרייזען

טעאטער „ראזמאיטאשטשי" דיר. דוד צעלמייסטער.
לעצטע טעג! — היינט זונטאג. 2 פארשטעלונגען 4.15 נאכמ. און 9.15 אוו.
כדי צו געבען די מעגליכקייט די ברייטע מאסען צו זעהען דעם
וועלט-בעריהמטען זינגענדיגען, שפיעלענדיגען און טאנצענדיגען
פסח׳קע בורשטיין
אין זיין קרוין-ראלע
„דער בלאנדער ציגיינער"
זענען די פרייזען געווארען רעדוצירט
פון 54 גר. ביז 2 זל.
עס נעמען אנטייל: נאדיא קארעני און יעקב פישער
מיט א געקליבענעם ארטיסטישען אנסאמבל.
דיר. דוד בייגעלמאן.
מארגען מאנטאג ווערט אויפ׳ן אלגעמיינעם פערלאנג געגעבען
„א חתונה אין שטעטעל"
בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון טעאטער.

דאס דעוויזען-פראבלעם אויפ׳ן מארק פון באנוועל-שמאטעס

(אג) דאס דעוויזען-פראבלעם אויפן מארק פון באנוועל-שמאטעס ענטוויקעלט זיך אין אנ׳אנדער ריכטונג ווי אויף אנדערע רויהשטאף-מערק.

דאס כאראקטעריסטישע אויף דעם דאזיגען מארק איז דער פאקט, וואס אין די טראנזאקציעס שפילען אין איצטיגען מאמענט די פרייזען נישט קיין ראלע ד. ה. די אפנעהמער זענען מסכים כמעט צו יעדען פרייז, וואס די הענדלער פערלאנגען, נאר בכדי צו בעקומען סחורה. די פרייזען-שטייגערונג בעטרעפט דא 40 פראצענט. איינינע ארטיקלען קען בכלל נישט בעקומען אויפן מארק אויף די קויף-בעדינגונגען זענען אין שייכות מיט דער לאגע אויפן רויהשטאף-מארק געווארען זעהר פערשארפט אויב פריהער האט מען געקויפט רויהע שטאפען צום טייל אויף וועקסלען און צום טייל פאר מזומנים פאדערן איצט די הענדלער נאר מזומנים שוין ביים בעשטעלען די סחורה ד. ה. ווען זי געפינט זיך נאך אין ענגלאנד. און די סחורה קומט אן קיין לאדז ערשט 3 וואכען נאכדעם, ווי זי איז שוין געצאהלט געווארען.

סופיט רייסט זיך איין

און ווארפט אריין די לאקאטארקע גלייך אין בעט אריין

(א) אין לאדז אויף סראבושינסקא 9, האט נעכטען פאסירט א פארפאל, וואס האט זיך על-פי נס פארענדיגט מיט א... געלעכטער.

די מעשה דערפון איז אזא:

די איינוואוינערן אנטאנינא גושעטשאק איז ארויף אויפן בוידעם, וואס געפינט זיך איבער איהר וואוינונג הענגען וועש. אין מיטען דערינען האט זיך א בעלקע מישב געווען, און גענומען זיך איינבייגען און צום סוף זיך איינגעצען אייגעבראכען און אראבגעווארפען די גושעטשאק גלייך צו זיך אין בעט אריין.

אט דאס הייסט מזל פון א גויע.

זונטאג, 12 יולי

כ"ב תמוז תרצו

זון-אויפגאנג	3.25
זון-אונטערגאנג	7.51

קיין ארץ-ישראל
גרופענווייז און אינדיווידועל.
ביליגע פרייזען. גוטע בעדינגונגען.
פינקטליכע בעהאנדלונג.
ים-אויספלוגן לאנדאן-אמסטערדאם
דעם 7/7–16/7 פון 210 זל.
„פיארדי—נארוועגי"
דעם 19/7–30/7 פון 330 זל.
אויסלענדישע הנחה-און קורציע-פעסער.
פארשטעהערשאפט פון „אינטוריסט"
אויספלוגען און רייזעס קיין רוסלאנד.
ברענגען קרובים פון רוסלאנד קיין פוילען
אינפארמאציעס ערטיילט
דאס יודישע רייזע-ביורא
Union Lloyd
Piotrkowska 42, tel. 107-87.

לוסטרירען די זומער-קאלאניעס

אלס לוסטראטארען אויף די זומער-קאלאניעס פאר די שול-קינדער, זענען בעשטימט געווארען, דער נאטשעלניק פון דער סאציאלער-פערזיכערונג ה. פ. יאנישעווסקי און דער לייטער פון דער אפטיילונג, ה׳ פושעדפאלסקי.

רעוויזיעס און ארעסטען

(א) פאליציי האט פרייטאג-צונאכטס אדורכגעפיהרט אנ׳אבלאווע אין גנבה׳שע „מלינעס" און ארעסטירט עטליכע פערדעכטיגע טיפען, צוו. אנד. די 27-יעהריגע מרים לייזעראוויטש, וועלכע ווערט געזוכט פון דער ביאליסטאקער פאליציי.

וואהל-קאמיטעט פון בלאקירטע פרויען-ארגאניזאציעס

אין לאקאל פון בירגערליכען ארבייטס-פעראיין איז אונטערן פארזיץ פון פרוי פרעזידענטין גאדלעווסקא פארגעקומען א פערזאמלונג פון דעלעגאטקעס, וועלכע בילדען א וואהל בלאק.

דעם 16 ה. ח. קומט פאר א צווייטע פערזאמלונג, אויף וועלכע די דעלעגאטקעס וועלען קענען אריינטראגען פארשלאגען אין שייכות מיט דער וואהל-אקציע.

ליקווידירט דעם סכסוך אין העבלערס פאבריק

(א) אין העבלערס פאבריק, איז ווי בעוואוסט אויסגעבראכען א סכסוך. צוליב דעם אבער וואס די דירעקציע האט צוגעזאגט צו פערגרעסערן די צאהל ארבייטס-טעג, האבען די ארבייטער צוריקגעצויגען זייערע פאדערונגען.

געפונען א דערטרונקענעם מאנספערשוין

(א) אין וואסער אונטער וויפיאנ׳ס צעגעלניע אין סטאקי האט איינער פון די ארבייטער בעמערקט ארומשווימען א טויטען קערפער פון א מאנספערשוין אין באד-הייזלעך.

היות מ׳האט נישט געפונען קיין שום דאקומענטען, איז דער טויטער קערפער אפגעפיהרט געווארען אין פראזעקטאריום.

ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער פון א צוג

און געפינען דעם טויט אויפן ארט

(א) אויף דער באהן-סטאציע אין קאצנע, טורקער קרייז, האט דער באהן-ארבייטער אנטאני אמיק, וועלענדיג אריפשפרינגען אויפן צוג ארונטערגעפאלען אונטער די רעדער און געפונען דעם טויט אויפן ארט.

Dr. med.
Sadokierski
כירורג פון צייהן און יאסלעס
Piotrkowska 164 tel 114-20

⊙ פארק ⊙ העלענאוו טעלעפ. 32-209

מיטוואך, ד. 15 יולי 8.45 אווענד איינציגער קאנצערט פון וועלטבעריהמטען אויבערקאנטאר פון ווארשאוער סינאגאגע

משה קוסעוויצקי

איז א פולשטענדיג נייעם פראגראם פון תפילות, פאלקס-לידער אויף אפערן-אריעס. —

ביים קלאוויר: פר. ליכטערמאן-דאווידאוויטש. דער איינגאנג איז גארטען פון 2 א זייגער. פון 5 א זייגער קאנצערט פון סימפאנישען ארקעסטער אונטער דער לייטונג פון פאזילערן דיר. ס. פיעטרושקא. אין פראגראם יודישע מוזיק. — בילעטען צו 80 גר. פערקויפט די קאסע פון העלענאוו. הנחה-בילעטען צו 54 גר. פערקויפט ביז מיטוואך 12 פארמיטאג די פילהארמאניע-קאסע אויף די טערקישע קאנדיטאריי פיעטריקאווער 12.

פראטעסט-רעזאלוציע געגען די גוואלד-מעשים געגען יודען אין ארץ-ישראל

די ארץ-ישראל-וואך אין לאדז

דאנערשטאג אווענד האט זיך אנגעהויבען אין אונזער שטאט די ארץ-ישראל-וואך, וואס איז פראקלאמירט געווארען דורך דעם ציוניסטישען קאארדינאציע-קאמיטעט. דאנערשטאג, פרייטאג און שבת זענען פארגעקומען א גאנצע רייהע פערזאמלונגען אין די לאקאלען פון די ארגאניזאציעס אין די פערשידענע טיילען פון דער שטאט. די פערזאמלונגען זענען גוט בעזוכט געווארען. אויף די פערזאמלונגען איז איינשטימיג אנגענומען געווארען פאלגענדע רעזאלוציע:

„די פאלקס-פערזאמלונג דריקט אויס איהר שארפסטען פראטעסט געגען די געוואלד-טאטען, מארד-אנפאלען און פערניכטונגען פון יודישע פערמעגענס אין א״י דורך די באנדעס פון אראבישע טעראריסטען, וואס בעצוועקען צו שטערען דאס פרידליכע יודישע אויפבוי-ווערק אין א״י. די פערזאמלונג ערקלערט פייערליך, אז דאס פוילישע יודענטום וועט סטאביליזירען [illegible] פאר א פערמאנענטער אונטערשטיצונג פונ׳ם אויפבוי פון אונזער נאציאנאלער היים, און אז קיין שום טעראר וועט נישט אומשטאנד זיין צו ברעכען אדער אפּצושוואכען אונזער ווילען.

די פערזאמלונג שטעלט מיט בעדויערן פעסט, אז די אדמיניסטראטיווע מאכט אין א״י האט נישט ארויסגעוויזען דעם גענוגענדען ווילען צו זיכערן די רוה אין לאנד און צו בעשיצען זיין אויפבוי, דורכ׳ן אריינלאזען זיך אין פערהאנדלונגען און [illegible] דער ארויסגעוויזענער שוואכקייט לגבי די טעראריסטען האט די א״י-רעגירונג נאך געשטארקט זייער צושטערונגס-ווילען, וואס בושעוועט נאך ביז היינט אין א״י. אן ענטשידענע האלטונג מצד דער מאכט צו דער ריכטיגער צייט, וואלט צוגעגעבען מוט דעם שלום-גרייטען טייל פון דער אראבישער בעפעלקערונג און וואלט שוין לאנג געמאכט א סוף צו דער פערניכטונגס-ארבייט פון די טעראריסטען.

די מאנדאט-מאכט האט איבערגענומען פאר דער גאנצער ציוויליזירטער מענשהייט די פליכט צו העלפען דעם יודישען פאלק אינ׳ם אויפבוי פון זיין נאציאנאלער היים אין א״י און איז פערפליכטעט דורכ׳ן אונטערשטיצען פון די מעגליכקייטען פון א ברייטער יודישער עליה, באדען-ערווערב און לאנדווירטשאפטליכער קאלאניזאציע — צו זיכערן די רעאליזאציע פון דער דאזיגער אויפגאבע.

די פערזאמלונג דריקט אויס אנערקענונג דער עקזעקוטיווע פון דער יוד. אגענץ פאר איהר ערנסטער און אנגעשטרענגטער טעטיגקייט לטובת אונזער אויפבוי-ווערק און פערזיכערט צו פערפילפאכען די אנשטרענגונגען פאר׳ן ציוניזם און צו שטעהן גרייט אויפ׳ן רוף פון דער ציוני. עקזעקוטיווע צו יעדער פאליטישער און פינאנציעלער אקציע לטובת דעם ציוניזם.

די פערזאמלונג שיקט איבער איהר גרוס און סאלידאריטעט דעם העלדישען ישוב פון א״י, וועלכער ווייזט ארויס אין די ערנסטע טעג, אז ער שטעהט אויף דער וואך פון ציוניזם און איז רואי אנערקענט צו ווערען אלס אוואנגארד פונ׳ם יודישען פאלק.

צוזאמען מיט דעם פערשטארקען פון דער אויפבוי-ארבייט אין לאנד, דורך א נאך גרעסערער זארג פאר די ציוניסטישע פאנדען, פאדערט די פערזאמלונג פון אלע ציוניסטען און פריינד פון איין אויפבוי אויסצוקויפען דעם היי-יאהריגען שקל און דערמיט צוצוגעבען דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע דאס פולע רעכט אינ׳ם נאמען פון דעם גאנצען יודישען פאלק צו פאדערן אונזערע רעכט אויף א״י.

די פערזאמלונג שיקט איבער די איינשטימיג-אנגענומענע רעזאלוציעס דעם ציוניסטישען קאארדינאציאנס-קאמיטעט אויף פארצולעגען זיי דער ציוניסטישער וועלט-עקזעקוטיווע אין לאנדאן.

ווייטערע פערזאמלונגען

היינט קומען פאר פאלגענדע פערזאמלונגען אין צוזאמענהאנג מיט דער א״י-וואך:

6 אווענד אין לאקאל פון 2-טען יודישען קליינהענדלער-פערבאנד, זגערזשער 38, אין „בני ציון“ זשגאזסקא 7 און אין קבוץ „בדרך“ קילינסקיעגא 99. 8 אווענד אין דער ארג. „פרייהייט“ פעטריקאווער 83. 9 אווענד אין קבוץ „מוהילבר“, פאמארסקא 25. 9 אווענד אין דער יודענשטאטס-פארטיי פאמארסקא 18. 9 אווענד אין „החלוץ“ זאכאדניא 66 און אין „מזרחי“ און אגודת בעלי מקצוע דתיים, זאכאדניא 66.

עס וועלען רעפערירען: רעד. אוגער, משה לימאן, אדוו. בערקאוויטש, ביאלער, י. דעמבינסקי, הרב גוטקאווסקי, ח. רינגארט, מגר. קראן, אדוו. שאיצוויטש, הורוויטש, אינזש. קורץ, מארעק, ח. יודאווסקי, ראבין א. א.

דעלעגאציע פון דער לאדזער „אובעזפיעטשאלנע“

אויף דער לויה פון דירעקטאר פון „ז. או ס.“ אין ווארשא

נעכטען איז ארויסגעפאהרען קיין ווארשא א דעלעגאציע פון דער לאדזער „אובעזפיעטשאלניע“ מיט׳ן ציוויל-ליגען דירעקטאר שמאגאווסקי, וועלכע זיך בעטייליגען אין דער לויה פון ערמארדעטען דירעקטאר פון „ז.או.ס.“ ד״ר גאשעווסקי.

כדאי אנצווייזען, אז דער ערמארדעטער דירעקטאר גאשעווסקי האט זיך צוריק מיט צוויי וואכען בעטייליגט אין דער לויה פון ערמארדעטען דירעקטאר פון דער לאדזער „אובעזפיעטשאלניע“ יאנסאוויטש, וועלכער איז ערמארדעט געווארען אויפ׳ן זעלבען אופן.

האנדווערק-פאכען אויף וועלכע עס פאדערן זיך האנדווערקער-קארטען

דעם 30-טען יוני ה. י. איז פערעפענטליכט געווארען אין „דזיענניק אוסטאוו“ (נר. 49, פאזיציע 356) א פעראררדנונג פון מיניסטער פאר האנדעל און אינדוסטריע, לויט וועלכער ס׳ווערען פערצייכנט צווישען די מלאכות, ביי וועלכע ס׳פאדערן זיך האנדווערקער-קארטען, פאלגענדיגע פאכען:

וועשנייעריי, אויסארבייטונגען פון גארסעטען, אויטאמאביל-שלאסעריי און פרעציזע שלאסעריי. אין דער זעלבער פעראררדנונג ווערט שניידעריי אין דערנעבען איינגעטיילט אין צוויי פאכען: מענער-שניידער און פרויען-שניידער. אויך דאס בעמישע וועשען און פארבען קליידער און פוטער-פעלעכלעך ווערט פערנאנענט אין 2 בעזונדערע מלאכות 1. וועשען און פארבען שטאפען און קליידער, 2. פארבען פון פוטער-פעלעכלעך.

אלע, וואס פערנעהמען זיך מיט די אויבען דערמאנטע פאכען: וועשעריי, אויסארבייטונג פון גארסעטען, ביידע מינים שלאסעריי דארפען זיך דערווערבען ווי אם שנעלסטען בעזארגען מיט האנדווערקער-קארטען.

גענויע אינפארמאציעס און אנווייזונגען קען מען בעקומען אין פעראייניגטען קאמיטעט פאר עניינים פון יודישע מלאכה אין ווארשא (נייעצקא 8, וו. 7) און אין די לאקאלע פעראייניגטע קאמיטעטען פאר די עניינים פון יודישער מלאכה אויף דער פראווינץ.

היינט פייערליכע הערצל-הזכרה אין דער סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקי

היינט, זונטאג, 11 א זייגער פריה קומט פאר א פייערליכע הזכרה אין דער סינאגאגע אויף אל. קאשטשושקי צוליב׳ן 32-טען יאהרצייט פון ד״ר ט. הערצל. די הזכרה וועט אפריכטען דער קאנטאר מיטן כאר. א רעדע וועט האלטען דער פרעדיגער ד״ר מ. ברוידא.

מיטגליד פון דער אגענץ-עקזעקוטיווע ד״ר סענאטאר אין לאדז

דאנערשטאג פארמיטאג איז געקומען קיין לאדז דער מיטגליד פון דער אגענץ-עקזעקוטיווע און לייטער פון עליה-דעפארטאמענט אין ירושלים ד״ר ווערנער סענאטאר צוזאמען מיט זיין פערטרעטער ה׳ משה שאפירא, דעם מיטארבייטער פונ׳ם ארגאניזאציאנס-דעפארטאמענט פון דער עקזעקוטיווע ד״ר ווינער, דעם דירעקטאר פון צענטראלען פאלעסטינא-אמט אין ווארשא, ה׳ שאפאר און פארשטעהער פון צ. ק. פון החלוץ אין ווארשא, ה׳ בראלינעק.

אויף דעם וואקזאל האבען די אנקומענדע געסט מקבל פנים געווען דער פארזיצענדער פון דער ציוניסטישער ארגאניזאציע, ד״ר ראזענבלאט און פארשטעהער פון היגען א״י-אמט.

די חשוב׳ע געסט האבען אין בעגלייטונג פון סעקרעטאר פון פאלעסטינא-אמט, ה׳ ראטקאפף און פארשטעהער פון א״י-אמט בעזוכט די פאלגענדע קבוצים אין אונזער שטאט: „קבוץ ברוכוב“, קבוץ „בילו“, „קבוץ-מוהיליבר“, „ויתקיניה“ און „אהל-שרה“. ערקלערונגען האבען געגעבען די פארשטעהער פון די קבוצים.

4 א זייגער נ. מ. האבען די געסט פערלאזט לאדז.

Dr. med.
HALTRECHT
ספעציעל-ארצט פאר הויט-,געשלעכטס קראנקהייטען און מענער-שוואכע
האט זיך איבערגעצויגען און נעמט אן
פיעטריקאווער 161, טעל. 245-21
פראנט דריטער שטאק
פון 11 פריה ביז 3 בייטאג און פון 7 ביז 9 אווענד
זונטאג פון 8–11 בייטאג
פאר פרויען א בעזונדער ווארטע-זאל
פאר אונבעמיטעלטע לעטשניצע-פרייזן

ר. מלאר

דאן-דאמינגא

ראמאן

119

עס האבען זיך געצויגען קאראוואנען, עס זענען געשוואומען שיפען און עס האבען דורכגעשווומט אעראפלאנען, דאס אלץ איז געווען קונציג דעקארירט און אויסגעשטאט, די גרויסע געשעפטס-הייזער האבען ארויסגעלאזט אויטאמאבילען וואס האבען פארגעשטעלט אלערליי סימבאלישע און אלעגארישע פנינים: אט האט זיך געשלעפט א „תיבה“ און איינוויינינג איז געזעסען „נח“, די נאז זיינע איז געווען גרויס און רויט, פערשטייט זיך, אז א גרויסער אויפשריפט, וואס האט זיך דורכגעלויכטען פון אנ-עלעקטרישער שילד, האט דערציילט: דערפאר, וואס נח האט נישט געטרונקען דעם און דעם שנאפס פון דער און דער פירמע, דערפאר איז ער געבליבען אנ׳ איידיגער שיכור...

עס זענען אויך געפאהרען „קאטשען“, וואס די מיטפאהרער זענען געווען גרימירט אין קאריקאטורען פון פאליטישע געגנער, דער דאקטאר ריא מאטאראאז איז דא פארגעשטעלט געווארען אלס העסליכע פיגור דורך פערשידענע אופנים, געוועהנליך פון פאטריאטען און טשטרייע צו דער רעגירונג ווייל אנדערש וואלט מען נישט געלאזט, חוץ דעם האט יעדער „קאטש“ געוואלט קריגען די אויסצייכנונג, וואס איז בעשטימט געווארען, און קיינער וואלט נישט געגעבען קיין „פרייז“ פאר א קאריקאטור, וואס איז געגען דער רעגירונג.

אין די לאזשעס וואס זענען געווען אויפגעבויט איבער דער גאנצער לענג פון דער אווענידע ריא בראנקא איז געזעסען די גאנצע אריסטאקראטיע פון ריא-דע-זשאנעירא אויסגעפוצט פערשוועגדעריש. אין קאסטיומען קאסטיומען, און אין אנטיק-קליידער. עס האט מיט זיך פארגעשטעלט א צוזאמענמיש פון מיטעל-אלטער און חאס נייעסטע וואס דארף נאך ארויסטעגעבען ווערען פון דער פאריזער מאדע-וועלט.

ס האבען זיך געזעהען קאראלינעס, און שפאנישע שאלען געהאפטען מיט בלומען פון אמת׳דיגען גאלד, אנדערע זענען נאר געגאנגען אין געוועהנליכע באל-קליידער אויסגענייט מיט עכטע פערל.. און נאך אנדערע האבען געטראגען אויף זייער לייבער קאסטיומען, וואס האבען דערמאנט אין דער הלבשה פון בראזיליען, ווען זי איז נאך געווען אונטערטעניג צו פארטוגאל, אין די צייטען פון דאן פעדרא דעם ערשטען...

עס האט זיך אויך בעמערקט קליידונג, וואס האט כאראקטעריזירט אלע שטאטען פון לאנד. פון דער ווייטער אמאזאנען-פראווינץ, פארא, ביז די פרימיטיווע טעריטאריעס, אין פאראר האבען זיך אויך בע מיילונג אמתע אינדיאנער, וואס לעבען אין די אור-וועלדער, וואס צו זיי איז נאך די ציוויליזאציע נישט דערגאנגען, זיי האבען געצויגען די אויפמערקזאמקייט דערמיט, וואס זיי האבען געזונגען גווארא-ניש לידער. די פרימיטיווע ניגונים און דאס צופיקען אויף פלעטען וואס זענען געווען שטייף אנגעצויגען אויף רייפלעך פון באמבוס-צווייגען, האט דעם עולם אריינגעבראכט אין בעזונדערער התלהבות און פון די לאזשעס ארויס האבען די רייכע דאמען זיי בעווארפען מיט בלומען...

עס האבען זיך אפילו געפינען אפיקורסים, וואס וואלטען געלייקענט אין דער עכטקייט פון די אינדיאנער, וואס קומען גלייך פון זייערע פערבארגענע ארויס, נאר שוין אויסדרעסירטע, מושטירטע, אבער פארט אינדיאנער, האט מען גלייך געקענט דערקענען, נישט אין דער געל-רויטליכער פארב פון זייער לייבער, נאר אין די פולע שטייפע ברוסטען, וואס האט, אגב, מעגליך געמאכט צו דערקענען וועלכע עס איז א פרוי און וועלכער א מאן, ווארום געגאנגען זענען זיי כמעט נאקעט, בלויז נאר מיט א פעל ארום די לענדען, אריבערגעווארפען איבער דעם לינקען אקסעל. אין די הענט האבען אלע געהאלטען זייערע פייל-בויגנס, א טייל האבען געקוקט צעטומעלט און דערשראקען פון דעם דאזיגען משונהדיגען פאראד און א טייל האבען געשפאנט גלייך דער גאנצער ענין וואלט זיי נישט אנגעגאנגען.

אבער אממייסטען בעטראכט די אינדיאנער האט דאס פשוטע פאלק, וואס האט געשטראמט אומגעשטערט פון אלע טיילן פון דער שטאט און פארשטעלט אהער אין קארסא אריין. זיי האבען זיך געצויגען ווי די ווייסע פליגעלעך צו דער שיין פון ליכט, האבען זיך געקוועטשט אויף די טראטואר און זיך בעוועגט ווי א צוזאמענגענומענע מחנה פון היישעריקען, איינס אין דעם אנדערען איינגעשלאסען. מען האט זיך געשפארט צו די ווענד און זיך געריסען אויף די פענסטער, מען האט בעלאגערט די דעכער און באלקאנען, ווי די פליגען ארום צוקער. יעדער בוים, יעדער טעלעגראף-סלופ איז געווען בעקלעפט מיט מענשען.

צוזאמען מיט די ארקעסטערס פון דער פעדעראלער פאליציי, מיליטערישע גארניזאנען, פייער-לעשער, מוזיק-פאלען טעאטער און מוזיקאלישע אינסטיטוציעס, האבען אויך געזונגען כארען פון פעראייניגען און קלובען, ספעציעל פערפאסטע קארנאוואל-לידער פון היריאהר און פון די פריהערדיגע יאהרען דאס פאלק האט מיטגעזונגען מיטגעשריגען, זיך נערוויסען פון די הענלער, בעטריסט, געזידעלט, אפלאדירט און געפייפט. עס האט ארומגעכאפט עפעס א מין וואקכאנאליע, דאס הפקרות האט געשוימט. ווי מיליאנען שטראמען, וואס זענען געווען געצווימט, זענען פריי געווארען און עס האט געוואליעט, עס האט מיטגעריסען, אפגעדעקטע פרויען-לייבער, פערדיבענע שמייכלען, הייליגע געלעכטערס, פרייער ווערטער-אויסטויש, א צוזויפמיש פון מאראל און זינד. ווער עס האט געטראגען א מאסקע אויפ׳ן פנים און אפען זענען געווען די רייד, און ווען עס האט גערט האט אנ׳אפגעדעקט געזיכט און בעהאלטענעם מיין אין די ווערטער: תאווה׳דיגען גליה אין די אויגען, ברענענדיגען בעגעהר אין די בלוטען.

די וועלט. די דאגות. דער אומרוה, די אומצופרידענהייט פון די מאסען איז פערשוואונדען, אלץ איז איבערגעלאזט געווארן הינטער דער שוועל פונם נעכטען, די מאסען האבען געצויגען צום זשום פון פערגעסענהייט, ארויס פון די ליימיגע, פייכטשטירנערגע שטיבלעך צו דעם גן-עדן, צו דעם בראנדיגען קארסא, די רייטע וואלקענס פון די מיליאנען קאר לירטע ליכט, האבען זיך געצויגען אונטער דעם הימעל ווי דער קטורת-דרויך פון בראנד-אפפער צו דער געטין זינד. לויט און פערגעניגען, די מיידלעך פון די לאפי-„פענסיאנען“ האבען זיך געארעמט מיט אריסטאקראטישע דאמען און געזעסען זייט ביי זייט ביי איי אין די לאזשעס (ווער עס האט בעצאהלט דער מוניציפאל) און דער רייכער הענדלער האט זיך געקושט מיט דער מולאטישער דינסט (אויב ס׳ איז געווען פערמאסקירט....), דער פארטונעז, וואס ארבייט ביים ליגען די ברוק-שטיינער, איז געריטען מיט ישטעטיש אויף אנ׳אויסגעציערט פערד און די שיינע דאמען האבען ארומגעוויקעלט זיין האלז מיט פארבינע פאפיר-לענטעס און געוואנט לויב-לידער אויפן חשבון פון זייערע שווארצע אויגען...

א גייענדיגע כוואליע פון מענשען, צוזויפגעקלעפט און צוזויפגעבונדען ווי א סנאפ מיט זאנגען, האט אלעמאל פארהאלטען איינעם א מאמראז, וואס האט זיך געשפארט איינער אליין געגען דעם שטראם. דאס איז געווען דאניע, דאס העלקייט פון דער עלעקטריק האט זיך גערויטעלט אויף זיינע באקען, די ווייסע בלויע מיט׳ן בלויען אפגעליינטען מארינען-קאפל נער האט ארומגעצווימט זיין קאפ, ווי עפעס א בילד פון א בעוואוסטען פארטרעט-מייסטער. דאס היטעל האט ער געהאלטען אין דער האנד און עס צעקנייטשט צווישען זיינע פינגער און דאס ווינטעל, וואס האט אהער געבלאזען פונם אפענעם ים, האט געוויגט זיינע האר ווי די צייטיגע ווייץ-זאנגען אויפן פעלד.

ער האט געצויגען צו זיך אלע הייסע בליקען און ווארעמע שמייכלען פון די דאמען, וואס זענען געפאהרען אין די אויטאמאבילען, קאטשען, קארעטען און וואגענער. הינגר האבען זיך געהויבען מיט בעגריסונגען און אויסרופען און ווערטלעך ווי אפגעריסענע שטיקער פון מוזיק האבען זיך אפגעשלאגען אין זיין אויער:

(פארטזעצונג קומט).

פאַרק „העלענאָוו" טעל. 209·32

היינט זונטאָג, ד. 12־טן יולי, 8.30 אָוונט

געזאַנגס-קאָנצערט

פאַר'ן אָפּפאָרען קיין אויסלאַנד

ADA SARI

קאָלאָראַטור-זינגערין פון וועלט-רוהם.

איינטריט אין פאַרק 2 נאָכמ. 4 אַ זייגער וועט צושפּילען אַ סימפ. אָרקעסטער־אונט. דיר. פון ס. פּיעטרושקאַ. איינטריטס-בילעטן צום פּרייז פון 1.09 זל. זאָווי 2.20 זל. אויף ספּעציעלע זיץ-פּלעצער און אין פאָרפאַרקויף צום פּרייז פון 75 גר. ביז שבת איינשליסליך פאַרקויפט די קאַסע פון פילהאַרמאָניע, טעראַקישע צוקערניע (פּיטריקאָווער 12), ווי אויך די קאַסע פון פאַרק „העלענאָוו".

ל־אָדז ווערט פאַרשענערט

אַ פּרעסע-אויספלוג ביי די עפענטליכע אַרבייטן

פאַרגאַנגענעם פרייטאָג האָבן די אָפּטיילונגען פאַר פּלאַנטאַציע און פאַרקעהר פון מאַגיסטראַט, איינגעאָרדנט אַ פּרעסע-אויספלוג מיט'ן ציל צו בעקענען די לאָדזער פּרעסע מיט די אַרבייטן וואָס ווערן אַדורכגעפיהרט אויף די געביטן פון פּלאַנטאַציע, ברוק און רעגולירונג פון די גאַסען.

פון דעם אַלעם, וואָס מיר האָבן געזעהן אויף דעם אויספלוג, בעקומט זיך דער איינדרוק, אַז עס ווערט פאַרהעלטנישמעסיג אַ סך אויסגעפירט אויף די דערמאָנטע געביטן ביי אונז אין שטאָט.

סרוב אויפמערקזאַמקייט ווערט געלעגט אויף דעם רעגולירען די גאַסען און אויסאַרבייטן לייטישע ברוקען און טראָטואַרען אויף די פּעריפעריעס, וואָס זענען ביז איצט געווען שטאַרק פאַרנאַכלעסיגט.

דאָרט וואו עס פלעגען זיין זומפּען — זענען איצט טרוקענע, געפּלאַסטערטע וועגען. בעזונדערס ווערט געזאָרגט פאַר די נייע גאַסען, וואָס ווערען געשניטען, זיי זאָלען זיין צוגעפּאַסט צו די בעדערפענישען פון פאַרקעהר.

אויך ווערט געזאָרגט, אַז די גאַסען אויף די פּעריפעריעס זאָלן זיין פאַרזעהן מיט אַ גענוגענדער צאָהל גרינס, ווי גראָז־וועגען, און ביימלעך. די נייע גאַסען און געסלעך ווערען פאַקטיש געשניטען אויף אַזאַ אופן, וואָס מאַכט אַ סך לייכטער דעם פאַרקער און פאַרבינדונג פון די אַרומיגע מיט די צענטער־גאַסען.

עס ווערט אַדורכגעפיהרט אַ קאָלאָסאַלע אַרבייט, וואָס האָט אַ גרויסע בעדייטונג פאַר'ן אויסזעהן און פאַרגרעסערונג פון דער שטאָט. פּראַקטיש פאַרגרעסערט זיך גאַנץ אָנזעהעוודיג די שטאָט און דערביי ווערען בעשעפטיגט מאַסען אַרבייטס-לאָזע פיזישע און אינטעלעקטועלע אַרבייטער.

נאָר ליידער זענען דאָרט נישט צו זעהן קיין יודישע אַרבייטער. די דאָזיגע אַלע עפענטליכע אַרבייטען זענען יודען-ריין. דאָס געהערט צו די גרעסטע עוולות, וואָס די שטאָט-פאַרוואַלטונג בעגעהט לגבי דער יודישער בעפעלקערונג. וועלכע האָט אַ גאָר גרויסען חלק אין די אַלע געלדער, פון וועלכע עס שטעלען זיך צוזאַמען די פאָנדען, וועלכע ווערען פאַרווענדעט פאַר די דאָזיגע צוועקען.

די לאָדזער יודישע געזעלשאַפטליכקייט דאַרף אַרויסווייזען מעהר ענערגיע און אָנשטרענגונג אין דער בעציהונג פון פאַרלאַנגען בעשעפטיגונג פאַר יודישע אַרבייטסלאָזע ביי די שטאָטישע עפענטליכע אַרבייטען.

עס ווערט ווי שוין געזאָגט, אויסגעפיהרט אַ גאָר גרויסע און וויכטיגע אַרבייט פאַר שטאָטישע געלדער. טאַ פאַר וואָס זאָלען נישט יודישע הונגעריגע אַרבייטסלאָזע פון דעם אַלעם אויך דערפון געניסען?

* * *

דער ערשטער בעזוך איז געווען אויף באַלוט, וואו מען האָט בעזוכט אַ גאַנצע רייה נייע גאַסען און געסלעך. אויף מאַנכע ערטער זענען שוין געשניטען גאַסען, אויף שטחים, אויף וועלכע מען זעהט נאָך נישט קיין בנינים.

כדי עס זאָל קאָסטען ביליגער, ווערען די נייע געסלעך נישט בעברוקירט מיט שטיינער, נאָר געפּלאַסטערט מיט דינעם קאָקס געמישט מיט זאַמד, און פעסט געפּרעסט. דער דאָזיגער פּלאַסטער איז פאַר די דאָזיגע גאַסען גענוג אויסהאַלטעוודיג, ווייל דער פאַרקעהר איז דאָרט אַ קליינער. עס איז אָבער פאַרהאַן אַ חסרון, וואָס עס שטויבט שטאַרק. און די אָרטיגע בעפעלקערונג קלאָגט זיך טיילוויי דער־רויף. זיי זענען אָבער צופרידען, וואָס זיי האָבן וועגען און ביז איצט האָבן זיי געליטען פון זאַמדיגע און בלאָטיגע וועגען.

מיט'ן אויספלוג האָבן אָנגעפירט: דער נאַטשעלניק פון דער פּע קער־אָפּטייל ב. א נ.ש. שטאָלצמאַן און דער נאַטשעלניק פון דער פּלאַנטאַציע־אָפּט. אינזש. ראַגאָוויטש אין דער בעגלייטונג פון עטליכע אינזשינירען, וועלכע האָבן געגעבן געהעריגע אויפקלערונגען און אינפאָרמאַציעס.

אין היי־יאָהריגען בודזשעט איז פאָרגעזעהן צו מאַכען ברוקען אויף אַ לענג פון 7½ קילאָמעטער אויף 26 גאַסען. און דעם נייעם לייכטען ברוק (שלאַקעס) אויף 12 קילאָמעטער אין 32 גאַסען. ביי די גאַסען־אַרבייטען זענען בעשעפטיגט 1100 אַרבייטער.

ווייטער האָבן מיר בעזוכט די געגענד אַרום בזשעזשינער גאַס, וואו עס זענען צוגעקומען אַ רייה נייע געסלעך, און דאָס וויכטיגסטע איז, וואָס אויף'ן גרויסען פרייען פּלאַץ נאָכ'ן הויז נומער 100 וועט אויסגעבויט ווערען אַ פּרעכטיגער סקווער.

דאָס זעלבע האָבן מיר אויך געזעהן אין כאָינע און אויף פּאָלעשיע.

לאָדז בעזיצט נאָך העכער 150 קילאָמעטער נישט־ברוקירטע גאַסען. ווייטער האָבן מיר בעזוכט דעם פּאָניאַטאָווסקי־פּאַרק. דאָ האָבן מיר געהאַט די געלעגנהייט, אַ דאַנק די אינפאָרמאַציעס פון אינזש. ראַגאָוויטש, זיך צו בעקענען מיט דעם רייכען אינהאַלט פון דעם פּאַרק. עס שטעלט זיך אַרויס, אַז דער דאָזיגער פּאַרק איז אויפ'ן געביט פון באָטאַניק אַן אויסגעצייכנעטער מוסטער־פּלאַץ, און די ליבהאָבער פון פּלאַנצען האָבן דאָרט אַ סך צו לערנען. אויסערדעם פאַרמאָגט דער פּאַרק אַ זעלטען שעהנע קאָנסטרוקציע און ער איז אויסגעבויט מיט גרויס געשמאַק, און אַ דאַנק דעם איז דער פּאַרק איינער פון די שענסטע אין עטעטישען זין. ווייטער ווערען דאָרט געמאַכט אויסבעסערונגען און פאַרשענערונגען.

צום סוף האָבן מיר בעזוכט דעם נייעם פּאַרק אויפ'ן נאָמען פון מאַרשאַל פּילסודסקי.

דער נייער פּאַרק וועט זיך ציהען פון סטאַדיאָן ל.ק.ס. ביי דער קאַלישער באַהן ביז די הייזער אויף פּאָלעשיע. דאָס וועט זיין איינער פון די גרעסטע פּאַרקען אין אייראָפּאַ. ער וועט פאַרנעהמען 273 העקטאַר לאַנד. עס וועלען דאָרט אויסגעבויט ווערען, אַ חוץ די פּרעכטיגסטע אַלייען, אויך צוויי גרויסע ספּאָרט־סטאַדיאָנען, אַ טעניס־פּלאַץ, אַ שליטעל־וועג, פּאָלקס־הויז. פּלאַזשע, באַסיין א.ד.גל.

בכלל איז צו זעהן, אַז די פּלאַנטאַציע־אָפּטיילונג זאָרגט אַ סך פאַר'ן בעזאָרגען די שטאָט מיט גרינס און וואו עס מאַכט זיך אַ געלעגענהייט און די געלד־מיטלען ערלויבען ווערען געפּלאַנצט ביימער און בלומען.

אינזש. ראַגאָוויטש איז, ווי מען זעהט אַ גרויסער ספּעציאַליסט אויף דעם געביט.

עס שטעלט זיך נאָר אַ פראַגע:

פאַרוואָס איז אַזוי שטאַרק פאַרנאַכלעסיגט דער סקווער אויף דער נאָוואַ גאַס ביי נאַוואָמיעסקאַ? און פאַרוואָס ווערט דער סקווער אויף דעם אַלטען מאַרק אַזוי ווייניג געפלעגט מיט די פאַרשידענע בלומען, כדי צו פאַרשענערען דעם סקווער און צו וועקען און ענטוויקלען דעם שטעטישען געשמאַק ביי די דאָרטיגע איינוואוינער? טאַקע נאָר דערפאַר, וואָס דאָרט זענען געגענדען מיט יודישע איינוואוינער?

עס ווילט זיך נישט גלויבען, אַז דאָס זאָל זיין די סיבה. לאָמיר האָפען, אַז אינזש. ראַגאָוויטש וועט לענקען זיין אויפמערקזאַמקייט אויף די דערמאָהנטע סקווערען.

מיר האָבן אויך בעזוכט די שטאָטישע „שקולקע" פון ביימער אין „זדראָוויע". דאָרט האָבן מיר אָנגעטראָפען אויף אַ רייכע אויסשטעלונג פון די פאַרשידענסטע יונגע ביימער, וואָס ווערען פאַרווענדעט צו פאַרפלאַנצען די שטאָט.

דער אַלגעמיינער איינדרוק פון אויספלוג איז געווען אַ גוטער. עס בלייבט אָבער צו ווינשען, עס זאָלען נאָך מעהר פאַרגרעסערט ווערען די דאָזיגע עפענטליכע אַרבייטען און די אויפגאַבע פון דער נייער שטאָט־פאַרוואַלטונג נאָך די שטאָט־ראַט־וואַהלען וועט דאַרפען זיין צו שאַפען די נויטיגע געלד־פאָנדען דערויף.

נייסטיגע טראַנזאַקציעס פאַר דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע

לאָדזער אימפּאָרטערען אָנגעקניפּט אַ קאָנטאַקט מיט אַמעריקאַנישע אָפּפאַל-הייזער

(אג) די לאָדזער הענדלער און טעקסטיל-רויהשטאָפען איז אין די לעצטע טעג געלונגען אַנצובינדען אַ פעסטען און גינסטיגען פאַר דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע קאָנטאַקט, מיט אַמעריקאַנישע פירמען. עס האַנדעלט זיך וועגען אימפּאָרט פון אַמעריקאַנער אָפּפאַל.

ווי בעוואוסט אימפּאָרטירט דער לאָדזער מאַרק אויסשליסליך פון ענגלאַנד, דאַגעגען איז דער אימפּאָרט פון אַמעריקע ביז איצט נישט געווען מעגליך. צוליב די שוועריגקייטען אויסן ענגלישען מאַרק האָבן די לאָדזער אימפּאָרטערען אַנגעהויבען צו זוכען אַנדערע מערק און האָבן אָנגעבינדען אַ קאָנטאַקט מיט טשעכיען און מיט אַמעריקאַ.

לויט דער מיינונג פון די פאַראינטערעסירטע קרייזען איז די לעצטע טראַנזאַקציע מיט די אַמעריקאַנער הייזער אַ גינסטיגע פאַר לאָדז. די פּרייזען און קויף-בעדינגונגען פון די אַגענטען פון די אַמעריקאַנישע הייזער זענען גינסטיגערע פאַר לאָדז ווי פון די ענגלישע הייזער.

דער חתן „שטעלט" זי אָוועק

בענעהמט זי זעלבסטמאָרד

(א) אין דער אייגענער וואוינונג, אויף אוזדאָווסקאַ 11, האָט געפּרובט בעגעהן זעלבסט-מאָרד, טרינקענדיג זאַלץ-זויערע, די 22-יעהריגע מאַריאַנאַ קאַלאַשינסקאַ. אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. די סבה — אומגליקליכע ליבע.

פרוי אונטער די רעדער פון אַ וואָגען

(א) אויף דאָמבראָווסקאַ גאַס, איז אַרונטער-געפאַלען אונטער די רעדער פון אַ לאַסט-וואָגען, די 29-יעהריגע יוזעפאַ קאָזלאָווסקאַ. אין אַ שווערען צושטאַנד איז זי אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. געגען שלימזל'דיגען פורמאַן איז צוגעפּנע-שטעלט געוואָרען אַ פּראָטאָקאָל.

רעגענס און דונערן

דערהרגעט אַ פויער

(א) איבערן ראַדאָמסקער קרייז איז פרייטאָג אַדורך אַ שלאַקס רעגען מיט דונערן און בליצען, פון די דונערן איז געהרגעט געוואָרען דער פויער יוזעף ראַגאַטשעווסקי.

אַ צווייטער דונער איז אַריין אין הויז פון סטאַניסלאַוו ראַקאָווסקי, און כהרף עין איז דאָס הייזעל אַרומגעכאַפּט געוואָרען אין פלאַמען.

די שאָדענס וואָס די רעגענס און דונערן האָבן אָנגעמאַכט בעטרעפען קרוב 30 טויזענד זלאָטעס.

געפונען אַ וואַליזע מיט חפצים

(א) אין פּאַרק פּאָניאַטאָווסקי, האָט מען געפונען אַ וואַליזע מיט פאַרשידענע חפצים, וועלכע איז איבערגעשיקט געוואָרען אין אויספאָרשונגס-אַמט.

„בעאַרבייט" אין מיט'ן גאַס

(א) אויף נאָוואָמיעסקאַ גאַס, האָבן קעשענע גנבים „בעאַרבייט" דעם פויער סטעפאַן גאַיעווסקי און אַרויסגעצויגען דאָס גאַנצע געלד פון טאַש.

ויתרוצצו

(א) ביים רוג סקזשאַינאַ און גדאַנסקאַ האָבן זיך צוזאַמענגעשטויסען צוויי אויטאָבוסען, אין רעזולטאַט דערפון זענען ביידע אויטאָס אַרויס בשן ועין!

צום ציוניסטישען פּאַרטיי-ראַט אין וואַרשע

היינט קומט פאָר אין וואַרשאַ אַ סעסיע פון פּאַרטיי-ראַט פון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע אין פּוילען. צו דער זיצונג זענען אַרויסגעפאָהרען די מיטגלידער פון פּאַרטיי-ראַט די ה"ה: ד"ר ראָזענבלאַט, משה לימאַן, ש. לעוו, מ מרחיב, א. שאַפּירא, מ. טעמפּעלהאָף און מגר. קראַן.

קאָנסטיטואירונגס-זיצונג ביי די קעלבער-שעכטער

נאָך דער יעהרליכער אַלגעמיינער פאַרזאַמלונג פון די קעלבער-שעכטער איז פאָריגען דאָנערשטאָג פאָרגעקומען די קאָנסטיטואירונגס-זיצונג.

די נייע פאַרוואַלטונג האָט זיך קאָנסטיטואירט אויף פאָלגענדען אופן:

פּרעזעס—חיים זעליג טיפּענבאַך, וויצע ירחמיאל ציננאַמאַן.

פאַרוואַלטונג: יונה קויפמאַן, נח שטשיפּאַק, בערל פעלדמאַן, לייבל צערלעוויטש, פישל וואַלדמאַן. פאַרטרעטער: פּנחס קויפמאַן, כלאַוונע פלאַוינער, יצחק קופּערמאַן.

רעוויזיאָנס-קאָמיסיע. אברהם לעווקאָוויטש זקן ראָזענזשאַל, משה פּרושינאָווסקי.

מיטוואָך קאָנצערט פון אויבער-קאַנטאָר משה קוסעוויצקי אין העלענאָוו

היינטיגען מיטוואָך 8,30 אָוונט וועט אין פּאַרק העלענאָוו אויפטרעטען מיט אַ קאָנצערט אין אַ פולשטענדיג נייעם פּראָגראַם דער וועלט-בערימטער אויבערקאַנטאָר משה קוסעוויצקי.

אין דעם קאָנצערט וועט אויך אַנטיילנעמען דער סימפאָנישער אָרקעסטער אונטער דער לייטונג פון דירינגענט ס. פּעטרושקאַ.

די ספּאָרט פירמא נ. ב. מירטענבוים

די בעקאַנטע אין אונזער שטאָט ספּאָרט-פירמא נ. ב. מירטענבוים ווערט דעם 15 ד. ח. איבערגעטראָגען אין אַ ניי לאָקאַל אויף פּיעטריקאָווער 136.

די דאָזיגע פירמא איז ביי אונז בעקאַנט אַלס די עלטסטע און סאָלידע איינקויפס-שטעלע פון ספּאָרט-אַרטיקלען. די פירמא עקזיסטירט פון 1892 און האָט זיך ערוואָרבען דעם צוטרוי פון איהרע קליענטעליע.

אַלע פרויען דאַרפען זיך שטעלן אין קאַמף מיט'ן קריזיס

דער קריזיס האַלט אונז שטאַרק אין די צוואַנגען, מיר מוזען דעריבער צום ערשטען מיט נייע ענערגישע קרעפטען בעקעמפען דעם קריזיס. די פליכט פאַלט דעריבער נישט נאָר אויף מענער נאָר אויך אין דער ערשטער רייה אויף אונזערע בעל-הבית'טעס.

אַנ'אויפנאַהמס - געלעגענהייט גיט דער איינציגער אין אונזער שטאָט וואַרען-הויז „קאָנסום" ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור, ראַקיטשינער 54. אַלזאָ, אַלע פרויען דאַרפען זיך שטעלען אין קאַמף מיט'ן קריזיס, קויפענדיג אַלץ נאָר אין קאָנסום ביי דער ווידזעווער מאַנופאַקטור.

טעאַטער, מוזיק און פאַרוויילונג

(קאָמוניקאַטען)

גרויסער ערפאָלג פון פּסחיקע בורשטיין אין „בלאָנדען ציגיינער"

די גאַסטשפּילען פון בעריהמטען אַמעריקאַנער סטאַר פּסח'קע בורשטיין אין „ראָזמאַ־טאַשטשי" טעאַטער געהן מיט'ן גרעסטען ערפאָלג. דאָס פּובליקום, וועלכע פילט טאָג-טעגליך אָן דאָס טעאַטער נעמט אויף דעם ליבען גאַסט מיט רוישיגע אַפּלאָדיסמענטען און אָוואַציעס. די לידלעך אַ „חלום" און „מעדלעך" מוזען ווערען צו עטליכ מאָל בּיסירט.

נישט קוקענדיג דערויף האָט די דירעקציע בעשלאָסען צו רעדוצירען די פּרייזען כדי צו געבען די מעגליכקייטען די ברייטסטע מאַסען צו קענען בעזוכען די פאָרשטעלונג, מאָרגען ווערט אויפ'ן אַלגעמיינעם פאַרלאַנג געגעבען די שטאַרק אויסגענומענע פּיעסע „אַ חתונה אין שטעטעל".

אַדאַ סאַריס געזאַנגס-קאָנצערט אין העלענאָוו

היינט זונטאָג, דעם 12 יולי 8.30 אָוונט טרעט אַרויס אין העלענאָוו פאַר איהר אָפּפאָהרען קיין אויסלאַנד די בעריהמטע קאָלאָראַטור-זינגערין אַדאַ סאַרי.

אין פּראָגראַם די שענסטע פּערל פון איהר נאָך נישט אין לאָדז געזונגענעם רעפּערטואַר.

דער קאָנצערט פון דער בעליבטער זינגערין האָט אַרויסגערופען אַ געוואַלדיגען אינטערעס.

פון פּוילישען שטאָטישען טעאַטער

אין שטאָטישען פּוילישען טעאַטער ווערט היינט 4 ביי טאָג געשפּילט „סלאָן וו סקלאַדזיע פּאָרצעלאַני". 8.30 אָוונט „ניעאָוספּראַווידליוואַ גאַדזינאַ".

די טעג גאַסטראָלען פון בעריהמטען סטעפאַן יאַראַטש אין זיין רעפּערטואַר.

זומער טעאַטער (פּעטריק. 90).

היינט 8.45 ווערט געשפּילט „שאַלאַנאַ לאַלאַ".

Dr. med. H. LUBICZ

צוריקגעקעהרט

ספּעציאַליסט פאַר הויט, ווענערישע און געשלעכטס-קראַנקהייטען

צעגענ. ניאַנאַ 7 (פריהער 43). טעלעפאָן 141-32

עמפּפאַנגס-שעה'ן 8-10, 12-2 און 5-8 אָוונט

Dr. Wołkowyski

ציגעל-גאַס 11, טעל. 238-02

ספּעצ. פאַר טריפּער, סיפילים און הויט-קראַנקה. בעהאַנדלונג פון מענער-שוואַכע

נעמט אָן פון 8—11 ביי טאָג און 4—9 אָוונט.

KINO TEATR MIRAŻ

היינט דאָס פּרעכטיגסטע פילם-מייסטערווערק פון צאַרישען רוסלאַנד

רעזשי: W. Tarzański

„שוואַרצע אויגען"

אין דער הויפּט-ראָל: HARRY BAUR

אָנהויב 4 אַ זייגער נאָכמ.

KONSUM PRZY „WIDZEWSKIEJ MANUFAKTURZE“ S. A.
רעקיטשינער 54. צופאהר מיט די טראמוואיען 10 און 6

פאר די, וואס פאהרען צום ים און אויף זומער-וואוינונג. קאנסום עמפעהלט: באד-מאנטלען, סחורה אויף באד=מאנטלען, באד-לייללעכער, האנטוכער, דיוואניקעס, פראקטישע באר-קאסטיומען פיזשאמעס. לעזשאקעס, פלאזשע-היטעלעך. לייוונט אויף לעזשאקעס, טיש=טעכער, און א גרויסער אויסוואהל פון רעשטען, בראק און סעקונדע. מיר שיקען אוועק פעקלעך קיין סאוויעט-רוסלאנד אויפ'ן גרונד פון א ספעציעלען אפמאך מיט דער פארשטעהערשאפט פון ז. ס. ר. ר. אינפארמאציעס אויפ'ן ארט.

בעקאנטמאכונג.
דערמיט מאכען מיר בעקאנט אונזער ג' קונדשאפט, אז פון 15 מאי ד. י. איז אונזער און מיר עמפפעהלען זיך ווייטער אונזערער ג' קונדשאפט.

מעבעל-געשעפט

מיט אכטונג
איבערגעטראגען געווארען פון פיעטריקאווער 6 אויף

זשגאווסקא 2
טעל. 143=08

NASIELSKI i MARKOWICZ

מיר בעזיצען אויף לאגער די נייעסט=מאדערנסטע מעבעל.
מיר מאכען אויפמערקזאם, אז אויסער די דערמאנטע צוויי אינהאבער פון דער פירמע האט מעהר קיינער קיין שום שייכות נישט צו אונזער געשעפט און איז נישט בעפולמעכטיגט אנצונעמען בעשטעלונגען אין אונזער נאמען. קומט און איבערצייגט אייך
בעמערקונג: וועהניגער מאדערנע מעבעל מיט 50 פראצענט ביליגער.

באד א גרינגע
ליכט רעמאנט
בעסערע

מלעטשארניע

אויף פאלודניאווא 8
די בעקאנטע מיט זייער גוטסקייט שטרענג כשרע
פריהשטיקז, אוועגדברויטעז
און יארסקע מיטאגען צו זעהר פערקלענערטע פרייזען
מילך פון אייגענער מעלכעריי.
שנעלע און סאלידע בעדינונג.

קליינע אנאנסען!
1 זלאטי אנ'אנאנס ביז 15 ווערטער 1 זלאטי

UWAGA! Sklep sportowy FIRMY N. B. MIRTENBAUM wł. Marja Mirtenbaum egz od 1892 r.
zostaje przeniesiony z dn. 15 Lipca r. b. z ul. Piotrkowskiej 69 do nowego lokalu przy ul. PIOTRKOWSKIEJ 136
i poleca się nadal łask. względom Sz. Klijenteli. telefon 154-43.

איבערציהונגען און עקספעדיציעס נאך

ארץ-ישראל

איך געזאמעלטע וואגאנען ערלעדיגט שנעל און פינקטליך צו מעסיגע פרייזען

„POLSKI LLOYD“ Sp. Akc.

oddział w Łodzi
Narutowicza 13
tel. centrala: 250-15.
פארטרעטונג:
Palestine Shipping Co. Ltd.
Palestine and Egypt Lloyd Ltd.

פערשידענעס

א שותף מיט 4 ביז 5 טויזענט זלאטעס קאן צושטיין צו אנ'איינגעפיהרט געשעפט, פרנסה געזיכערט. צו ערפאהרען ביי ווינרייך, 6-טער שרעפיען 19.

ס'איז פערלוירען געווארען א דאמען-בייטעל אין וואל-ווארט, פיעטריקאווער 94 מיט שליסלען, וואס האבען פאר קיינעם קיין שום ווערט. אפצוברענגען געגען בעלוינונג פיעטריקאווער 48 ביי די פער-איינגטע פליישער פאר מ. זיגעלמאן.

דאס ביי-ערעפענטע
יודישע אפטיק-געשעפט

„OPTICUM“
28 פיעטריקאווער 28
בעזיצט אויף לאגער א גרויסען אויסוואהל פון פערשידענע ברילען, בינאקלען, אלערליי צילינדער-גלעזער, קאמבינירטע גלעזער, טערמאמעטערס.
אלעס צו די ביליגסטע פרייזען.
ס'ווערן אויך אויסגעפיהרט ווסטאל, רעפאראטורען פינקטליך און רעעל. — געדענקט די אדרעס:
28 פיעטריקאווער 28.

וויינצנע קליינע פערקויפט „Elektromłyn“, לאדז, זאקאנטנא 47, טעל. 147=40.

Włodzimierzów k. Piotrków
פענסיאנאט Dobrzyński
עמפפעהלט willa Bohdanka זוניגע צימערן. ערשטקלאסיגע כשר'ע קיך, ראדיא, פלאזשע א. א. פיינע בעדינונג. ערמעסיגטע פרייזען. ס'ווערען אנגענומען געסט צום פרייז פון 4.50 זל. טעגליך.

אכטונג! ווער עס וויל האבען די עלעגאנטסטע היטען צום זומער=סעזאן אויך Hückel ווי אויך די בעסטע יודישע היטלעך, טוכענע, סאמעטענע, זיידענע צו ביליגע פרייזען. אויך אלע ארט שילער-היטלעך בעקומט איהר נור אין בעוואוסטען הוט-געשעפט „Szerlauns“ פיעטריקאווער 10. קומט און איבערצייגט אייך! שבת איז מיין געשעפט געשלאסען.

MOTORY
elektr.
OKAZYJNE używane i nowe po cenach najniższych Przełączniki gwiazda trójkąt i rozruszniki własnego wyrobu WARSZTATY REPERACYJNE, przewijanie maszyn. Instalacje elektr. Reklamy neonowe.
Inż. J. Reicher i S-ka, Łódź
Południowa 28, tel. 21-000.

פרייע פאסטענס

POTRZEBNE są szwaczki do dobrych koszul wierzchnich. Praca pod gwarancją przez cały rok. Fabryka Bielizny W. Braun, Poznań, Wielka 21.

ס'ווערט געזוכט א קוואליפיצירטע סוויטער-נייהערין אויף מאשין און האנט מיט אנ'איינענע ניי-מאשין. ביי פאדלינסקי, שרודמיעסקא 83, ביז 5 אוונד.

נויטיג מאשינערינס און א שיקע-ווערין צו קראגען-ארבייט. ביי צוקער, אנשטאטא 5.

א קוואליפיצירטע פערקויפערין אין דער שיך-בראנזשע ווערט פון זאפארט געזוכט. אפערטע אין אדמיניסטראציע אונטער „A. A.“

נויטיג א לערן-מיידעל צו שפולען. פון באלד געצאהלט. מעלדען זיך מאנטאג. פיעטריקאווער 86, וו. 37, קרעל

עס ווערט געזוכט א גוטע רעפעזירקע צו סוויטערס פיעטריקאווער 79, וו. 52.

ס'ווערט געזוכט אנ'ערשטקלאסיגער פריזיער-ארבייטער מענסקע. וויגאצקי, פאלודניאווא 15, טעל. 180-21.

ראקאלעז

צו פערמיטען א פראנטאווע צימער מיט איין פענסטער זאכאדניע 37, פראנט, 2-טער שטאק, לאנגפוס.

צו פערדינגען א געוועלב מעג זיין א ווערקשטעל אדער א געשעפט קאן זיין א וואוינונג, ערפאהרען פאמארסקא 29, בלעזאווסקי.

א בעקוועם ארט צו שלאפען פאר 2 מענער אין א מעבלירט צימער זויבער און לופטיג אין צענטרום שטאט. מעסיגע פרייזען, קילינסקיעגא 39, וו. 18.

אכטונג! צו פערמיטען 1 צימער און קיך אויך 2 קעלערס אין שעהנעם צושטאנד נאוואמיעסקא 21 ביים ווירט וורובלעווסקי.

זאפארט צו פערמיטען 1 שטוב מיט א קיך מיט בעקוועמליכקייט פראנטאווע, א גרויסער לאקאל ס'קען זיין אויף א קיבוץ אדער פאראיין עווענטועל אויף א פאבריק. א געוועלב פראנט נישט טייער דירה-געלד. צו ערפאהרען ביים ווירט, 11 ליסטאפאדא 43, ביז 3 נאכמ

נאכט-לעגער נאר פאר סוחרים
פריש באצויגען — א זלאטי, אנ'איינצער צימער-1.50, פאר סטאלע, רעליגיעזע, נאציאנאלע געסט, הנחות שבת-גראטיס. לאדז, קילינסקיעגא 41

כויפט פון דער ערשטער קוועלע!
קינדער-
וועגעלעך
מעטאל-
בעטען

אין פאבריקס-לאגער
„DOBROPOL“
אין הויף Piotrkowska 73

1-טע פריוואטע
פאגאטאוויע

טעל. 12-333
זשעלאזנא 6 (לעגיאנוב)
שנעלע ערצטליכע הילף אין אלע ספעציאליטעטען.
דאס איבערפיהרען קראנקע אין גאנץ פוילען.

DR. MED.
L. Pikielny
UROLOG
ספעציאליסט פאר נירען, בלאזען און אורין-קראנקהייטען
NAWROT 8, tel. 219=90
נעהמט אן פון 4—7 נאכמיטאג
צוריקגעקעהרט.

Dr. W. Łagunowski
specjalista
chorób wenerycznych, seksualnych i skórnych
(Gabinet Roentgeno- i światło-leczniczy)
PIOTRKOWSKA 70 tel. 181-83
Przyjmuje: od 8.30 do 10.30 rano, od 1-ej do 2.30 pp. i od 6 do 8.30 wiecz w niedzielę i święta od 10—1.

Dr. med. Niewiażski
ספעציאליסט פאר טריפער, סיפילים און הויט - קראנקהייטען, בעהאנדלונג פון מענער - שוועכע
אנדזשעיא 5, טעל. 159-40
פראנט, 1טער שטאק
נעהמט אן פון 8-11 און פון 5-9 אוונט
זונטאג און יום טוב פון 9-1 נאכמיטאג.
ספעציעלער ווארטע - זאל פאר פרויען

לעטשניצע
פאר ווענערישע-קראנקע
מענער - שוועכע און הויט-קראנקהייטען
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
פיעטריקאווער 45
טעטיג פון 9 פריה ביז 9 אוונט.
פרויען און קינדער נעמט אן א פרוידאקטאר פון 11-1 און פון 5-7 אוונט.
א בעראטונג 3 זל.

הילף און רפואה פאר ברוך-קראנקע

(רופטורען) אויף פופיוינקעל, נופעל ביי מענער, פרויען און קינדער, אויך פאר פערקרימונגען פון רוקענביין (הויקערס), פיס, שיפע פלייצעס און שמערצהאפטע פלאט-פיס. דאס ליידען איז נישט צו פערנאכלעסיגען. ווייל די פאלגען זענען פאר'ן לעבען ביטער און געפעהרליך. דורך מיין מעטאדע ערפונדענע ספעציעלע גומי=הייל-באנדאזשען, וועלכע האלטען צו די גרעסטע פערנאכלעסיגטע געפערליכע ברוכען און בעזייטיגען ראדיקאל מיט גאראנטיע אהן בלוטיגע אפעראציע. מיין ספעציאליטעט איז אויך: הייל-צאפראטען און גארסעטען געגען אלערליי פערקריפלונגען, פערקרימטע פלייצעס, פוס, הויקערס ווי אויך שמערצענדע פלאט-פיס. פאר אמפוטירטע אינוואלידען אמעריקאנישע קונסט-פיס (סאלאן-ארבייט).
ביים ארצפלאזען זיך פון מאגען, קישקעס, געבירט-מוטער, עמפפעהל איך ספעציעלע הייל-באנדאזשען לויט דעם סיסטעם פון פראפ. ד"ר גלענארד דער אמת'ער בעריהמטער איז גאנץ פוילען פון אוניווער=זיטעטס-פראפעסארען אנערקענט
ספעציאליסט
Ortoped NATAN RAPAPORT
מיט 30-יעהריגער פראקטיק אין ווין, דייטשלאנד און לעמבערג, נעמט אן פון 9 פריה ביז 1 בייטאג און 3 ביז 7 אוונד
אין לאדז, פילסודסקיעגא № 23
פערזענליכעס ערשיינען פון קראנקע ביי מיר איז אונבעדינגט נויטיג.

Dr. med.
Rundstein
akuszer-ginekolog
POMORSKA 7, tel. 127-84.
przyjmuje od 8 - 10 rano i od 4—8 w.

לעטשניצע
פאר וועגערישע קראנקע
פון דאקטוירים ספעציאליסטן
לאדז, זאוואדזקא 1
טעל. 122-73
טעטיג פון 8 פריה ביז 9 אוונט.
וועגעריש-קראנקע, מענערשוואכע און הויט-קראנקהייטען
אנאליזען פון בלוט און אורין
די פערהיטונגס-סטאציע
איז טעטיג א גאנצען מעת לעת
פאר פרויען א ספעציעלער ווארטע-זאל
א בעראטונג 3 זל.

Lek.-Dentysta
Jakób Karmazyn
פאלודניאווא 2, טעל. 114-36
צוריקגעקעהרט
נעמט אן פון 9—1 און פון 4—7 נאכמ.

Ze wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odp. udz. Ch. J. Brzustowski i P. Wajntraub. Redaktor odpowiedzialny: Chanon Kaufman.
Czcionkami i druk rotac. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 21.